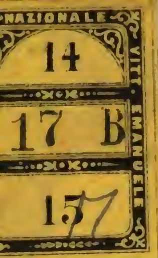
DIUI AURELIJ AUGUSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI MEDITATIONES...

Aurelius santo Augustinus (santo)

NAZIONALE
VITT. EMANUELE
14
17 B

D. Aurelij. Augustinj.
Hippon. Episcopi

MEDITATIONES
Soliloquia & Manuale

S.mo D. N. CLEMENTI X

DICATA.

ROMAE

DIVI AVRELII AVGVSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI MEDITATIONES SOLILOQVIA, ET MANVALE.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

CLEMENTI X.

DICATA.

ROMÆ,
Typis Bartholomęi Lupardi. M.DC.LXXII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacr. Palat. Apostol.

I. de Ang. Archiep. Vrbin. Vicesg.

Imprimatur iterum,

Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apost. Magist.

I. N-

INDEX
CAPITVM
MEDITATIONVM
DIVI AVRELII AVGVSTINI
Hipponenſis Epiſcopi.

INDEX CAPITVM SOLILOQVIORVM DIVI AVRELII AVGVSTINI Hipponensis Episcopi.

Quod

INDEX

INDEX
CAPITVM
MANVALIS
DIVI AVRELII AVGVSTINI
Hipponensis Episcopi.

De.

MEDI-

MEDITATIONES S. AVGVSTINI.

CAPVT I.

Inuocatio Dei omnipotentis, ad morum & vitæ reparationem.

DOMINE Deus meus, da cordi meo te desiderare, desiderando quærere, quærendo inuenire, inueniendo amare, amando mala mea redimere, redempta non iterare: da Domine Deus meus cordi meo pœnitentiam, spiritui contritionem, oculis lachrymarum fontem, manibus eleemosynæ largitatem. Rex meus, extingue in me desideria carnis, & accende ignem tui amoris. Redemptor mei, expelle à me spiritum superbiæ, & concede propitius thesaurum humilitatis tuæ. Saluator mei, amoue à me furorem iræ, & indulge mihi benignus scutum patientiæ. Creator mei, euelle à me animi rancorem, & lar-

gire mihi mitis mentis dulcedinem. Da clementiſſime Pater mihi ſolidam fidem, ſpem congruam, charitatem continuam.

2 Rector mei, auerte à me vanitatem, mentis inconſtantiam, cordis vagationem, oris ſcurrilitatem, oculorum elationem, ventris ingluuiem, opprobria proximorum, ſcelera detractionum, curioſitatis pruriginem, diuitiarum cupidinem, potentatuum rapinam, inanis gloriæ appetitum, hypocriſis malum, adulationis venenum, contemptum inopum, oppreſſionem debilium, auaritiæ ardorem, inuidiæ rubiginem, blaſphemiæ mortem. Reſeca in me, factor mei, temeritatem, iniquitatem, pertinaciam, inquietudinem, otioſitatem, ſomnolentiam, pigritiam, mentis hebetudinem, cordis cæcitatem, ſenſus obſtinationem, morum truculentiam, boni inobedientiam, conſilij repugnantiam, linguæ effrenationem, pauperum prædam, impotentum violentiam, innocentum calumniam, ſubditorum negligentiam, circa domeſticos ſeueritatem, aduerſus familiares impietatem, erga proximos duritiam.

3 Deus meus, miſericordia mea, oro te per dilectum Filium tuum, da mihi miſericordiæ opera, pietatis ſtudia: compati afflictis, conſulere erroneis, ſuccurrere miſeris, ſubuenire egenis, conſolari mœſtos, releuare oppreſſos, pauperes recreare, flebiles refouere, dimittere debitoribus, parcere in me peccantibus, odientes me diligere, pro malis bona reddere, neminem deſpicere, ſed honorare; bonos imitari, malos cauere, virtutes amplecti, vitia reijcere: in aduerſis patientiam, in proſperis continentiam, cuſtodiam oris, & oſtium circunſtantiæ labijs meis: terrena calcare, cœleſtia ſitire.

CAPVT II.

Hominis accuſatio, & commendatio miſericordiæ Diuinæ.

1 ECce pſalmator mei, multa rogaui, qui nec pauca promerui. Fateor, heu fateor, non ſolum quæ poſtulo non debentur dona, ſed multa & exquiſita ſupplicia. Animant tamen me publicani, meretrices, & la-

trones; qui à faucibus hostis momentaneè eruti, finibus excipiuntur pastoris. Tu enim factor omnium Deus, licet in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamen crederis esse in operibus pietatis. Vnde de temetipso, per quendam tuum seruum dixisti: Miserationes eius super omnia opera eius. Et quasi de singulo loquentem, de vniuerso populo tuo te dixisse confidimus: Misericordiam autem meā non dispergam ab eo. Nullum enim spernis, neminem abijcis, neminem perhorrescis; nisi forte qui amens, te exhorruerit.

2 Ergo non iratus modo non percutis, sed te irritantibus dona, si quæsierint, tribuis. Deus meus, cornu salutis meæ, & susceptor mei, ego infelix, ego te irritaui, ego malum coram te feci; furorem tuum prouocaui, iram promerui; peccaui, & passus es; deliqui, & adhuc sustines. Si pœniteo, parcis; si reuertor, suscipis; insuper dum differo, præstolaris. Reuocas errantem, inuitas repugnantē, expectas torpentem, amplexaris redeuntem, doces ignorantem, mœrentem mulces; à ruina suscitas, post lapsum reparas, petenti largiris,

giris, quærenti inueniris, & pulſanti aperis. Ecce Domine Deus ſalutis meæ, quid opponam, neſcio; quomodo reſpondeam, ignoro. Nullum abs te confugium, nullum à te patet latibulum. Oſtendiſti mihi bene viuẽdi viam, & gradiendi ſcientiam dediſti; minatus es mihi gehennam, & pollicitus es mihi paradiſi gloriam.

3 Nunc Pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis, confige timore tuo carnes meas, quatenus quæ minaris metuendo euadam; & redde mihi lætitiam ſalutaris tui, vt quæ ſpondes diligendo percipiam. Fortitudo mea Domine, firmamentum meum, Deus meus, refugium meum, & liberator meus: ſuggere, quid de te cogitem; doce, quibus te ſermonibus inuocem; da, quibus operibus tibi placeam. Scio namque, ſcio vnum, quo tu placaris; & aliud, quod non ſpernis. Eſt vtique tibi ſpiritus contribulatus ſacrificium, & acceptas cor contritum & humiliatum. His me Deus meus, adiutor meus, dita muneribus. His contra inimicum muni protectionibus; hoc de flammis vitiorum præſta refrigerium;

his autem desideriorum passionibus pande pium refugium.

4 Fac Domine virtus salutis meæ, ne sim de numero eorum, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Obumbra caput meum in die belli, spes mea in die afflictionis, & salus in tempore tribulationis.

5 En Domine illuminatio mea, & salus mea, rogaui, quibus egeo; intimaui, quæ timeo; sed remordet me conscientia, reprehendunt me cordis secreta; & quod amor ministrat, timor dissipat, zelus incitat, metus increpat. Acta mea formidinem, sed tua ingerit pietas fiduciam; tua hortatur benignitas, mea tardat malignitas. Et, vt verius fatear, occurrunt memoriæ phantasmata vitiorum, quæ reuerberant audaciã præsumentiũ animorũ.

CAPVT III.

Hominis conquestio, qui propter inobedientiam a Domino non auditur.

1 CVm enim quis odio dignus sit, qua fronte gratiam requirit? Cui pœna debe-

debetur, qua temeritate gloriam depoſcit? Laceſſit iudicem, qui poſtpoſita ſatisfactione delicti quærit præmijs honorari. Regi inſultat obnoxius ſupplicio, qui donari flagitat indebito brauio; & dulcem affectum patris ſtultus exacerbat filius, qui poſt illatas contumelias ante pœnitudinẽ hæreditatis vſurpat celſitudinem. Quid, mi Pater, me geſſiſſe recolò? Merui mortem, & peto vitam. Commoui regem meum, cuius impudens inuoco præſidium. Contempſi iudicem, quem temere poſtulo adiutorem. Inſolens renui audire Patrem, quem demum præſumo habere tutorẽ.

2 Heu mihi quam ſero venio: heu, heu, quam tarde feſtino: heu me, quia curro poſt vulnera, dedignans incolumis præcauere iacula. Neglexi proſpicere tela, modò verò ſollicitor de morte vicina. Vulnera vulneribus inflixi, quia ſcelera ſceleribus addere non timui: Recenti cicatrices labe reſperſi, quia priſca flagitia modernis iniquitatibus reciprocaui; & quæ diuina ſolidauerat medicina, mea reſoluit prurigo phrenetica. Cutis quæ ſuperducta vulneribus morbum celauerat, ſa-

nie erumpente putruit: quia iterata iniquitas, conceſſam miſericordiam exinaniuit. Noui quippe ſcriptum: In quacunque hora iuſtus peccauerit, omnes iuſtitiæ eius obliuiſcentur. Si iuſtitia aboletur iuſti ruentis, quanto magis pœnitentia peccatoris in idipſum reuertentis? Quoties vt canis redij ad vomitum, & quaſi ſus repetij volutabrum?

3 Fateor, quia mihi recordari eſt impoſſibile, quod mortalium ignorantes peccare docui, nolentibus delinquere perſuaſi, reſiſtentes coëgi, volentibus conſenſi: Quod ſane gradientibus laqueum induxi, viam quęrentibus foueam retexi, vt patrare non horrerem, obliuiſci non metui. Sed tu iuſtus iudex ſignans peccata, quaſi in ſacculo obſeruaſti omnes ſemitas meas, & cunctos greſſus meos dinumeraſti. Tacuiſti ſemper, ſiluiſti, patiens fuiſti. Væ mihi, demum loqueris quaſi parturiens.

CAPVT IV.

Iudicis timor.

1 DEus deorum, Domine præſtabilis ſuper malitia; noui, quia manifeſtus venies; noui, quia non ſemper ſilebis, cum in conſpectu tuo ignis exardeſcet, & in circuitu tuo tempeſtas valida ingruerit; cum aduocaueris cœlum deſuper, & terram diſcernere populum tuum. Et ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ; tot agminibus Angelorum patebunt vniuerſa ſcelera mea, nō ſolum actuum, ſed etiam cogitationum, ſimulque loquutionum. Tot iudicibus inops aſtabo, quot me præceſſerunt in opere bono. Tot arguentibus confundar, quot mihi præbuerunt bene viuendi exemplar. Tot conuincar teſtibus, quot me monuerunt proficuis ſermonibus, ſeque imitandos iuſtis dederunt actionibus. Domine mi, non ſuppetit, quid dicam; non occurrit, quid reſpondeam. Et cum iam interſim ſæuo illi diſcrimini, torquet me conſcien-

ſcientia, cruciant cordis arcana, coarctat auaritia, accuſat ſuperbia, conſumit inuidia. Inflammat concupiſcentia, infeſtat luxuria, dehoneſtat gula, ebrietas confutat; detractio lacerat, ambitio ſupplantat, rapacitas obiurgat, diſcordia diſſipat, ira perturbat, lenitas diſſoluit, torpor opprimit, hypocriſis fallit; adulatio frangit, fauor attollit, calumnia pungit.

2 Ecce, liberator meus de gentibus iracundis. Ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus & ſtudui, quibus & fidem ſeruaui. Ipſa me, quæ dilexeram, ſtudia damnant; quæ laudaueram, vituperant. Hi ſunt, quibus acquieui, amici; quibus parui, magiſtri; & quibus ſeruiui, domini: Conſules quibus credidi, ciues quibus cohabitaui, domeſtici quibus conſenſi. Heu mihi, Rex meus & Deus meus: quia incolatus meus prolongatus eſt. Væ mihi, illuminatio mea, qui habitaui cum habitantibus Cedar. Et cum Dauid ſanctus dixerit multum, quanto magis ego infœlix dicere poſſum? Nimis incola fuit anima mea. Firmamentum Deus meus, non

iuſti-

iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Spes mea non est in filijs hominum. Quem, si remota pietate iudicaueris, iustũ inuenies? Et nisi præueneris miserando impium, non est qui glorificet pium.

3 Credo namque, salus mea, qui audiui quoniam benignitas tua ad pœnitentiam me adducit; tui oris mihi sonuerunt nectarea labia: Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus, qui misit me, traxerit eum. Enimuero quia me instruxisti, tanquam propitius instructione formasti, totis medullis cordis, toto nisu mentis, rogo te omnipotens Pater, cum dilectissimo Filio tuo; teque dulcissima proles, cum serenissimo inuoco Paracleto, trahe me, quatenus post te curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter.

CAPVT V.

Inuocatur Pater per Filium.

1 INuoco te Deus meus, inuoco te: quia prope es omnibus inuocantibus te in veritate. Tu enim veritas es: doce me (quæ-

so)

perfecta, in odorem ſuauitatis oblata, & accepta. Ecce agnus ſine macula, qui coram ſe tondentibus obmutuit; qui alapis cæſus, ſputis illitus, opprobrijs affectus, os ſuum non aperuit. En, qui peccatum non fecit, peccata noſtra pertulit, & languores noſtros ſuo liuore ſanauit.

CAPVT VI.

Hic præſentat homo Patri paſsionem Filij.

1 ASpice pie Pater pijſſimum Filium, pro me tam impia paſſum. Reſpice clementiſsime Rex, quis patitur, & reminiſcere benignus, pro quo patitur. Nonne hic eſt, mi Domine, innocens ille, quem, vt ſeruum redimeres, filium tradidiſti? Nunquid non auctor vitæ hic eſt, qui, vt ouis ad occiſionem ductus, tibique vſque ad mortem obediens factus, atrociſsimæ non timuit necis genus ſubire? Recole totius ſalutis diſpēſator, quia hic eſt ipſe, quem etſi ex tua virtute genuiſti, meæ tamen infirmitatis parti-

cipem fieri voluisti. Vere hæc est tua Deitas, quæ meam induit naturam; crucis ascendit patibulum, quæ in assumpta carne triste tulit supplicium. Reduc, Domine Deus meus, oculos tuæ Maiestatis super opus ineffabilis pietatis. Intuere dulcem natum, toto corpore extensum. Cerne manus innoxias pio manantes sanguine: & remitte placatus scelera, quæ patrarunt manus meæ. Considera inerme latus crudeli perfossum cuspide, & renoua me sacro fonte, quem inde credo fluxisse.

2 Vide immaculata vestigia, quæ non steterunt in via peccatorum, sed semper ambulauerunt in lege tua diris confixa clauis: & perfice gressus meos in semitis tuis, & fac me odio habere benignus omnes vias iniquitatis. Viam iniquitatis amoue à me, & fac me, propitius viam veritatis eligere. Oro te Rex Sanctorum, per hunc Sanctum Sanctorum, per hunc Redemptorem mei: fac me currere viam mandatorum tuorum, vt ei valeam spiritu vniri, qui mea non horruit carne vestiri. Nunquid non attendis pie Pater, adolescen-

tis

trones; qui à faucibus hoſtis momentaneè eruti, ſinibus excipiuntur paſtoris. Tu enim factor omnium Deus, licet in cunctis operibus tuis ſis mirabilis, mirabilior tamen crederis eſſe in operibus pietatis. Vnde de temetipſo; per quendam tuum ſeruum dixiſti: Miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Et quaſi de ſingulo loquentem, de vniuerſo populo tuo te dixiſſe confidimus: Miſericordiam autem meã non diſpergam ab eo. Nullum enim ſpernis, neminem abijcis, neminem perhorreſcis; niſi forte qui amens, te exhorruerit.

2 Ergo non iratus modo non percutis; ſed te irritantibus dona, ſi quæſierint, tribuis. Deus meus, cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor mei, ego infelix, ego te irritaui, ego malum coram te feci; furorem tuum prouocaui, iram promerui; peccaui, & paſſus es; deliqui, & adhuc ſuſtines. Si pœniteo, parcis; ſi reuertor, ſuſcipis; inſuper dum differo, præſtolaris. Reuocas errantem, inuitas repugnantẽ, expectas torpentem, amplexaris redeuntem, doces ignorantem, mœrentem mulces; à ruina ſuſcitas, poſt lapſum reparas, petenti largiris,

giris, quærenti inueniris, & pulſanti aperis. Ecce Domine Deus ſalutis meæ, quid opponam, neſcio; quomodo reſpondeam, ignoro. Nullum abs te confugium, nullum à te patet latibulum. Oſtendiſti mihi bene viuēdi viam, & gradiendi ſcientiam dediſti; minatus es mihi gehennam, & pollicitus es mihi paradiſi gloriam.

3 Nunc Pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis, confige timore tuo carnes meas, quatenus quæ minaris metuendo euadam; & redde mihi lætitiam ſalutaris tui, vt quæ ſpondes diligendo percipiam. Fortitudo mea Domine, firmamentum meum, Deus meus, refugium meum, & liberator meus: ſuggere, quid de te cogitem; doce, quibus te ſermonibus inuocem; da, quibus operibus tibi placeam. Scio namque, ſcio vnum, quo tu placaris; & aliud, quod non ſpernis. Eſt vtique tibi ſpiritus contribulatus ſacrificium, & acceptas cor contritum & humiliatum. His me Deus meus, adiutor meus, dita muneribus. His contra inimicum muni protectionibus; hoc de flammis vitiorum præſta refrigerium;

his autem desideriorum passionibus pande pium refugium.

4 Fac Domine virtus salutis meæ, ne sim de numero eorum, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Obumbra caput meum in die belli, spes mea in die afflictionis, & salus in tempore tribulationis.

5 En Domine illuminatio mea, & salus mea, rogaui, quibus egeo; intimaui, quæ timeo; sed remordet me conscientia, reprehẽdunt me cordis secreta; & quod amor ministrat, timor dissipat, zelus incitat, metus increpat. Acta mea formidinem, sed tua ingerit pietas fiduciam; tua hortatur benignitas, mea tardat malignitas. Et, vt verius fatear, occurrunt memoriæ phantasmata vitiorum, quæ reuerberant audaciã præsumentiũ animorũ.

CAPVT III.

Hominis conquestio, qui propter inobedientiam a Domino non auditur.

1 CVm enim quis odio dignus sit, qua fronte gratiam requirit? Cui pœna debe-

debetur, qua temeritate gloriam depoſcit? Laceſſit iudicem, qui poſtpoſita ſatisfactione delicti quærit præmijs honorari. Regi inſultat obnoxius ſupplicio, qui donari flagitat indebito brauio; & dulcem affectum patris ſtultus exacerbat filius, qui poſt illatas contumelias ante pœnitudinē hæreditatis vſurpat celſitudinem. Quid, mi Pater, me geſſiſſe recolo? Merui mortem, & peto vitam. Commoui regem meum, cuius impudens inuoco præſidium. Contempſi iudicem, quem temere poſtulo adiutorem. Inſolens renui audire Patrem, quem demum præſumo habere tutorē.

2 Heu mihi quam ſero venio: heu, heu, quam tarde feſtino: heu me, quia curro poſt vulnera, dedignans incolumis præcauere iacula. Neglexi proſpicere tela, modò verò ſollicitor de morte vicina. Vulnera vulneribus inflixi, quia ſcelera ſceleribus addere non timui: Recenti cicatrices labe reſperſi, quia priſca flagitia modernis iniquitatibus reciprocaui; & quæ diuina ſolidauerat medicina, mea reſoluit prurigo phrenetica. Cutis quæ ſuperducta vulneribus morbum celauerat, ſa-

nie erumpente putruit: quia iterata iniquitas, conceſſam miſericordiam exinaniuit. Noui quippe ſcriptum: In quacunque hora iuſtus peccauerit, omnes iuſtitiæ eius obliuiſcentur. Si iuſtitia aboletur iuſti ruentis, quanto magis pœnitentia peccatoris in idipſum reuertentis? Quoties vt canis redij ad vomitum, & quaſi ſus repetij volutabrum?

3 Fateor, quia mihi recordari eſt impoſſibile, quod mortalium ignorantes peccare docui, nolentibus delinquere perſuaſi, reſiſtentes coëgi, volentibus conſenſi: Quod ſane gradientibus laqueum induxi, viam quęrentibus foueam retexi, vt patrare non horrerem, obliuiſci non metui. Sed tu iuſtus iudex ſignans peccata, quaſi in ſacculo obſeruaſti omnes ſemitas meas, & cunctos greſſus meos dinumeraſti. Tacuiſti ſemper, ſiluiſti, patiens fuiſti. Væ mihi, demum loqueris quaſi parturiens.

CA-

CAPVT IV.

Iudicis timor.

1 DEus deorum, Domine præstabilis super malitia; noui, quia manifestus venies; noui, quia non semper silebis, cum in conspectu tuo ignis exardescet, & in circuitu tuo tempestas valida ingruerit; cum aduocaueris cœlum desuper, & terram discernere populum tuum. Et ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes iniquitates meæ; tot agminibus Angelorum patebunt vniuersa scelera mea, nō solum actuum, sed etiam cogitationum, simulque loquutionum. Tot iudicibus inops astabo, quot me præcesserunt in opere bono. Tot arguentibus confundar, quot mihi præbuerunt bene viuendi exemplar. Tot conuincar testibus, quot me monuerunt proficuis sermonibus, seque imitandos iustis dederunt actionibus. Domine mi, non suppetit, quid dicam; non occurrit, quid respondeam. Et cum iam interſim ſæuo illi discrimini, torquet me conscien-

ſcientia, cruciant cordis arcana, coarctat auaritia, accuſat ſuperbia, conſumit inuidia. Inflammat concupiſcentia, infeſtat luxuria, dehoneſtat gula, ebrietas confutat; detractio lacerat, ambitio ſupplantat, rapacitas obiurgat, diſcordia diſſipat, ira perturbat, lenitas diſſoluit, torpor opprimit, hypocriſis fallit; adulatio frangit, fauor attollit, calumnia pungit.

2 Ecce, liberator meus de gentibus iracundis. Ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus & ſtudui, quibus & fidem ſeruaui. Ipſa me, quæ dilexeram, ſtudia damnant; quæ laudaueram, vituperant. Hi ſunt, quibus acquieui, amici; quibus parui, magiſtri; & quibus ſeruiui, domini: Conſules quibus credidi, ciues quibus cohabitaui, domeſtici quibus conſenſi. Heu mihi, Rex meus & Deus meus: quia incolatus meus prolongatus eſt. Væ mihi, illuminatio mea, qui habitaui cum habitantibus Cedar. Et cum Dauid ſanctus dixerit multum, quanto magis ego infœlix dicere poſſum? Nimis incola fuit anima mea. Firmamentum Deus meus, non iuſti-

iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Spes mea non est in filijs hominum. Quem, si remota pietate iudicaueris, iustũ inuenies? Et nisi præueneris miserando impium, non est qui glorificet pium.

3 Credo namque, salus mea, qui audiui quoniam benignitas tua ad pœnitentiam me adducit; tui oris mihi sonuerunt nectarea labia: Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus, qui misit me, traxerit eum. Enimuero quia me instruxisti, tanquam propitius instructione formasti, totis medullis cordis, toto nisu mentis, rogo te omnipotens Pater, cum dilectissimo Filio tuo; teque dulcissima proles, cum serenissimo inuoco Paracleto, trahe me, quatenus post te curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter.

CAPVT V.

Inuocatur Pater per Filium.

1 INuoco te Deus meus, inuoco te: quia prope es omnibus inuocantibus te in veritate. Tu enim veritas es: doce me (quæ-

so)

ſo) per clementiam tuam, ſancta Veritas, doce me inuocare te in veritate, quia hoc fieri quomodo oporteat, neſcio; ſed à te doceri, beata Veritas, humiliter imploro. Abſque te enim ſapere, eſt deſipere; te vero noſſe, eſt perfecte ſcire. Erudi me diuina ſapientia, & doce me legem tuam. Credo namque, beatus erit, quem tu erudieris, & de lege tua docueris eum. Deſidero inuocare te, quod quæſo fiat in veritate. Quid eſt in veritate inuocare Veritatem, niſi in Filio Patrem? Ergo ſancte Pater, ſermo tuus veritas eſt, principiumque verborum tuorũ veritas: hoc quippe eſt verborum tuorum principium, quod in principio erat Verbum. In ipſo principio te ſummum adoro principium. In ipſo veritatis verbo, te perfecta inuoco Veritas, in quo ipſa eadem veritas, dirigas me in veritate & doceas.

2 Quid enim eſt dulcius, quam genitorem in nomine vnigeniti inuocare? Patrem in recordatione Filij ad pietatem inflectere? Regem, chariſſimæ ſobolis denominatione mitigare? Sic enim ſolent rei carceribus eripi,

pi., ſic commancipati vinculis liberari; ſic triſtem accipientes ſententiam capitis, non ſolum abſolui, ſed inſuper nanciſci inſolitam gratiam; dummodo iratis Principibus dilectæ prolis intimauerint Charitatem. Sic delinquentes ſeruuli euadunt ſupplicia dominorum, dum pro eis interuenit dulcedo filiorũ. Sic te omnipotens Pater per omnipotentis Filij charitatem poſtulo, educ de carcere ad confitendum nomini tuo, animam meam. Libera me à vinculis peccatorum, per coæternum flagito vnicum tibi natum; meque, cui propria merita, lethalem minantur ſententiam, precioſiſſimæ ad dexterã tuam conſedentis prolis interpellatione reſtaura placatus ad vitam.

3 Quem enim alium dirigam interceſſorem tibi, neſcio, niſi hunc, qui eſt propitiatio pro peccatis noſtris; qui ſedet ad dexteram tuam, interpellans pro nobis. Ecce aduocatus meus, apud te Deum Patrem. Ecce Pontifex Summus, qui non alieno eget expiari ſanguine; quia proprio refulget perfuſus cruore. Ecce hoſtia ſancta, beneplacens &

per-

perfecta, in odorem ſuauitatis oblata, & accepta. Ecce agnus ſine macula, qui coram ſe tondentibus obmutuit; qui alapis cæſus, ſputis illitus, opprobrijs affectus, os ſuum non aperuit. En, qui peccatum non fecit, peccata noſtra pertulit, & languores noſtros ſuo liuore ſanauit.

CAPVT VI.

Hic præſentat homo Patri paſsionem Filij.

1 ASpice pie Pater pijſſimum Filium, pro me tam impia paſſum. Reſpice clementiſsime Rex, quis patitur, & reminiſcere benignus, pro quo patitur. Nonne hic eſt, mi Domine, innocens ille, quem, vt ſeruum redimeres, filium tradidiſti? Nunquid non auctor vitæ hic eſt, qui, vt ouis ad occiſionem ductus, tibique vſque ad mortem obediens factus, atrociſsimæ non timuit necis genus ſubire? Recole totius ſalutis diſpẽſator, quia hic eſt ipſe, quem etſi ex tua virtute genuiſti, meæ tamen infirmitatis participem

cipem fieri voluiſti. Vere hæc eſt tua Deitas, quæ meam induit naturam; crucis aſcendit patibulum, quæ in aſſumpta carne triſte tulit ſupplicium. Reduc, Domine Deus meus, oculos tuæ Maieſtatis ſuper opus ineffabilis pietatis. Intuere dulcem natum, toto corpore extenſum. Cerne manus innoxias pio manantes ſanguine: & remitte placatus ſcelera, quæ patrarunt manus meæ. Conſidera inerme latus crudeli perfoſſum cuſpide, & renoua me ſacro fonte, quem inde credo fluxiſſe.

2 Vide immaculata veſtigia, quæ non ſteterunt in via peccatorum, ſed ſemper ambulauerunt in lege tua diris confixa clauis: & perfice greſſus meos in ſemitis tuis, & fac me odio habere benignus omnes vias iniquitatis. Viam iniquitatis amoue à me, & fac me, propitius viam veritatis eligere. Oro te Rex Sanctorum, per hunc Sanctum Sanctorum, per hunc Redemptorem mei: fac me currere viam mandatorum tuorum, vt ei valeam ſpiritu vniri, qui mea non horruit carne veſtiri. Nunquid non attendis pie Pater, adoleſcen-

tis

tis filij charisſimi caput niuea ceruice deflexa preciosiſsimum reſolutum in mortem? Aſpice mitiſsime conditor, dilectæ ſobolis humanitatem, & miſerere ſuper infirmi plaſmatis debilitatem.

3 Candet nudum pectus, rubet cruentũ latus, tenſa arent viſcera, decora languent lumina, regia pallent ora, procera rigent brachia, crura pendent marmorea, rigat terebratos pedes beati ſanguinis vnda. Specta, glorioſe genitor gratiſsimæ prolis lacerata membra; & memorare benignus, quæ mea eſt ſubſtantia. Conſpicare Dei hominis pœnam, & relaxa conditi hominis miſeriam. Vide Redemptoris ſupplicium, & redempti dimitte delictum. Hic eſt, Domine mi, quem propter peccata populi tui percuſsiſti, licet ipſe ſit dilectus in quo tibi bene placuiſti. Hic eſt ille innocens, in quo dolus non eſt inuentus, & tamen inter iniquos deputatus eſt.

CAPVT VII.

Hic recognoſcit homo ſe cauſam eſſe Paſsionis.

1 QVid commiſiſti, dulciſſime puer, vt ſic iudicareris? Quid commiſiſti, amantiſſime iuuenis, vt adeo dure tractareris? Quod ſcelus tuum, quæ noxa tua, quæ cauſa mortis, quæ occaſio tuæ damnationis? Ego, ego ſum tui plaga doloris, tuæ culpa occiſionis. Ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium: Ego tuæ paſſionis liuor, tui cruciatus labor. O admirabilis cenſuræ conditio, & ineffabilis myſterij diſpoſitio! peccat iniquus, & punitur iuſtus. Delinquit reus, & vapulat innocens. Offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus, quod perpetrat ſeruus, exſoluit Dominus; quod committit homo, ſuſtinet Deus. Quo nate Dei, quo tua deſcendit humilitas? Quo tua flagrauit charitas? Quo proceſſit pietas? Quo excreuit benignitas? Quo tuus attigit amor? Quo peruenit compaſſio?

2 Ego enim inique egi, tu pœna mulctaris. Ego facinus admisi, tu vltione plecteris. Ego crimen edidi, tu torturæ subijceris. Ego superbiui, tu humiliaris. Ego tumui, tu attenuaris. Ego inobediens extiti, tu obediens scelus inobedientiæ luis. Ego gulæ parui, tu inedia afficeris. Me ad illicitam concupiscentiam rapuit arbor, te perfecta charitas duxit ad crucem. Ego præsumpsi vetitum, tu subijsti equuleum. Ego delector cibo, tu laboras patibulo. Ego fruor delicijs, tu laniaris clauis. Ego pomi dulcedinem, tu fellis gustas amaritudinem. Mihi ridens congaudet Eua, tibi plorans compatitur Maria. Ecce Rex gloriæ. Ecce mea impietas, & tua claret pietas. En mea iniustitia, & tua liquet iustitia.

3 Quid Rex meus, & Deus meus, quid retribuam tibi pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Non enim inueniri potest in corde hominis, quod condignè talibus referatur præmijs. Numquid sagacitas machinari potest humana, cui comparetur miseratio diuina? Nec est creaturæ moliri officium, quo

iuste creatoris recompenſet præſidium. Eſt autem nate Dei in hac tua admirabili diſpenſatione, eſt cui fragilitas mea in aliquo ſuppetit, ſi tua viſitatione compuncta mens, carnem ſuam crucifigat cum vitijs, & concupiſcentijs. Et hoc cum à te conceditur, quaſi tam tibi incipit compati; quia & tu pro peccato meo dignatus es mori. Sicque per interioris hominis victoriam, te duce armabitur ad exteriorē palmam; quatenus deuicta perſequutione ſpirituali, non vereatur pro amore tui ſubijci gladio materiali. Ita exiguitas conditionis, ſi tuæ complaceat pietati, magnitudini valebit pro viribus reſpondere Creatoris. Et hæc cœleſtis medicina, bone Ieſu, hoc tui antidotum amoris. Oro te per antiquas miſericordias tuas, infunde vulneribus meis, quo reiecta vipereæ contagionis bile reintegret me incolumitati priſtinę; quo guſtato tuæ nectare ſuauitatis, faciat me illecebroſa mundi toto affectu deſpicere, & nulla eius aduerſa pro te formidare, memorque perpetuæ nobilitatis ſemper faſtidiam ventos huius tranſitorij timoris.

4 Nihil (quæſo) ſine te, mihi dulceſcat; nihil complaceat, nil pretioſum, nihil præter te mihi arrideat ſpecioſum. Vileſcant, obſecro, abſque te mihi omnia, ſordeant vniuerſa. Quod tibi aduerſum eſt, ſit mihi moleſtum; & tuum beneplacitum, mihi indeficiens deſiderium. Tædeat me gaudere ſine te, & delectet contriſtari pro te. Sit mihi nomen tuũ refocillatio, & memoria tui conſolatio: fiant mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte inueſtigando iuſtificationes tuas; ſit bonum mihi lex oris tui, ſuper millia auri, & argenti. Sit obedire tibi mihi amabile; & reſiſtere tibi execrabile. Rogo te, ſpes mea, per omnes pietates tuas, vt propitieris impietatibus meis. Adaperi aures meas mandatis tuis, & ne declines (flagito) per nomen ſanctum tuũ in verba malitiæ cor meum, ad excuſandas excuſationes in peccatis. Peto etiam per admirabilem humilitatem tuam, ne veniat mihi pes ſuperbiæ, & manus peccatoris non moueat me.

CAPVT VIII.

Hic exponit homo Deo Patri passionem Filij in sui reconciliationem.

1 ECce omnipotens Deus Pater Domini mei, dispone benignus, quo miserearis mei, quoniam quicquid preciosius inueni, deuote obtuli; quicquid charius reperi, suppliciter præsentaui. Nihil mihi reliqui, quin tuę exposuerim Maiestati; nihil iam superest, quod adijciam: quia totam tibi delegaui spem meam. Direxi tibi aduocatum meum, dilectum Filium tuum. Misi gloriosam progeniem, inter me & te mediatorem: Misi, inquam, intercessorem, per quem confido veniam. Misi verbis Verbum, quod pro meis dixi missum factis, & numeraui tibi sanctissimæ sobolis passionem, quam pro me credo fuisse perpessam. Credo à te missam deitatem, meam suscepisse humanitatem; in qua dignum duxit alapas, vincula, sputa, irrisiones perferre, necnon crucem, clauos telumque suscipere. Hanc olim infantiæ vagi-

tibus demolitam, pueritiæ pannis constrictā, iuuentutis sudoribus vexatam, ieiunijs maceratam, vigilijs afflictam, itineribus fessam, postea affectam flagris, laceratam supplicijs, deputatam cum mortuis, dotatam gloria resurrectionis, cœlorum gaudio induxit, & in dexteram tuæ celsitudinis collocauit. Hæc placatio mea, & propitiatio tua.

2 Hic attende pius, quem genueris filium, & quem redemeris seruum. Hic aspice factorem, & ne despicias facturam. Amplectere serenus pastorem, & respice misericors allatam proprijs humeris ouem. Hic est fidelissimus pastor ille, qui ouem dudum errabundam per abrupta montium, per præcipitia vallium, multis varijsque quæsierat laboribus. Quique iam morienti, iam per longa exilia deficienti, tandem inuentæ gaudens se supposuit, & miro sibi annisu charitatis annexam, de profunda confusionis abysso leuauit, pijsque astrictam complexibus, ad nonaginta nouem vnam, quæ perierat, reportauit.

3 Ecce Domine mi rex, Deus omnipotens, ecce Pastor bonus refert tibi, quod cō-

misisti

misisti ei. Suscepit te disponente ad saluandum hominem, quem tibi restituit omni labe immunem. Ecce tuum tibi clarissimus natus plasma reconciliauit, quod à te procul deuiauit. En, gregi tuo Pastor mitis reportat, quod prædo violentus abegerat. Reddit tuis conspectibus seruum, quem sua fecerat conscientia fugitiuum; vt qui per se meruit pœnam, per satisfactionem huius mereatur veniam, cuique pro culpis supererat gehenna, tanto duce iam confidat reuocari ad patriam. Potui per me sancte Pater offendere, sed non valui per me placare te. Factus est adiutor meus, Deus meus, tuus dilectus filius, meam participans humanitatem, vt curaret infirmitatem; quatenus, vnde causa emerserat offensionis, deinde tibi immolaret sacrificiũ laudis; meque per hoc redderet tuæ pietati placabilem, quo sedens ad dexteram tuam, semper meæ substantiæ se ostenderet esse consortem. Ecce spes mea, ecce fiducia mea.

4 Si me pro mea, vt dignum est, despicis iniquitate, respice me saltem misericors,

pro dilectæ ſobolis charitate. Attende in filio, quo propitieris ſeruo. Vide carnis ſacramentum, & remitte carnis reatum. Quoties beatæ prolis tibi patent vulnera, deliteſcant (obſecro) ſcelera mea. Quoties rubet precioſus pio de latere ſanguis, diluantur (obſecro) labes meæ pollutionis. Et quia caro te laceſsiuit ad iram, caro te flectat (imploro) ad miſericordiam; vt ſicut me caro ſeduxit ad culpam, ſic caro deducat ad veniam. Multum namque eſt quod mea meretur impietas; longe autem maius, quod redemptoris mei repoſcit iure pietas. Magna enim eſt mea iniuſtitia; ſatis vero maior redemptoris iuſtitia. Quanto namque eſt ſuperior Deus homine, tanto mea malitia eſt inferior eius bonitate, & qualitate, & quantitate.

5 Quid enim deliquit homo, quod non redemerit Filius Dei factus Homo? Quæ tanta ſuperbia tumeret, quam non tanta humilitas ſterneret? Quodnam tantum mortis imperium, quod nati Dei non deſtrueret crucis ſupplicium? Nimirũ Deus meus, ſi æqua lance delicta peccantis hominis, & redimen-

tis gratia librentur autoris: non tantum Oriens ab Occidente, ſeu inferior ſeparatur infernus à ſummo cœli cardine. Iam lucis optime creator, iam culpis ignoſce meis pro dilecti filij tui laboribus immenſis. Iam eius (quæſo) pietati mea impietas, eius modeſtiæ mea peruerſitas, & eius manſuetudini mea dometur ferocitas; Iam eius humilitas, meam ſuperbiam; patientia, impatientiam; benignitas, duritiam; obedientia, inobedientiam; tranquillitas, inquietudinem; dulcedo, amaritudinem; ſuauitas, iram; charitas, lucrifaciat crudelitatem.

CAPVT IX.

De inuocatione Spiritus ſancti.

1 IAm, ò diuini amor numinis, Patris omnipotentis, proliſque beatiſſimæ ſancta communicatio, omnipotens paraclete Spiritus, mœrentium conſolator clementiſſime, iam cordis mei penetralibus potenti illabere virtute, & tenebroſa quæque laris neglecti latibula, coruſci luminis fulgore habitator

tator lætifica, tuique roris abundantia, longo ariditatis marcentia squallore, visitando fœcunda. Saucia interioris hominis arcana, tui amoris iaculo; & torpentis medullas iecoris, flammis salutaribus penetrando succende; sanctique feruoris igne illustrando, intimæ mentis & corporis vniuersa depasce.

2 Pota me torrente voluptatis tuæ, vt nil iam mundanorum degustare libeat venenatæ dulcedinis. Iudica me Domine, & discerne causam meam de gente non sancta, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Credo ergo, quod quemcunque inhabitaueris, Patris ac pariter Filij domicilium condis. Beatus, qui te merebitur hospitem, quoniam per te Pater & Filius apud eum facient mansionem. Veni iam, veni benignissime dolentis animæ consolator, protegens in opportunitatibus & in tribulatione adiutor. Veni mundator scelerum, curator vulnerum. Veni fortitudo fragilium, releuator labentium. Veni humilium doctor, superborum destructor. Veni orphanorum pius pater, viduarum dulcis iudex. Veni spes pau-

pauperum, refocillator deficientium. Veni nauigantium sidus, naufragij portus. Veni omnium viuentium singulare decus, morientium vnica salus. Veni sanctissime Spiritus, veni, & miserere mei: apta me tibi, & condescende propitius mihi; vt mea tuæ magnitudini exiguitas, roborique tuo mea imbecillitas, secundum multitudinē tuarum complaceat miserationum, per Iesum Christum Saluatorem meum, qui cum Patre in tua vnitate viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT X.

Oratio serui Dei, de se humiliter sentientis.

1 SCio Domine, scio & fateor, quod non sum dignus, quem tu diligas, sed certe tu non es indignus, quem ego diligam. Indignus quidem sum tibi seruire; sed tu non es indignus seruitio creaturæ tuæ. Da ergo mihi Domine, vnde tu es dignus; & ego ero dignus, vnde sum indignus. Fac me, quomodo vis, à peccatis cessare, vt quomodo de-

debeo, possim tibi seruire. Concede mihi sic custodire, & regere, & finire vitam meam, vt in pace dormiam, & in te requiescam. Præsta mihi in finem, vt me excipiat somnus cum requie; requies cum securitate; securitas in æternitate. Amen.

CAPVT XI.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

1 TE Deum Patrem ingenitum: te Filium vnigenitum: te Spiritum sanctum paracletum: sanctam & indiuiduam Trinitatem, toto corde & ore confitemur, laudamus, atque benedicimus; tibi gloria in sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XII.

Confessio omnipotentis Dei & maiestatis eiusdem.

1 O Summa Trinitas virtus vna, & indiscreta maiestas; Deus noster, Deus omnipotens, confiteor tibi ego vltimus seruorum

uorum tuorum, & exiguum membrum Ecclesiæ tuæ confiteor tibi, & honorifico te, debito ſacrificio laudis pro ſcire & poſſe, quod mihi tantillo donare dignatus es. Et quia exteriora mihi munera deſunt, quæ poſsim offerre: ea quæ in me ſunt vota laudationis, ex dono miſericordiæ tuæ, ecce libens atque ouans offero tibi, de fide non ficta, & conſcientia pura.

2 Credo igitur te toto corde Rex cæli & terræ Domine, & oro te; confiteor Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum in perſonis trinum, & in ſubſtantia vnum, verum Deum omnipotentem, vnius ſimplicis, incorporeæ, inuiſibilis, & incircumſcriptæ naturæ, nihil te ſuperius aut inferius maiuſue aliquid habentem, ſed per omnem modum ſine deformitate perfectum, ſine quantitate magnum, ſine qualitate bonum, ſine tempore ſempiternum, ſine morte vitam, ſine infirmitate fortem, ſine mendacio verum, ſine ſitu vbique præſentem, ſine loco vbique totum, ſine extenſione omnia implentem, ſine contradictione vbique occurrentem, ſine

motu

motu omnia tranſcendentem, ſine ſtatu intra omnia manentem, ſine indigentia omnia creantem, ſine labore omnia regentem; ſine tui initio, omnibus initia dantem; ſine tui mutatione, omnia mutabilia facientem: In magnitudine infinitum, in virtute omnipotentem, in bonitate ſummum, in ſapientia inæſtimabilem, in conſilijs terribilem, in iudicijs iuſtum, in cogitationibus ſecretiſsimum, in verbis veracem, in operibus ſanctum, in miſericordijs copioſum, erga delinquentes patientiſsimum, erga pœnitentes pijſſimum: ſemper idipſum æternum ac ſempiternum: immortalem atque incommutabilem, quem nec ſpatia dilatant, nec breuitas locorum anguſtat, nec receptacula vlla coarctant; nec voluntas variat, nec neceſſitudo corrumpit, nec mœſta perturbant, nec læta demulgent. Cui nec obliuio tollit quicquam, nec memoria reddit, nec præterita tranſeunt, nec futura ſuccedunt. Cui nec origo initium, nec tempora incrementum, nec caſus finem dabit: ſed ante ſæcula, & in ſæculis, & per ſæcula in æternum viuis: & eſt

tibi perennis laus & æterna gloria, summa potestas & singularis honor, perpetuum regnum, & sine fine imperium, per infinita & indefessa & immortalia sæcula sæculorum.

CAPVT XIII.

Qualiter generi humano dignatus est subuenire Deus Pater, & de Verbi Incarnatione, & gratiarum actione.

1 HVcusque omnipotens Deus, cordis mei inspector & scrutator, confessus sum omnipotentiam Maiestatis tuæ, & Maiestatem omnipotentiæ tuæ: nunc autem qua liter humano generi subuenire dignatus es in fine sæculorum, sicut corde credo ad iustitiam, ita ore coram te confiteor ad salutem. Tu quidem Deus Pater solus, nunquam & nusquam legeris missus. De filio autem tuo ita scribit Apostolus: Cum autem venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum. Cum dicit (misit) satis ostendit, quod in hunc mundum missus aduenit, cum de beata

Maria

Maria ſemper Virgine natus, verus & perfe-ctus homo in carne apparuit.

2 Sed quid eſt, quod de illo ille Euangeliſtarum præcipuus ait: In mundo erat, & mundus per ipſum factus eſt. Illuc vero miſſus eſt per humanitatem, vbi ſemper fuit, & eſt per diuinitatem. Quam videlicet miſsionem opus eſſe totius ſanctæ Trinitatis corde credo, & ore confiteor. Quomodo autem nos amaſti, Pater ſancte, & bone? quantum nos dilexiſti, pie conditor, qui etiam proprio filio non percepiſti, ſed pro nobis impijs tradidiſti illum? Subditus tibi ille fuit vſque ad mortem, mortem autem crucis, tollens chirographum peccatorum noſtrorum, & affigens illud cruci, crucifixit peccatum, & occidit mortem. Vnus ille inter mortuos liber, poteſtatem habens ponendi animam ſuam pro nobis, & iterum ſumendi eam pro nobis.

3 Igitur victor, & victima; & ideo victor, quia victima pro nobis. Tibi ſacerdos & ſacrificium; & ideo Sacerdos, quia ſacrificium. Merito mihi ſpes valida in illo eſt, quia ſanabis omnes languores meos per

eum,

eum, qui ſedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. Languores quippe mei, Domine, magni ſunt, & multi: multi ſunt, & magni. Habet enim multa in me princeps mundi huius; ſcio, & fateor; ſed rogo te, libera me per ſedentem ad dexteram tuam Redemptorem noſtrum, in quo nihil ſui mali potuit inuenire. Per ipſum me iuſtifica, qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Per ipſum caput noſtrum, in quo nulla eſt macula, libera me membrum eius, licet exiguum, & infirmum. Libera, quæſo, me à peccatis, vitijs, culpis, & negligentijs meis. Reple me tuis ſanctis virtutibus, & fac me bonis pollere moribus. Fac me in ſanctis operibus propter nomen ſanctum tuum perſeuerare vſque in finem, ſecundum tuam voluntatem.

CAPVT XIV.

De fiducia, quam habere debet anima in Domino Iesu, atque eius passione.

1 DEsperare vtique potuissem propter nimia peccata mea, infinitas negligentias meas, nisi Verbum tuum Deus caro fieret, & habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo; quia cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem filij tui, quanto magis reconciliati salui facti sumus per eum? Omnis namque spes, & totius fiduciæ certitudo mihi est in precioso sanguine eius, qui effusus est propter nos, & propter salutem nostram. In ipso respiro, & in ipso confisus ad te peruenire desidero; non habens meam iustitiam, sed eam quæ est ex filio tuo Domino nostro Iesu Christo. Vnde gratias agimus tibi, clementissime, & benignissime amator hominum Deus, qui per Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, cum non essemus, potenter fecisti nos: &

cum perditi fuissemus culpa nostra, mirabiliter liberasti, & recuperasti nos.

2 Gratias ago pietati tuæ, & multas tibi laudes refero ex totis præcordijs meis, qui propter tuam inenarrabilem dilectionem, qua nos miseros, & indignos mirabili bonitate amare dignatus es, misisti eundem vnigenitum tuum de sinu tuo ad publicum proficuum nostrum, saluare nos peccatores, tunc filios perditionis. Gratias ago tibi pro sancta incarnatione, & natiuitate eius, & gloriosa genitrice sua, de qua ipse carnem assumere dignatus est propter nos, & propter nostram salutem: vt sicut Deus verus de Deo, ita verus homo ex homine esset. Gratias tibi ago pro passione, & cruce eius, pro morte, & resurrectione eius, pro ascensione eius in cœlum, & sede Maiestatis eius ad dexteram tuam. Ipse enim quadragesimo die, post resurrectionem suam, ascendens videntibus discipulis super omnes cœlos, sedensque ad dexteram tuam, Spiritum sanctum, secundum promissionem suam, in filios adoptionis effudit.

3 Gratias tibi ago pro ſacratiſsima illa effuſione pretioſi ſanguinis eius, quo ſumus redempti; ſimul, & pro ſacroſancto, & viuifico myſterio Corporis, & Sanguinis eius, quo quotidie in Eccleſia tua paſcimur, & potamur, abluimur, & ſanctificamur, & vnius ſummæ diuinitatis participes efficimur. Gratias tibi ago pro tua mira, & inenarrabili charitate, qua nos indignos ſic amaſti, & ſaluaſti, per vnicum, & dilectum filium tuum. Sic enim dilexiſti mundum, vt vnigenitum tuum dares: vt omnis qui credit in eum non pereat, ſed habeat vitam æternam. Hæc eſt autem vita æterna, vt cognoſcamus te verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum, per fidem rectam, & condigna fidei opera.

CAPVT XV.

De immenſa charitate Patris æterni ad genus humanum.

1 O Immenſa pietas, ò inæſtimabilis charitas! vt liberares ſeruum, filium tradidiſti. Deus factus eſt homo, vt perdi-

perditus homo, de poteſtate dæmonum crueretur. Quam benigniſsimus amator hominum, filius tuus Deus noſter, cuius pijs viſceribus non ſatis viſum eſt, vt ſe inclinaret factus homo de Virgine Maria, niſi etiam ſubiret crucis ſupplicium effuſo ſanguine propter nos, & propter noſtram ſalutem. Venit pius Deus, venit pro pietate, & bonitate ſua, venit quærere, & ſaluum facere, quod perierat. Quæſiuit ouem perditam, quæſiuit, & inuenit, & humeris ſuis reportauit ad caulas gregis pius Dominus, & vere multum pius Paſtor.

2 O charitas, ò pietas! Quis audiuit talia? Quis ſuper tanta miſericordiæ viſcera non obſtupeſcat? Quis non miretur? Quis non collætetur propter nimiam charitatem tuam, qua nos dilexiſti? Miſiſti filium tuum in ſimilitudinem carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum, vt nos efficeremur iuſtitia tua in ipſo. Ipſe enim verus eſt agnus immaculatus, qui abſtulit peccata mundi: qui mortem noſtram moriendo deſtruxit, & vitam reſurgendo reparauit.

3 Sed quid tibi retribuere possumus Deus noster, pro tantis beneficijs misericordiæ tuæ? Quas laudes, quasue gratiarum actiones? Etiamsi illa beatorum Angelorum scientia, & potentia nobis foret, nihil tamen dignum tantæ pietati, & bonitati tuæ recompensare valeremus. Si certe omnia membra nostra verterentur in linguas, ad rependendum tibi debitas laudes, nequaquam sufficeret exiguitas nostra: supereminet enim omnem sciētiā tua inæstimabilis charitas, quā ostendisti nobis indignis pro sola bonitate, & pietate tua. Filius namque tuus Deus noster, non Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit, assimilatus nobis per omnia absque peccato. Humanam itaque, non Angelicam suscipiens naturam, & eam stola sanctæ resurrectionis, & immortalitatis glorificans, vexit super omnes cælos, super omnes choros Angelorum, super Cherubim, & Seraphim, collocans ad dexteram tuam. Hanc autem laudant Angeli, adorant Dominationes, & omnes Virtutes cælorum tremunt super se hominem Deum.

4 Hæc nempe mihi tota est spes omnisque fiducia. Est enim in ipso Iesu Christo Domino nostro vniuscuiusque nostrum portio, caro, & sanguis. Vbi ergo portio mea regnat, ibi me regnare credo. Vbi caro mea glorificatur, ibi gloriosum me esse cognosco. Vbi sanguis meus dominatur, ibi dominari me sentio. Quamuis peccator sim, de hac communione gratiæ non diffido. Et si peccata mea me prohibent, substantia mea requirit. Et si delicta mea me excludunt, naturæ communio non repellit. Non enim tam immitis est Deus, vt obliuiscatur hominis: & non meminerit ipsius quem ipse gestat, & quem mei causa sucepit: eius, quem mei causa requirit.

5 Mitis vero, & valde benignus est Dominus Deus noster; & diligit carnem suam, membra sua, & viscera sua. In ipso Deo, & Domino nostro Iesu Christo dulcissimo, benignissimo atque clementissimo, in quo resurreximus, & iam cœlos ascendimus, & iam cœlestibus consedemus, caro nostra nos diligit. Habemus autem sanguinis nostri præ-

rogatiuam in ipſo. Sumus autem membra eius, & caro eius, Ipſe denique eſt caput noſtrum, ex quo totum corpus, ſicut ſcriptum eſt; Os ex oſsibus meis, & caro de carne mea: & erunt duo in carne vna. Et nemo vnquam carnem ſuam odio habet, ſed fouet, & diligit eam. Myſterium hoc magnum eſt; ego dico in Chriſto, & in Eccleſia (ait Apoſtolus.)

CAPVT XVI.

De duplici Chriſti natura, qui nobis miſeretur, & pro nobis interpellat.

1 GRatias itaque ago labijs, & corde, & omni qua valeo virtute, infinitæ miſericordiæ tuæ, Domine Deus noſter; pro omnibus miſerationibus tuis, quibus mirabiliter nobis perditis ſubuenire dignatus es; per eundem filium tuum ſaluatorem, & recuperatorem noſtrum, qui mortuus eſt propter peccata noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram: & nunc viuens ſine fine ſedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis; & ſimul tecum miſeretur; quia

Deus est ex te Patre, coæternus, & cõsubstantialis tibi per omnia; vnde potest in perpetuũ nos saluare : sed secundum id, quod homo est, ex qua parte minor te est, data est ei omnis potestas in cœlo & in terra : vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum; & omnis lingua confiteatur, quia Dominus noster Iesus Christus in gloria est tua Deus Pater omnipotens. Ipse quidem constitutus est à te iudex viuorum, & mortuorum; tu vero non iudicas quemquam, sed omne iudicium tuum dedisti filio tuo : in cuius pectore reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ.

2 Ipse autem testis, & iudex est, iudex, & testis, quem nulla peccatrix conscientia effugere poterit. Omnia enim nuda, & aperta sunt oculis eius. Ipse sane, qui iniuste iudicatus est, iudicabit orbem terrę in æquitatę, & populos in iustitia. Benedico ergo nomen sanctum tuum in æternum, & glorifico ex toto corde meo, omnipotens & misericors Domine, pro illa inenarrabili, & mirabili coniunctione diuinatis, & humanitatis in vnitate

tate personæ; vt non alter Deus, alter homo esset: sed vnus idemque Deus, & homo; homo, & Deus. Sed licet mirabili dignatione, Verbum caro factum sit: neutra tamen ex duabus naturis, in aliam mutata est substantiam. Trinitatis mysterio, quarta non est addita persona: Vnita quippe est, non confusa verbi Dei hominisque substantia, vt in Deũ, quod ex nobis susceptum fuerat, perueniret, & illud quod nunquam fuerat, idem quod sẽper fuerat, permaneret.

3 O admirabile mysterium: O inenarrabile commercium! O mira semperque miranda, semperque amanda diuinæ propitiationis benignitas! Serui digni non fuimus, & ecce filij Dei facti sumus: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Vnde hoc nobis, & quis nos ad hoc perduxit? Sed rogo te, clementissime Pater Deus, per hanc inæstimabilem pietatem, bonitatem, & charitatem tuam; vt dignos nos facias multis, & magnis promissionibus eiusdem filij tui Domini nostri Iesu Christi. Manda virtuti tuæ, & confirma hoc quod operatus es in nobis:

perfi-

perfice quod cœpisti: vt ad plenam tuæ pietatis gratiam mereamur peruenire. Fac nos per Spiritum sanctum intelligere, & mereri, & debito semper honore venerari hoc magnum pietatis mysterium, quod manifestatũ est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloriam.

CAPVT XVII.

De gratia, quam habere debet homo Deo pro beneficio redemptionis.

1 O Quantum sumus tibi debitores Domine Deus noster, tanto redempti precio, tanto saluati dono, & tam glorioso adiuti beneficio! O quantum à nobis miseris es timendus, amandus, benedicendus, laudandus, honorandus, & glorificandus; qui nos sic amasti, sic saluasti, sic sanctificasti, sic sublimasti? Tibi nempe debemus omne quod possumus, omne quod viuimus, omne quod sapimus. Sed quis habet quicquam non

tuum?

tuum? Tu Domine Deus noster, à quo bona cuncta procedunt, propter te, & nomen sanctum tuum da nobis de bonis tuis, vt de bonis, ac datis tuis seruiamus tibi, & in veritate placeamus, atque debitas quotidie laudes rependamus tibi pro tantis beneficijs misericordiæ tuæ.

2 Non enim aliunde possumus tibi seruire, neque placere, nisi de tuo munere. Omne enim datum optimum, & omne dodonum perfectum desursum est, descendens à patre luminum: apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, Domine Deus noster, Deus pie, Deus bone, Deus omnipotens, Deus ineffabilis, & incircumscriptæ naturæ: Deus institutor omnium rerum, & Domini nostri Iesu Christi Pater, qui eundem dilectum filium tuum Dominum nostrum dulcissimum misisti de sinu tuo ad publicum proficuum nostrum, suscipere vitam nostram, vt nobis donaret suam, essetque perfectus Deus ex te Patre, & perfectus homo ex matre: totus Deus, & totus homo, vnus idemque Christus æternus, & temporalis, immor-

mortalis, & mortalis, creator,& creatus, fortis, & infirmus, victor, & victus, nutritor, & nutritus, paſtor, & ouis, temporaliter mortuus, & tecum viuens in æternum: ſuis dilectoribus vitæ municipium promittens, ſuis diſcipulis dixit: Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

3 Per ipſum ſummum Sacerdotem, & verum Pontificem, & bonum Paſtorem, qui ſe tibi obtulit in ſacrificium, ponens animam ſuam pro grege ſuo, te rogo per ipſum, qui ſedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis, redemptorem, & aduocatum noſtrum: pietati, & bonitati tuæ ſupplico, clementiſsime, & amantiſsime, & benigniſsime amator hominum Deus; vt des mihi cum eodem Filio tuo, & Spiritu ſancto te in omnibus benedicere, & glorificare, cum multa cordis contritione, & lachrymarum fonte, cum multa reuerentia, & tremore. Quia quorum vna eſt ſubſtantia, vnum eſt, & datum.

4 Sed quoniam corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam: excita (quæſo) torporem meum tuis ſtimulis; & fac me ſtre-

nue perſeuerare in præceptis,& laudibus tuis die, ac nocte; tribue, vt concaleat cor meum intra me: & in meditatione mea exardeſcat ignis. Et quia ipſe tuus vnicus natus dixit: Nemo venit ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum; & : Nemo venit ad Patrem, niſi per me: obſecro, & ſuppliciter rogo, trahe me ſemper ad ipſum, vt ipſe me tandem perducat ad te illuc, vbi ipſe eſt in dextera tua ſedens: Vbi eſt ſempiterna vita, ſempiterne beata: Vbi eſt amor perfectus, & timor nullus: Vbi eſt dies æternus, & vnus omnium ſpiritus: vbi ſumma, & certa ſecuritas, & ſecura tranquillitas: & tranquilla iucunditas, & iucunda fœlicitas, & fœlix æternitas, & æterna beatitudo, & beata tui ſine fine viſio, & laudatio: Vbi tu cum illo, & ille tecum in communione ſancti Spiritus, æternaliter, ac ſempiternaliter viuis, & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

CAPVT XVIII.

Oratio deuotissima ad Christum.

1 SPes mea Christe Deus, hominum tu
dulcis amator,
Lux, via, vita, salus, decor, & decus omne
tuorum:
Omnia pro quorum voluisti ferre salute,
Cernito vincla, crucem, vulnus, mortem,
atque sepulchrum.
Post tres inde dies deuicta morte resurgens,
Discipulis visus, nutantia corda reformans,
Luce quaterna cœlorum summa petisti.
Viuis in æternum, nunc, & per sæcula re-
gnans.

Tu es Deus meus viuus, & verus, Pater meus sanctus, Dominus meus pius, Rex meus magnus, Pastor meus bonus, Magister meus vnus, Adiutor meus optimus, Dilectus meus pulcherrimus, Panis meus viuus, Sacerdos meus in æternum, Dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea sancta, via mea recta, sapientia mea præclara; simplicitas mea pura,

pura, concordia mea pacifica, custodia mea tuta, portio mea bona, salus mea sempiterna, misericordia mea magna, patientia mea robustissima, victima mea immaculata, redemptio mea sancta, spes mea firma, charitas mea perfecta; resurrectio mea vera, vita mea æterna, exultatio, & visio mea beatissima, & sine fine mansura: Te deprecor, supplico, & rogo, vt per te ambulem, ad te perueniam, in te requiescam: qui es via, veritas, & vita; sine qua, nemo venit ad Patrem. Te enim desidero, dulcissimum, & pulcherrimum Dominum.

2. O splendor paternæ gloriæ, qui sedes super Cherubim, & intueris abyssos, lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem desiderant Angeli prospicere: Ecce cor meum coram te est: discute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur. Da mihi Deus meus te, redde mihi te: en amo te, & si parum est, amem validius. Non possum metiri, vt sciam quantum desit mihi amoris tui ad id quod satis est; vt currat vita mea in amplexus tuos, nec

auer-

auertatur, donec abſcondatur in abſcondito vultus tui. Hoc tamen ſcio, quia male mihi eſt præter te Domine, non ſolum extra me, ſed in me ipſo. Omnis enim copia, quæ Deus meus non eſt, egeſtas mihi eſt.

3 Bonum namque, quod neque in melius, neque in deterius commutari potes, tu ſolus es, qui ſimpliciter ſolus es, cui non eſt aliud viuere, & aliud beate viuere, quia tua beatitudo tu es. Creatura vero tua, cui eſt aliud viuere, & aliud beate viuere, omne quod viuit, & beate viuit, non debet niſi gratiæ tuæ attribuere. Et ideo nos egemus tui, non tu noſtri: quia ſi omnino non eſſemus, nihil tibi deeſſet ad bonum, quod tu es. Tibi itaque Domino Deo noſtro ſemper adhærere neceſſe habemus, vt per continuum auxilium tuum ſancte, & pie, & recte viuere valeamus. Pondere ſiquidem fragilitatis noſtræ deorſum trahimur: dono autem tuo accendimur, & ſurſum ferimur: inardeſcimus, & imus, aſcendimus, aſcenſiones in corde facimus: & cantamus canticum graduum: igne tuo bono inardeſcimus, & imus.

4 Quonam? ſurſum imus ad pacem Hieruſalem: quoniam iucundatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi: In domum Domini ibimus. Illic collocauit nos voluntas bona, vt nihil velimus aliud, quam permanere illic in æternum. Sed quia dum ſumus in corpore, peregrinamur à te Domine, non habemus hic ciuitatem manentem, ſed futuram inquirimus: noſter autem municipatus in cœlis eſt. Ideo duce gratia tua, ingredior in cubile cordis mei: & canto tibi amatoria, rex meus, & Deus meus, gemens inenarrabiles gemitus, in loco peregrinationis meæ: vbi cantabiles mihi factæ ſunt iuſtificationes tuæ.

5 Et recordans Hieruſalem, extendo in eam ſenſum cordis: Hieruſalem patriam meam, Hieruſalem matrem meam, teque ſuper eam regnatorem, illuſtratorem, patrem, tutorem, patronum, rectorem, paſtorem, caſtas, & fortes delicias, ſolidum gaudium, & omnia bona, ineffabilia ſimul omnia: quia vnum ſummum, & verum bonum. Et non auertar, donec in eius pacem matris chariſsimæ, vbi ſunt primitiæ ſpiritus mei,

colligas totum, quod ſum à diſperſione, & deformitate hac, & conformes atque confirmes in æternum, Deus meus, miſericordia mea.

CAPVT XIX.

Hic diſtinguit inter ſapientiam quæ domus Dei eſt, & ſapientiam quæ diuina eſt.

1 HÆc eſt domus tua Deus non terrena, neque vlla cœleſti mole corporea, ſed ſpiritualis, & particeps æternitatis, quia ſine labe manet in æternum: ſtatuiſti enim eam in ſæculum ſæculi: præceptum poſuiſti, & non præteribit. Hæc tamen tibi Deo coæterna, quia non ſine initio facta eſt. Prior quippe omnium creata eſt ſapientia. Non vtique illa ſapientia Patri Deo plane coæterna, & coæqualis, per quam creata ſunt omnia, & in quo principio factum eſt cœlum, & terra, ſed profecto ſapientia, quæ creata eſt ſpiritualis natura, ſcilicet, quæ contemplatione luminis lumen eſt. Dicitur enim, & ipſa (quamuis creata) ſapientia:

Sed quantum distat inter lumen illuminans, & lumen quod illuminatur, tantum differt inter te summam sapientiam, quæ es creans, & istam quæ creata est sicut inter iustitiam iustificantem, quæ tu Deus noster es, & iustitiam, quæ iustificatione nostra facta est. Nam, & nos sumus dicti iustitia Dei Patris, in te filio eius Domino nostro, testante Apostolo.

2 Ergo, quia prior omnium creata est quædam sapientia, quæ creata est mens rationalis, & intellectualis, castæ scilicet ciuitatis tuæ matris nostræ, quæ sursum est, & libera est, & æterna in cœlis. Quibus cœlis? Nisi qui te laudant cęli cęlorum, quia hoc est, & cęlum cœli Domino. Et si non inuenimus tempus ante illam, quæ creaturam temporis antecedit; quia prior omnium creata est: ante illam tamen es tu Deus æternus creator omnium; à quo est ipsius creaturæ perpetuitas; à quo facta sumpsit exordium; quamuis non temporis, quia non dum erat tempus, ipsius tamen conditionis tuæ vnde ita est abs te Domino Deo nostro, vt aliud

ſit plane quam tu; licet nec ante illam, nec in illa inueniamus tempus. Eſt enim idonea faciem tuam ſemper videre, nec vſpiam deflectitur ab ea. Quo fit, vt nulla mutatione varietur. Ineſt tamen ipſi mutabilitas: qua tenebreſceret, & frigeſceret, niſi amore grandi cohærens tibi, tanquam ſuper meridiem luceret, & ferueret ex te.

3 Denique tam caſto amore cohæret tibi Deo vero, & vere æterno, vt quamvis tibi non ſit coæterna, per nullius tamen temporis varietates, & viciſſitudines à te reſoluatur, & defluat, ſed in tui ſolius veriſſima contemplatione requieſcat. Quoniam tu Deus diligenti te quantum præcipis, oſtendis te, & ſufficit ei. Vnde non declinat à te, nec à ſe: ſed ſemper in eodem ſtatu manet, te indeſinenter videndo, te indeficienter amando, verum lumen, & caſtum amorem. O beata iſta, & ſublimis creatura creaturarum: maxime beata, inhærendo ſemper beatitudini tuæ; fœlix, & nimium fœlix, te ſempiterno inhabitatore, atque illuſtratore ſuo.

 4 Nec

4 Nec inuenio quid licentius appellandum exiſtimemus cœlum cœli Domino, quã domum tuam, contemplantem delectationem tuam ſine defectu, & abſque affectu egrediendi in aliquid, mentem puram concordiſsime vnam; ſtabilimentum pacis beatorum ſpirituum: In cæleſtibus ſunt iſta cæleſtia. Vnde intelligat anima, cuius peregrinatio longinqua facta eſt, ſi iam ſitit tibi; ſi iam factæ ſunt lachrymæ ſuæ panes ſui; ſi iam petat vnam, & hanc requirat, vt inhabitet in domo tua per omnes dies vitæ ſuæ; Et quæ vita eius, niſi tu? Et qui dies eius, niſi æternitas tua? Sicut anni tui, qui non deficient. Hic ergo intelligat anima, quæ poteſt, quam longe ſuper omnia tempora ſit æternus; quando domus tua, quæ peregrinata non eſt, quamuis tibi non ſit coæterna, indeſinenter tamen, & indeficienter cohærendo tibi, nullam temporis patitur varietatem; teque ſemper perſeuerantiſsima caſtitate hauriens mutabilitate ſua, nuſquam, & nunquam exierit ex te ſibi præſente, ad quem toto affectu ſe tenet; non habens futurum,

quod

quod expectet: nec in præteritum transiens, quod meminerit: per nullas vices variatur, & in nulla tempora extenditur.

CAPVT XX.

Hic orat homo, vt ipsa quoque domus Dei oret pro eo.

1 O Domus Dei luminosa, & speciosa, dilexi decorem tuum, & locum habitationis gloriæ Domini Dei mei, possessoris, & fabricatoris tui: Tibi suspiret peregrinatio mea nocte, ac die, tibi inhiet cor meum: tibi intendat mens mea, ad societatem beatitudinis tuæ peruenire desideret anima mea. Dico ei qui fecit te, vt possideat me in te, quia ipse fecit me, & te. Imo tu dic, tu roga eum, vt dignum me faciat participatione gloriæ tuæ. Sanctam enim societatem tuam, & mirabilem pulchritudinem tuam non per meritum requiro; sed per sanguinem eius, quo redemptus sum adipisci non despero. Tantum adiuuent me merita tua, subueniant prauitati meæ sanctæ, & purissime oratio-

nes tuæ, quæ inefficaces apud Deum nullatenus esse possunt.

2 Erraui, fateor, sicut ouis perdita; & incolatus meus prolongatus est: atque procul proiectus sum à facie Domini Dei mei, in hanc exilij cæcitatem. Vbi expulsus à paradisi gaudijs, deploro quotidie mecum super miserias captiuitatis meæ lugubre carmen, ingentesque lamentationes, cum recordor tui mater Hierusalem, dum stant pedes mei in atrijs tuis sancta, & decora Sion; nec dum interiora tua conspicere in propatulo valens; sed in humeris pastoris mei; structoris tui, spero me reportari tibi; vt tripudiē tecum illo inenarrabili gaudio, quo lætantur illi, qui tecum sunt coram ipso Deo, & Saluatore nostro. Qui dissoluit inimicitias in carne sua, & pacificauit omnia quæ in cœlis sunt, & quæ in terra, sanguine suo.

3 Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Qui duos ex aduerso venientes parietes coniungens, in se beatitudinis tuæ permanentem fœlicitatem, pari modo, & eadem mensura se nobis daturum promisit,

fit, dicens: Erunt æquales Angelis Dei in cœlis. O Hierusalem domus Dei æterna, post Christi dilectionem, tu esto lætitia, & consolatio mea; dulcis memoria tui beati nominis sit releuatio mœroris, tædiorumque meorum.

CAPVT XXI.

Quantis amaritudinibus vita ista sit respersa.

1 TÆdet enim me Domine valde vitæ huius, & istius ærumnosæ peregrinationis. Vita hæc, vita misera, vita caduca, vita incerta, vita laboriosa, vita immunda, vita domina malorum, regina superborum, plena miserijs, & erroribus, quæ non est vita dicenda, sed mors; in qua momentis singulis morimur, per varios mutabilitatis defectus diuersis generibus mortium.

2 Nunquid ergo hoc, quod viuimus in hoc mundo, dicere possumus vitam? quam humores tumidant; dolores extenuant, & ardores exsiccant, aër morbidat, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci dissoluunt, tri-

ſtitiæ conſumunt: ſollicitudo coarctat, ſecuritas hebetat: diuitiæ inflant, & iactant, paupertas deijcit, iuuentus extollit, ſenectus incuruat, infirmitas frangit, mœror deprimit. Et in his malis omnibus, mors furibunda ſuccedit, ſimulque cunctis gaudijs iſtius miſeræ vitæ, ita finem imponit, vt quem eſſe deſierit, non fuiſſe putetur. Mors iſta vitalis, & vita mortalis, licet his alijſque ſit reſperſa amaritudinibus, proh dolor, quam plurimos ſuis capit illecebris! & quam multos ſuis falſis promiſsionibus decipit!

3 Et cum ita per ſe ſit falſa, & amara, vt etiam ſuos cæcos amatores latere non valeat: tamen infinitam ſtultorum multitudinem, aureo calice, quem in manu habet, potat, & prorſus inebriat. Fœlices illi, & ipſi rari, qui familiaritatem eius recuſant, perfunctoria gaudia ſpernunt, ſocietatem abijciunt: ne cum pereunte deceptrice, & ipſi perire cogantur.

CA-

CAPVT XXII.

De fœlicitate vitæ, quam præparauit Deus diligentibus se.

1 O Tu vita, quam præparauit Deus ijs, qui diligunt eum, vita vitalis, vita beata, vita ſicura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita caſta, vita ſancta, vita ignara mortis, neſcia triſtitiæ, vita ſine labe, ſine dolore, ſine anſietate, ſine corruptione, ſine perturbatione, ſine varietate, & mutatione, vita totius elegantiæ, & dignitatis pleniſſima: vbi non eſt aduerſarius impugnans, vbi nulla peccati illecebra, vbi eſt amor perfectus, & timor nullus, vbi dies æternus, & vnus omnium ſpiritus, vbi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo mens ſine defectu ſatiatur.

2 Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tua auido corde: Quanto plus valeo mecum conſiderare, tanto plus amore tui langueo: tui vehementi deſiderio, tuique dulci memoria admodum delector.

Libet

Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, ſtatum mentis erigere, affectum animi conformare. Libet ſane de te loqui, de te audire, de te ſcribere, de te conferre, de tua beatitudine, & gloria quotidie legere, & lecta ſæpius corde reuoluere: vt vel ſic poſſim ab huius mortalis perituræque vitæ ardoribus, periclis, & ſudoribus, ſub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio tranſire, & tranſiens, in ſinu tuo feſſum caput dormiturus, vel paululum reclinare.

3 Huius rei gratia Scripturarum ſanctarum amœna prata ingredior, viridiſſimas ſententiarum herbas exarando carpo, legendo comedo, frequentando rumino, atque congregando tandem in alta memoriæ ſede repono; vt tali modo tua dulcedine degustata, minus iſtius miſerrimæ vitæ amaritudines ſentiam.

4 O tu Vita feliciſſima! ò Regnum vere Beatum, carens morte, vacans fine! Cui nulla tempora ſuccedunt per æuum: Vbi continuus ſine nocte dies neſcit habere tempus. Vbi victor miles illis hymnidicis Angelorum

ſociatus choris, cantat Deo ſine ceſſatione canticum de canticis Sion, nobile perpetua caput amplectente corona. Vtinam conceſſa mihi peccatorum venia, moxque hac carnis ſarcina depoſita, in tua gaudia veram requiem habiturus intrarem: & tuæ ciuitatis præclara atque ſpecioſa mœnia, coronam vitæ de manu Domini accepturus ingrederer: vt illis ſanctiſsimis choris intereſſem, vt cum beatiſsimis ſpiritibus gloriæ conditoris aſsiſterem, vt præſentem Chriſti vultum cernerem, vt illud ſummum, & ineffabile, & incircumſcriptum lumen ſemper aſpicerem: ſicque nullo metu mortis affici, ſed de incorruptionis perpetuæ munere lætari poſſem ſine fine.

CAPVT XXIII.

De fœlicitate animæ ſanctæ hinc exeuntis.

1 Fœlix anima, quæ terreno reſoluta, corpore libera, cœlum petit, ſecura, & tranquilla, non timet hoſtem, neque mortem. Habet enim ſemper preſentem, cernitque

nitque indesinenter pulcherrimum Dominum, cui seruiuit, quem dilexit, & ad quem tandem læta, & gloriosa peruenit. Hanc vero tantæ beatitudinis gloriam nulla dies minuire, nullus improbus poterit auferre. Viderunt eam filiæ Sion, & beatissimam prædicauerunt, & Reginæ, & Concubinæ laudauerunt eam, dicentes: Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delicijs afluens, innixa super dilectum suum? Quæ est ista, quæ progreditur sicut aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata? Quam læta exit, festinat, currit, cum dilectum suum tibi dicentem attonitis auribus audit: surge propera amica mea, speciosa mea, & veni: iam hyems transijt, imber abijt, & recessit: flores apparuerunt in terra nostra; tempus putationis aduenit, vox turturis audita est in terra nostra, ficus protulit grossos suos, vineæ florentes dederunt odorem suum.

2 Surge, propera amica mea, formosa mea, columba mea, in foraminibus petræ, in cauernis maceriæ: ostende mihi faciem tuam,

tuam, ſonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis, & facies tua decora. Veni electa mea, ſpecioſa mea, & columba mea, inimaculata mea, ſponſa mea veni, & ponam in te thronum meum, quia concupiui ſpeciem tuam. Veni, vt læteris in conſpectu meo cum Angelis meis, quorum ſocietas tibi à me repromiſsa eſt. Veni poſt multa pericula, & labores; intra in gaudium Domini tui, quod nemo tollet à te.

CAPVT XXIV.

Oratio ad Sanctos, vt nobis ſuccurrant in periculis.

1 Fœlices ſancti Dei omnes; qui iam tran- tranſijſtis huius mortalitatis pelagũ, & peruenire meruiſtis ad portum perpetuæ quietis, ſecuritatis, pacis, ſecuri, & tranquilli, ſemperque feſtiui atque gaudentes eſtis. Obſecro vos per veſtram charitatem, qui ſecuri eſtis de vobis, ſolliciti eſtote de nobis. Securi eſtis de veſtra immarceſsibili gloria, ſolliciti eſtote de noſtra multi-

plici

plici miſeria. Per ipſum vos rogo, qui vos elegit, qui vos tales fecit; de cuius pulchritudine iam ſatiamini, de cuius immortalitate iam immortales facti eſtis: de cuius beatiſsima viſione ſemper gaudetis. Eſtote iugiter memores noſtri, ſubuenire nobis miſeris, qui adhuc in ſalo huius vitæ circumſtantibus agitamur procellis.

2 Vos portæ pulcherrimæ, quæ in magnam ſurrexiſtis altitudinem, adiuuate nos vile pauimentum longe inferius iacentes. Date manum, & erigite iacentes ſuper pedes, vt conualeſcentes de infirmitate, fortes efficiamur in bello; intercedite: & orate conſtanter atque indeſinenter pro nobis miſeris, multumque negligentibus peccatoribus: vt per veſtras orationes, veſtro ſancto conſortio coniungamur; quia aliter ſalui eſſe non poſſumus. Sumus namque valde fragiles, & nullius virtutis homunciones, animalia ventris, & carnis mancipia; in quibus vix aliquod virtutis veſtigium apparet. Et tamen in Chriſto confeſsione poſiti ligno crucis ferimur, nauigantes per hoc mare magnum,

gnum, & ſpatioſum. Vbi ſunt reptilia, quorum non eſt numerus. Vbi ſunt animalia puſilla cum magnis. Vbi eſt draco ſæuiſsimus, ſemper paratus ad deuorandum. Vbi ſunt loca periculoſa, ſcylla, & charybdis & alia innumerabilia, in quibus naufragantur incauti, & in fide dubij.

3 Orate Dominum, orate pijſsimi, orate omnia agmina Sanctorum, & vniuerſi cœtus Beatorum, vt veſtris precibus meritiſque adiuti, ſalua naue, & integris mercibus, peruenire mereamur ad portum perpetuæ ſalutis, & quietis, & continuæ pacis, & nunquam finiendæ ſecuritatis.

CAPVT XXV.

Animæ deſiderium ad ciuitatem ſupernam Hieruſalem.

1 MAter Hieruſalem, Ciuitas ſancta Dei, chariſsima ſponſa Chriſti; te amat cor meum, pulchritudinem tuam nimium deſiderat mens mea. O quam decora,

quam glorioſa, quam generoſa tu es. Tota pulchra es, & macula non eſt in te. Exulta, & lætare formoſa filia Principis, quia concupiuit Rex ſpeciem tuam, & amauit decorem tuum, ſpecioſus forma præ filijs hominum. Sed qualis eſt dilectus tuus ex dilecto, ò pulcherrima? Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Sicut malus inter ligna ſyluarum, ſic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem deſideraui ecce læta ſedeo, & fructus eius dulcis gutturi meo. Dilectus meus miſit manum ſuam per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius.

2 In lectulo meo per noctem quæſiui, quem diligit anima mea: quæſiui, & inueni: Teneo, nec dimittam illum donec introducat me in domum ſuam, & in cubiculum ſuũ, glorioſa genitrix mea. Ibi enim dabis mihi vbera tua abundantius, & perfectius, & ſatiabis me ſatietate mirificâ; ita vt nec eſuriam, nec ſitiam in æternum. Fœlix anima mea ſemperque fœlix in ſæcula: ſi intueri meruero gloriam tuam, beatitudinem tuam,

pulchritudinem tuam, portas, & muros, & plateas tuas, & mansiones tuas multas, nobilissimos ciues tuos, & fortissimum Regem tuum in decore suo. Muri namque tui ex lapidibus preciosis, portæ tuæ ex margaritis optimis, plateæ tuæ ex auro purissimo, in quibus iucundum Alleluia sine intermissione concinitur; mansiones tuæ multæ quadris lapidibus fundatæ, saphiris constructæ, laterculis coopertæ aureis: in quas nullus ingreditur, nisi mundus: nullus habitat inquinatus.

3 Speciosa facta es, & suauis in delicijs tuis, mater Hierusalem. Nihil in te tale, quale hic patimur: qualia in hac misera vita cernimus. Non sunt in te tenebræ, aut nox, aut quælibet diuersitas temporum. Non lucet in te lux lucernæ: aut splendor Lunæ, vel iubar Stellarum; sed Deus de Deo, lux de luce. Sol iustitiæ semper illuminat te. Agnus candidus, & immaculatus, lucidum, & pulcherrimum est lumen tuum. Sol tuus, & claritas tua, & omne bonum tuum, huius pulcherrimi Regis indeficiens contemplatio.

Ipſe Rex regum in medio tui, & pueri eius in circuitu eius.

4 Ibi hymnidici Angelorum chori. Ibi ſocietas ſupernorum ciuium. Ibi dulcis ſolemnitas omnium, ab hac triſti peregrinatione ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum prouidus chorus. Ibi duodenus Apoſtolorum numerus. Ibi innumerabilium Martyrum victor exercitus. Ibi ſanctorum Confeſſorum ſacer conuentus. Ibi veri, & perfecti Monaci. Ibi ſanctæ Mulieres, quæ voluptates ſæculi, & ſexus infirmitatem vicerunt. Ibi Pueri, & Puellæ, qui annos ſuos ſanctis moribus tranſcenderunt. Ibi ſunt oues, & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaſerunt: exultant omnes in proprijs manſionibus. Diſpar eſt gloria ſingulorum, ſed communis eſt lætitia omnium.

5 Plena, & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus eſt ibi omnia in omnibus, quem ſine fine vident, & ſemper videndo in eius amore ardent; amant, & laudant; laudant, & amant. Omne opus eorum laus Dei ſine fine, ſine defectione, ſine labore. Fœlix

ego,

ego, & vere in perpetuum fęlix, ſi poſt reſolutionem huius corpuſculi, audire meruero illa cantica cœleſtis melodiæ, quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis ſupernæ patriæ ciuibus, beatorumque ſpirituum agminibus. Fortunatus ego, nimiumque beatus, ſi, & ego ipſe meruero cantare ea, & aſsiſtere regi meo, Deo meo, & duci meo: & cernere eum in gloria ſua, ſicut ipſe polliceri dignatus eſt, dicens: Pater, volo vt quos dediſti mihi ſint mecum, vt videant claritatem meam, quam habui apud te ante conſtitutionem mundi. Et alibi: Qui mihi miniſtrat, me ſequatur; & vbi ſum ego, illic, & miniſter meus erit. Et iterum: Qui diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum.

CAPVT XXVI.

Hymnus de gloria Paradisi Petri Damiani Cardinalis Ostiensis, ex dictis B. Augustini.

1 AD perennis vitæ fontem mens sitiuit arida.
Claustra carnis præsto frangi clausa quærit anima.
Gliscit, ambit, eluctatur exul frui patria,
Dum pressuris, ac ærumnis se gemit obnoxiam.
Quam amisit, cum deliquit, contemplatur gloriam.
Præsens malum auget boni perditi memoriam.

2 Nam quis promat summæ pacis quãta sit lætitia?
Vbi viuis margaritis surgunt ædificia:
Auro celsa micant tecta, radiant triclinia.
Solis gemmis preciosis hæc structura nectitur.
Auro mundo tanquam vitro vrbis via sternitur.

Abeſt limus, deeſt fimus, lues nulla cernitur.
Hyems horrens, æſtas torrens, illic nunquam ſæuiunt.
Flos perpetuus roſarum, ver agit perpetuum.
3 Candent lilia, rubeſcit crocus, ſudat balſamum.
Virent prata, vernant ſata, riui mellis influunt.
Pigmentorum ſpirat odor, liquor, & aromatum.
Pendent poma floridorum non lapſura nemorum.
Non alternat Luna vices, Sol vel curſus ſiderum.
Agnus eſt fœlicis vrbis lumen inocciduum.
Nox, & tempus deſunt ei, diem fert continuum.
Nam, & ſancti quique velut Sol præclarus rutilant.
4 Poſt triumphum coronati mutuo coniubilant.
Et proſtrati pugnas hoſtis iam ſecuri numerant.

Omni labe defęcati, carnis bella nesciunt.
Caro facta spiritalis, & mens, vnum sentiunt.
Pace multa perfruentes, scandalo non perferunt.
Mutabilibus exuti repetunt originem.
Et præsentem veritatis contemplantur speciem.
5 Hinc vitalem viui fontis hauriunt dulcedinem.
Inde statum semper ijdem exeuntes capiunt.
Clari, viuidi, iucundi, nullis patent casibus.
Absunt morbi semper sanis, senectus iuuenibus.
Hinc perenne tenent esse; nam transire transijt.
Inde virent, vigent, florent, corruptela corruit.
Immortalitatis vigor, mortis ius absorbuit.
Qui scientem cuncta sciunt, qui nescire nequeunt.
Nam, & pectoris arcana penetrant alterutrum.
6 Vnum volunt, vnum nolunt, vnitas est mentium:

Licet cuique ſit diuerſum pro labore meritũ.
Charitas hæc ſuum facit, quod dum amat
alterum.
Proprium ſic ſingulorum commune fit omnium.
Vbi corpus, illic iure congregantur Aquilæ.
Quo cum Angelis, & ſanctæ recreantur
animæ.
Vno pane viuunt ciues vtriuſque patriæ.
Auidi, & ſemper pleni, quod habent deſiderant.
Non ſatietas faſtidit, neque fames cruciat.
Inhiantes ſemper edunt, & edentes inhiant.
7 Nouas ſemper harmonias vox meloda concrepat.
Et in iubilum prolata mulcent aures organa.
Digna, per quem ſunt victores, Regi dant
præconia.
Fælix cæli, quæ præſentem Regem cernit
anima.
Et ſub ſede ſpectat alta orbis volui machinam:
Solem, Lunam, & globoſa cum planetis ſydera.

Chri-

Christe, palma bellatorum, hoc in municipium
Introduc me post solutum militare cingulum:
Fac consortem donatiui beatorum ciuium.
Proba vires inexhausto laboranti prælio:
Vt quietem post præcinctum debeas emerito,
Teque merear potiri sine fine præmio. Amen.

CAPVT XXVII.

Laus continua, quam facit anima, ex contemplatione supernæ diuinitatis.

1 BEnedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Benedicite Domino omnia opera eius, in omni loco dominationis eius: benedic anima mea Domino. Laudemus Deum, quem laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates: cui Cherubim, & Seraphim incessabili

ſabili voce proclamant: Sanctus, Sanctus, Sanctus. Iungamus voces noſtras vocibus Angelorum ſanctorum, & communem Dominum laudemus pro modulo noſtro.

2 Illi enim laudant Dominum puriſſime, & inceſſanter: qui ſemper inhærent contemplationi diuinæ, non per ſpeculum, & in ænigmate, ſed facie ad faciem. Sed quis dicere vel cogitare ſufficiat, qualis ſit in conſpectu Domini Dei omnipotentis illa beatorum Spirituum cæleſtiumque virtutum innumerabilis multitudo? Quæ ſit in eis ſine fine feſtiuitas viſionis Dei? Quæ lætitia ſine defectu? Quis amoris ardor non crucians, ſed delectans? Quod ſit in eis deſiderium viſionis Dei cum ſatietate, & ſatietas cum deſiderio: in quibus nec deſiderium pænam generat, nec ſatietas faſtidium parit? Quomodo inhærendo ſummæ beatitudini ſint beati? Quomodo coniuncti vero lumini, facti lux ſunt? Quomodo ſemper aſpicientes incommutabilem Trinitatem, mutati ſunt in incommutabilitatem?

3 Sed quando illam Angelicæ dignitatis celſitudinem comprehendere poterimus, quando nec ipſius animæ noſtræ naturam inueſtigare valemus? Qualis eſt iſta, quæ carnem viuificare poteſt, ſe autem in ſanctis cogitationibus, vt volet, conſtringere non poteſt? Qualis eſt iſta, tam fortis, tam infirma, tam parua, tam magna, quæ rimatur ſecreta Dei, & cæleſtia contemplatur: atque humanis commodis multarum artium peritiam perſpicaci ingenio adinueniſſe probatur? Qualis ergo eſt iſta, quæ tam multa de cæteris nouit, & ſe, qualiter facta ſit, prorſus ignorat? Licet enim nonnulla ambigua, à quibuſdam ſuper eius origine proferantur, inuenimus tamen eam eſse quendam intellectualem ſpiritum, per creatoris potentiam factum, immortaliter iuxta modum ſuum viuentem; mortale corpus, quod ſubſtinet, viuificantem, mutabilitati ſubiectum, obliuioni deditum: quem timor ſæpe afficit, lætitia extollit. O res mira, omnique ſtupore digniſsima! De Deo quidem creatore omnium, qui eſt incomprehenſibilis, & ineffabilis, ex-

celſa,

celſa, & mirabilis nimis, omni remota ambiguitate legimus, loquimur, & ſcribimus. De Angelis autem, & animalibus quidquid dicimus, non tam videnter approbare poſſumus. Sed tranſeat ab his animus, & tranſcendat omne quod creatum eſt; currat, & aſcendat, & volitet, & pertranſeat: & in eum, qui creauit omnia, quantum poteſt oculos fidei dirigat. Faciam ergo gradus aſcenſionis in corde meo, & per ipſos, aſcendam ad animam meam, & per ipſam, & mentem meam aſcendam ad Dominum meum, qui capiti meo deſuper manet.

5 Quidquid viſibiliter cernitur, quidquid ſpiritualiter imaginatur forti manu, ab intuitu cordis, & mentis procul remoueatur. Solus intellectus purus, & ſimplex incedens, rapido volatu ad ipſum perueniat conditorem Angelorum, & animarum, & omnium rerum. Mens illa beata, quæ ima deſerit; ſumma petit: quæ ponit in arduis ſedem habitationis ſuæ, & de ſummis rupibus contemplatur Solem iuſtitiæ, Aquilinis obtutibus. Nihil enim tam pulchrum, atque iucundum,

dum, quam Iesum solum mentis intuitu, & cordis auiditate, contemplari Deum, & miro modo inuisibiliter cernere inuisibilem; sicque aliam, non istam gustare dulcedinem; & inspicere aliam, non istam lucem. Lux enim ista, quæ loco clauditur, tempore finitur, noctium interruptione variatur: & quam communem cum vermibus, & pecoribus habemus, in comparatione illius summæ lucis non est lux dicenda, sed nox.

CAPVT XXVIII.

Quid sit quodammodo Deum cernere, & tenere, & qualiter sit de Deo sentiendum.

1 QVanquam autem illa summa, & incommutabilis essentia, lux vera, lux indeficiens, lux Angelorum, à nemine conspici valeat in hac vita, quod solum præmium Sanctis reseruatur in cœlesti gloria; illud tamen credere, & intelligere, & sentire, & ardenter inhiare, quodammodo illum cernere est, atque tenere. Sonet itaque vox super Angelos, & homo intenta mente contem-

templetur Deum, verbis, quibus poteſt, ſuas illi dicat laudes. Iuſtum namque eſt, vt creatura ſuum laudet creatorem. Ipſe enim ad laudandum ſe nos creauit, qui noſtris non indiget laudibus.

2 Eſt autem virtus incomprehenſibilis, nullius indigens, ipſe ſibi ſufficiens: Magnus Dominus Deus noſter, & magna virtus eius, & ſapientiæ eius non eſt numerus. Magnus Dominus Deus noſter, & laudabilis valde. Hunc itaque mens diligat, lingua canat, manus ſcribat, atque in his ſanctis ſtudijs, fidelis animus ſe totum exerceat. Huius videlicet cæleſtis rhetorici ſuauiſsimis dapibus, vir deſideriorum, & cœleſtium contemplator aſsidue reficiatur; vt hoc cœleſti pabulo ſaginatus, clamet clamore magno, clamet totis medullis cordis, clamet in iubilo, & ardentiſsimo mentis deſiderio dicat.

* * *
* *
*

CAPVT XXIX.

Oratio explicans plurimas Dei proprietates.

1 O Summe, optime, omnipotentiſſime, miſericordiſſime, iuſtiſſime, ſecretiſſime, præſentiſſime, pulcherrime, & fortiſſime ſtabilis, & incomprehenſibilis: inuiſibilis, omnia videns, immutabilis, omnia mutans; immortalis, inlocalis, interminus, incircumſcriptus, nuſquam finitus; inæſtimabilis, ineffabilis, inſcrutabilis, immotus, omnia mouens, non inueſtigabilis, indicibilis, metuendus atque terribilis, honorandus atque timendus, venerandus atque reuerendus; nunquam nouus, nunquam vetus, innouans omnia, & in vetuſtatem perducens ſuperbos, & neſciunt.

2 Semper agens, ſemper quietus, colligens, & non egens; omnia portans ſine onere, omnia implens ſine incluſione; omnia creans, protegens, nutriens, & proficiens; quærens, cum nihil deſit tibi; amans nec æſtuans, zelans, & ſecurus es. Pœnitet te, & non

& non doles: irasceris, & tranquillus es; opera mutas, sed non consilium; recipis, quod non inuenis, & nunquam amisisti; nunquam inops, & gaudes lucris; nunquam auarus, & vsuras exigis; supererogatur tibi vt debeas.

3 Et quis habet quicquam non tuum? Reddis debita, nulli debens: donas debita, nihil perdens. Qui solus viuificas omnia; qui creasti omnia, qui vbique es, & vbique totus, qui sentiri potes, videri non potes: qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe es. Qui nec ibi dees, vbi longe es: quia vbi non es per gratiam, ades per vindictam. Qui omnia tangis, nec tamen omnia tangis æqualiter. Quædam enim tangis vt sint, non tamen vt viuant, sentiant, & discernant. Quædam vero tangis vt sint, & viuant, non tamen vt sentiant, & discernant. Quædam vero tangis vt sint, viuant, & sentiant, non tamen vt discernant. Quædam vero tangis vt sint, viuant, sentiant, & discernant. Et cum tibimetipsi nunquam dissimilis sis, dissimiliter tamen tangis dissi-

milia: qui vbique ſemper præſens es, & inueniri vix potes.

4 Quem ſtantem inſequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, ſuperexcedis omnia, ſubſtines omnia. Neque ex alia parte ſubſtines, atque ex alia parte ſuperaris: neque ex alia parte imples, & ex alia circumplecteris: ſed circumplectendo imples, & implendo circumplecteris, ſubſtinendo ſuperexcedis, & ſuperexcedendo ſubſtines. Qui doces corda fidelium ſine ſtrepitu verborum. Qui attingis à fine vſque ad finem fortiter, & diſponis omnia ſuauiter. Qui locis non diſtenderis, nec temporalibus variaris. Neque habes acceſſus, & receſſus, ſed habitas lucem inacceſſibilem, quam nullus hominum vidit, nec videre poteſt. In te manens quietus, vbique circumis totum, vbique prorſus totus. Non enim ſcindi vel diuidi poteris; Quia vere vnus es: nec in partes efficeris; quia totus totum tenes, totum imples, totum illuſtras, & poſſides.

5 Huius videlicet misterij immensam profunditatem, mens humana concipere non poteſt, nec oratoria lingua enarrare, neque diffuſi ſermones, nec bibliothecarum volumina queunt explicare. Si totum mundum libri repleant, tua ſcientia inenarrabilis explicari non poteſt; quoniam vere indicibilis es, nullo modo ſcribi potes, neque cõcludi, qui es fons lucis diuinæ, & Sol claritatis æternæ. Magnus enim es ſine quantitate, & ideo immenſus: bonus es ſine qualitate, & ideo vere, & ſumme bonus: & nemo bonus, niſi tu ſolus, cuius volũtas eſt opus, cuius velle poſſe eſt.

6 Qui omnia de nihilo creaſti, quæ ſola voluntate tua feciſti. Qui omnem creaturam tuam abſque indigentia aliqua poſſides, & ſine labore gubernas; & abſque tædio regis, & nihil eſt quod perturbet ordinem imperij tui, vel in ſummis, vel in imis. Qui in omnibus locis ſine loco haberis: & omnia contines ſine ambitu; & vbique es præſens ſine ſitu, & motu. Qui nec mali auctor es: quodque facere non potes, qui nihil non po-

tes; neque vnquam te aliquid fecisse pœnituit: nec vllius commotionis animi tui tempestate turbaris, nec totius terræ pericula damnum tuum est. Nulla flagitia, vel scelera probas, aut imperas.

7 Nunquam mentiris, quia æterna veritas es. Cuius vnius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clementia liberamur. Nam nihil cæleste, nihil igneum, nihil terrenum, nihilque quod corporis sensus attingat, pro te colendum est: qui vere es, quod es, & non mutaris. Cui maxime conuenit illud quod Græci dicunt, *ὂν*, Latini Ens: quod semper idem ipse es, & anni tui non deficient. Hæc, & alia multa docuit me sancta Mater Ecclesia, cuius factus sum membrum per gratiam tuam. Docuit me sane, te solum, & vnum, & verum Deum, non esse corporeum, & passibilem. Nihilque de substantia tua, vel natura, vllo modo esse violabile, aut commutabile, aut compositum, vel factum. Et ideo certum est, corporeis oculis te non posse sentiri: sed nec ab vllo mortalium in propria essentia aliquando po-

tuisse

tuisse videri. Hinc etenim patenter datur intelligi, quod vnde Angeli te intuentur, inde, & nos post hanc vitam te videbimus. Sed nec ipsi profecto te videre possunt sicuti es: nulli denique alij tota, nisi tibi soli nota est omnipotens Trinitas.

CAPVT XXX.

De pluralitate personarum, & vnitate in Deo.

1 TV vero vnitas es diuinitatis, personarum pluralitate multiplex, numerabiliter es innumerabilis: ac idcirco mensurabiliter immensurabilis, & ponderabiliter imponderabilis. Non enim summæ bonitatis, quæ tu ipse es, profitemur originem: ex qua omnia, per quam omnia, in qua omnia: sed eius participatione dicimus omnia bona. Nam tua diuina essentia semper caruit, ac caret materia: licet non careat forma, forma scilicet informata, forma formarum, forma formosissima, quam dum imprimis quasi sigillum rebus singulis, eas

ſine tui augmenti, aut tui detrimenti mutabilitate, procul dubio à te facis differri. Quidquid tamen in natura creatum eſt, creatura tua eſt.

2 O vna trinitas, & trina vnitas Deus, cuius omnipotentia omnia poſsidet, & regit, & implet quæ creauit. Nec ideo te implere omnia dicimus, vt te contineant, ſed vt ipſa potius à te contineantur; nec particulatim imples omnia: nec vllatenus ita putandum eſt, vt vnaquæque creatura pro magnitudine portionis ſuæ capiat te, id eſt, maxima maius, & minima minus, dum ſis potius ipſe in omnibus ſiue in te omnia. Cuius omnipotentia concludit vniuerſa; nec euadendi potentiam tuam, quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquam euadet iratum. Sicut ſcriptum eſt: Neque ab Oriente, neque ab Occidente, neque à deſertis montibus; quoniam Deus iudex eſt. Et alibi: Quo ibo à ſpiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?

3 Immenſitas diuinæ magnitudinis tuæ iſta eſt; vt intelligamus te intra omnia, ſed

non

non inclusum: extra omnia, sed non exclusum. Et ideo interior es, vt omnia contineas: & ideo exterior es, vt incircumscriptæ magnitudinis tuæ immensitate omnia concludas. Per id ergo, quod interior es, ostenderis esse creator: per id vero, quod exterior es, gubernator omnium demonstraris. Ac ne omnia, quæ creata sunt sine te essent, interior es; exterior vero, vt omnia includantur à te, non locali magnitudine, sed potentiali præsentia; qui vbique præsens es, & omnia tibi præsentia, quamuis quidam hæc intelligant, quidam vero non intelligant.

4 Inseparabilis ergo naturæ tuæ vnitas, separabiles nō potest habere personas: quia sicut es Trinitas in vnitate, & vnitas in trinitate, sic separationem non potes habere personarum. Nominantur quidem illæ personæ aliquando singulæ, sed ita te voluisti Deus Trinitas inseparabilem ostendere in personis, vt nullum tibi nomen sit in qualibet persona, quod non ad aliam secundum relationis regulam referatur. Sicut Pater ad

Filium, & Filius ad Patrem, sic Spiritus Sanctus ad Patrem, & Filium verissime refertur. Ea vero nomina, quæ substantiam, vel personam, vel potentiam, vel essentiam tuam significãt, vel quidquid proprie dicitur Deus, omnibus personis æqualiter conueniunt: vt Deus magnus, omnipotens, æternus, & omnia quæ naturaliter de te Deo dicuntur. Non est ergo aliquod naturæ nomen, quod sic tibi Deo Patri conuenire valeat; vt, aut Filio, aut Spiritui sancto conuenire nequeat. Dicimus te Patrem naturaliter esse Deum, sed naturaliter est, & Filius Deus, naturaliter est, & Spiritus sanctus Deus: non tamen tres Dij, sed vnus naturaliter Deus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.

5 Idcirco inseparabilis es, sancta Trinitas Deus, in personis sensu intelligenda: quamuis voce separabilia habeas nomina: quia pluralem numerum in naturæ nominibus nullatenus recepis. In hoc enim ostenditur, personas non posse diuidi in sancta Trinitate, quæ vnus Deus verus est: quia cuiuslibet personæ nomen semper ad alteram

respicit personam. Si Patrem dico, Filium ostendo: si Filium nomino, Patrem prædico: si Spiritum sanctum appello, alicuius esse Spiritum necesse est intelligi, scilicet Patris, & Filij. Hæc est enim fides vera, veniens de sana doctrina: Hæc certe est Fides Catholica, & orthodoxa, quam me docuit Deus in sinu matris Ecclesiæ, gratia sua.

CAPVT XXXI.

Oratio ad sanctam Trinitatem.

1 INuocat itaque, Domine, te fides mea, quam dedisti mihi propter bonitatem tuam ad saluationem mei. Fidelis autem anima ex fide viuit: tenet in spe, quod videbit in re. Inuocat te Deus meus casta conscientia mea, & suauis amor fidei meæ, quam, excussis ignoratiæ tenebris, ad veritatis intelligentiam perduxisti: & quam à stulta sæculi amaritudine eruisti, atque adhibita tuæ dulcedinis charitate, iucundam mihi, & mellifluam reddidisti. Inuocat te, beata Trinitas, vox clara, & sincerus amor fidei meæ; quam

quam ab ipsis enutriens cunabulis, illuminasti semper per illustrationem gratiæ tuæ; & quam adaugens confirmasti in me, per documenta matris Ecclesiæ. Te inuoco, beata, & benedicta, & gloriosa vna Trinitas: Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: Deus Dominus, paracletus, charitas, gratia, communicatio.

2 Genitor, genitus, regenerans, verum lumen ex lumine vero, vera illuminatio. Fons, flumen, irrigatio. Ab vno omnia, per vnum omnia, in vno omnia. A quo, per quem, in quo omnia. Viuens vita, vita à viuente, viuentium viuificator. Vnus à se, vnus ab vno, vnus ambobus: *ὢν* à se, *ὢν* ab altero, *ὢν* ab vtroque. Veritas Pater, veritas Filius, veritas Spiritus sanctus. Vna ergo (Pater, logos, paracletusque) essentia, vna virtus, vna bonitas, vna beatitudo: à quo, per quem, & in quo beata sunt omnia, quæcunque beata sunt.

CAPVT XXXII.

Quod Deus vera, & summa vita est.

1 DEus, vera, & ſumma vita, à quo, per quem, & in quo viuunt omnia quæcunque vere, & beate viuunt. Deus bonum, & pulchrum, à quo, per quem, & in quo bona, & pulchra ſunt omnia, quæcunque bona, & pulchra ſunt. Deus, cuius nos fides excitat, ſpes erigit, charitas iungit. Deus, qui peti te iubes, & inueniri te facis, & pulſanti aperis. Deus, à quo auerti, cadere eſt: ad quem conuerti, ſurgere eſt; in quo manere, conſiſtere eſt. Deus, quem nemo amittit, niſi deceptus; nemo quærit, niſi admonitus; nemo inuenit, niſi purgatus. Deus, quem noſſe, viuere eſt; cui ſeruire, regnare eſt; quem laudare, ſalus, & gaudium animæ eſt. Te labijs, & corde, omnique qua valeo, virtute laudo, benedico atque adoro, tuæque clementiæ, & bonitati, pro vniuerſis beneficijs tuis, gratias refero, & hymnum gloriæ tuæ cano: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

2 Te inuoco, ò beata Trinitas, vt venias in me, & templum me facias dignum gloriæ tuæ. Rogo Patrem per Filium: rogo Filium per Patrem: rogo Spiritum ſanctum per Patrem, & Filium, vt omnia vitia elongentur à me, & omnes ſancte virtutes plantentur in me. Deus immenſe, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia facta ſunt, viſibilia,& inuiſibilia:qui opera tua extra circundas, & intra reples: ſupra regis, & infra fers: cuſtodi me opus manum tuarum in te ſperantem, & in tua ſolummodo miſericordia confidentem. Cuſtodi me, quæſo, hic, & vbique, nunc, & ſemper, intus, & foris, ante, & retro, ſuprà, & infra, circumcirca; ita vt in me nullus pateat locus inſidijs inimicorum.

3 Tu es Deus omnipotens, cuſtos, & protector omnium in te ſperantium: ſine quo nemo eſt tutus, nemo de periculis liberatus. Tu es Deus, & non eſt alius Deus, præter te, neque in cœlo ſurſum, neque in terra deorſum: qui facis magnalia, & mirabilia, & inſcrutabilia, quo-

rum

rum non eſt numerus. Te decet laus, te decet honor, te decet hymnus. Tibi omnes Angeli, tibi cœli, & vniuerſæ poteſtates hymnos dicunt, & laudes indeſinenter concinunt: vtpote Creatori creaturæ; Domino ſerui, Regi milites: De ſanctam, & indiuiduam Trinitatem omnis creatura magnificat, omnis ſpiritus laudat.

CAPVT XXXIII.

Laus Angelorum, & hominum.

1 TIbi ſancti, & humiles corde, tibi ſpiritus, & animæ iuſtorum, tibi omnes ſuperni ciues, & cuncti beatorum ſpirituum ordines, gloriam, & honorem ſuppliciter adorantes concinunt ſine fine. Laudant te, Domine, illi ſuperni ciues magnifice, & honorabiliter. Laudat te homo, magna portio creaturæ tuæ. Sed, & ego peccator homuncio, deſiderio magno cupio te laudare, amare te opto amore præcipuo. Deus meus, vita mea, fortitudo mea, & laudatio mea, dignare me, laudare te. Da mihi lumen in corde,

corde, verbum in ore; vt cor meum meditetur gloriam tuam, & lingua mea tota die cantet laudes tuas.

2 Sed quia non eſt pulchra laus in ore peccatoris, & quia vir pollutis labijs ego ſum: munda, obſecro, cor meum ab omni inquinamento: Sanctifica me, ſanctificator omnipotens, interius, & exterius: & fac me dignum laudibus tuis. Suſcipe benigne, & acceptabiliter de manu cordis, & de mentis amore, ſuſcipe ſacrificium labiorum meorum, fiatque acceptabile in conſpectu tuo, & aſcendat ad te in odorem ſuauitatis. Memoria tua ſancta, & dulcedo tua beatiſsima, poſsideat totam animam meam, atque in inuiſibilium amorem rapiat eam. Tranſeat de viſibilibus ad inuiſibilia, de terrenis ad cœleſtia, de tẽporalibus ad æterna: tranſeat, & videat viſionem mirabilem.

3 O æterna Veritas, & vera charitas, & chara Æternitas, tu es Deus meus, ad te ſuſpiro nocte, ac die; tibi inhio, tibi intendo, ad te peruenire deſidero. Qui nouit te, nouit veritatem, nouit æternitatem. Tu veri-

tas ſuper omnia præſides, quem videbimus ſicuti es, cum pertranſierit hæc vita cæca, & mortalis; in qua dicitur nobis, vbi eſt Deus tuus? Et ego dico: Deus meus vbi es? Reſpiro in te paululum, cum effundo ſuper te animam meam in voce exultationis, & confeſsionis ſoni epulantis, & feſtiuitatem celebrantis, & adhuc triſtis eſt, quia relabitur, & fit abyſſus: vel quin potius, ſentit ſe adhuc eſſe abyſſum. Dicit ei fides mea, quam accendiſti in nocte ante pedes meo.

4 Quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo: lucerna pedibus meis verbum eius. Spera, & perſeuera, donec pertranſeat nox, mater iniquorum: donec pertranſeat ira Dei, cuius fuimus aliquando filij, (fuimus enim aliquando tenebræ) donec pertranſeat iſte impetus aquarum: reſidua adhuc trahimus in corpore propter peccatum mortuo, donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Spera in Domino, mane aſtabo, & contemplabor, ſemperque confitebor ei. Mane aſtabo, & videbo ſalutare vultus mei Deum meum, qui viuificabit

bit mortalia corpora noſtra, propter inhabitantem ſpiritum eius in nobis, vt iam ſimus lux, dum adhuc ſpe ſalui facti ſumus, & filij lucis, & filij diei, non noctis neque tenebrarum. Fuimus enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in te Deus noſter, & tamen adhuc per fidem, nec dum per ſpeciem. Spes enim quæ videtur, non eſt ſpes.

5 Laudant te Domine illi populi Angelorum tuorum immortales, & glorificant nomen tuum cœleſtes virtutes; quæ non habent opus legere hanc ſcripturam noſtram, & cognoſcere te ſanctam, & indiuiduam Trinitatem. Vident enim faciem tuam ſemper, & ibi legunt ſine ſyllabis temporum, quid velit æterna voluntas tua: legunt, eligunt, & diligunt, ſemperque legunt, & nunquam præterit id, quod legunt. Eligendo, & diligendo legunt ipſam immutabilitatem conſilij tui, & non claudetur codex eorum, nec plicabitur liber eorum, quoniam tu ipſe illis hoc es, & eris in æternum. O beatæ nimium illæ cœlorum virtutes, quæ laudare

poſſunt

possunt te sancte, & purissime, cum nimia dulcedine, & ineffabili exultatione. Inde laudant vnde gaudent, quia semper vident vnde gaudere valeant, & laudare.

6 Nos vero mole carnis presi, & procul à vultu tuo in hac peregrinatione positi, atque per mundanas varietates distenti, te digne laudare nequimus: laudamus tamen per fidem, non per speciem: illi vero Angelici spiritus per speciem non per fidem. Hoc enim caro facit, vt multo aliter laudemus, quam illi. Sed licet diuersis modis laudes dicamus, tu vnus es Deus creator omnium, cui sacrificium laudis in cœlo, & in terra offertur, peruenturi tamen sumus misericordia tua ad eorum consortium, cum quibus te semper videbimus, & sine fine laudabimus. Tribue Domine, vt donec in hoc fragili corpore positus sum, laudet te cor meum, laudet te lingua mea, & omnia ossa mea dicant: Domine, quis similis tui?

7 Tu es Deus omnipotens, quem trinum in personis, & vnum in substantia Deitatis, colimus, & adoramus, Patrem ingenitum,

nitum, Filium de Patre vnigenitum, Spiritum ſanctum de vtroque procedentem, & in vtroque permanentem, ſanctam, & indiuiduam Trinitatem, vnum Deum omnipotentem. Qui cum non eſſemus, potenter feciſti nos: & cum perditi fuiſſemus culpa noſtra, pietate, & bonitate tua mirabiliter recuperaſti nos: Ne ſinas nos eſſe ingratos, obſecro, tantis beneficijs, & indignos tam multis miſerationibus: te deprecor, ſupplico, & rogo, auge fidem, auge ſpem, auge charitatem.

8 Fac nos per ipſam gratiam tuam ſemper in fide ſtabiles, & in opere efficaces: vt per fidem rectam, & condigna fidei opera, ad vitam te miſerante perueniamus æternam: vt ibi videntes gloriam tuam ſicuti eſt, adoremus Maieſtatem tuam, & dicamus pariter, quos dignos feceris videre gloriam tuam: Gloria Patri, qui creauit nos: Gloria Filio, qui redemit nos: Gloria Spiritui ſancto, qui ſanctificauit nos: Gloria ſummæ, & indiuiduæ Trinitati, cuius opera inſeparabilia ſunt, cuius imperium ſine fine manet.

manet. Te decet laus, te decet hymnus, tibi debetur omnis honor, tibi benedictio, & claritas, tibi gratiarum actio, tibi honor, virtus, & fortitudo, Deo nostro in sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XXXIV.

Hic conqueritur homo, quod non compungitur in contemplatione, ex quo Angeli quoque tremunt Deum videntes.

1 IGnosce Domine, ignosce pie, ignosce, & miserere; parce, & ignoratiæ meæ, & multæ imperfectioni meæ. Noli me tanquam temerarium reprobare, quod audeam seruus, vtinam vel bonus, & non etiam inutilis, & malus: & ideo valde malus, quia te omnipotentem Deum nostrum terribilem, & nimis metuendum, sine cordis contritione, & lachrymarum fonte, sine reuerentia debita, & tremore, laudo, benedico, atque adoro. Si enim Angeli te adorantes, & laudantes tremunt, mira exultatione repleti: ego peccator, dum tibi assisto, laudes dico,

ſacrificium offero; cur non corde paueo, vultu palleo, labijs tremo, toto corpore inhorreſco; ſicque obortis lachrymis, coram te indeſinenter lugeo? Volo, ſed non valeo, quia nequeo, quod deſidero. Hinc enim mecum vehementer admiror, dum te nimis terribilem oculis fidei cerno: Sed quis hoc, ſine ope gratiæ tuæ? Vniuerſa enim ſalus noſtra, magna miſericordia tua.

2 Miſerum me, quomodo ſic inſenſata facta eſt anima mea: vt non terreatur terrore nimio, dum ſtat ante Deum, & ſuas illi laudes decantat? Miſerum me, quomodo ſic induruit cor meum; vt oculi mei indeſinenter non producant flumina lachrymarum, dum conſeruus ſermocinatur coram Domino ſuo, homo cum Deo, creatura cum creatore, qui factus eſt ex limo, cum eo, qui omnia fecit ex nihilo? Ecce Domine, pone me ante te, & quid in ſecretis de me ſentio, fraternis auribus non taceo. Tu diues in miſericordia, & largus in præmijs, da mihi de bonis tuis, vt ex eis ſeruiam tibi. Non enim aliude poſſumus ſeruire, neque

que tibi placere, nisi de tuo munere.

3 Confige, quæso, timore tuo carnes, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Vtinam sic te timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus, qui dixit: Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Dator enim bonorum Deus, da mihi inter laudes tuas fontem lachrymarum, simul cum cordis puritate, & mentis iubilatione; vt perfecte te diligens, & digne te laudans, ipso cordis palato sentiam, gustem, & sapiam, quam dulcis, & suauis es, Domine, sicut scriptũ est: Gustate, & videte quoniam suauis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo: beatus populus, qui scit iubilationem: beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum, in loco quem posuit. Beati mundo corde; quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te.

CAPVT XXXV.

Oratio multum mouens ad deuotionem, & diuinum amorem.

1 IEſu noſtra redemptio, amor, & deſiderium, Deus de Deo; adeſto mihi famulo tuo. Te inuoco, ad te clamo clamore magno, in toto corde meo. Te inuoco in animam meam: intra in eam, & coapta eam tibi, vt poſſideas eam ſine ruga, & ſine macula. Mundiſſimo namque Domino, munda debetur habitatio. Sanctifica ergo me vas tuum, quod feciſti; de malitia euacua, imple de gratia, & plenum conſerua; ita vt dignum habitationis tuæ efficiar templum hic, & in perpetuum. Dulciſſime, benigniſsime, amantiſſime, chariſſime, potentiſſime, deſideratiſſime, precioſiſsime, amabiliſſime, pulcherrime; tu melle dulcior, lacte, & niue candidior, nectare ſuauior, gemmis, & auro precioſior, cunctiſque terrarum diuitijs, & honoribus mihi charior.

2 Quid dico, Deus meus, vna ſpes mea, tam grandis miſericordia tua? Quid dico dulcedo fœlix, & ſecura? Quid dico, dum talia dico? Dico, quod valeo, ſed non dico, quod debeo. Vtinam poſſem talia dicere, qualia illi hymnidici Angelorum chori. O quam libenter me in tuis laudibus totum effunderem! O quam deuotiſsime illa cœleſtis melodiæ cantica ad laudem, & gloriam nominis tui in medio Eccleſiæ infatigabilis perorarem! Sed quia talia non poſſum, numquid tacebo? Væ tacentibus de te, qui ora mutorum reſoluis, & linguas infantium facis diſertas. Væ tacentibus de te, quoniam ipſi loquaces muti ſunt, cum non tuas laudes dicunt.

3 Quis digne te laudare poteſt, ò ineffabilis virtus, & ſapientia Patris! Et quoniam nulla inuenio verba, quibus te ſufficienter valeam explicare cunctipotens, & omniſciũ Verbum, dicam interim, quod valeo, donec iubeas me venire ad te, vbi poſſum dicere quod te decet, & me oportet. Et ideo ſuppliciter rogo, vt non reſpicias tantum ad

id quod modo dico, sed ad id quod dicere opto. Cupio enim desiderio magno de te eloqui, quod oportet, & decet: quia te decet laus, te decet hymnus, tibique debetur omnis honor. Scis ergo occultorum cognitor Deus, quoniam cœlo, terra, & omnibus, quæ in ea sunt tu mihi acceptior, tu mihi amabilior es. Diligo enim te super cælum, & terram, & cætera omnia quæ in eis sunt; imo amore nominis tui, quæ transitoria sunt, procul dubio amanda non sunt. Amo te Deus meus amore magno, magisque te amare cupio.

4 Da mihi vt amem te semper, quantum volo, & quantum debeo; vt tu solus sis tota intentio mea, & omnis meditatio mea. Te mediter per dies sine cessatione, te sentiam per soporem, in nocte te alloquatur spiritus meus, tecum fabuletur mens mea. Lumine sanctæ visionis tuæ illustretur cor meũ, vt te rectore, te duce ambulem de virtute in virtutem, tandemque videam te Deum deorum in Sion, nunc quidem per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem, vbi

cognoſcam te ſicut, & cognitus ſum. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Beati qui habitant in domo tua, Domine; in ſæcula ſæculorum laudabunt te. Rogo itaque te, Domine, per omnes miſerationes tuas, quibus de morte æterna liberati ſumus, mollifica cor meum durum, & lapideum, ſaxeum, & ferreum, tua ſacratiſsima, & potenti vnctione, & fac me per ignem compunctionis coram te omni hora hoſtiam viuam fieri.

5 Fac me in tuo conſpectu cor contritum, & humiliatum ſemper habere, cum lachrymarum abundantia. Fac me ex toto deſiderio huic mundo funditus extingui, & tranſeuntium rerum obliuiſci, præ magnitudine timoris, & amoris tui, vſque adeo, vt de temporalibus nec lugeam, nec gaudeam, nec metuam aliquid temporale, nec diligam, nec blandis corrumpar, nec aduerſis concutiar. Et quia tui valida eſt vt mors dilectio, abſorbeat (quæſo) mentem meam ab omnibus quæ ſub cœlo ſunt, ignita, & melliflua vis amoris tui; vt tibi ſoli inhæ-

ream ſolaque tuæ ſuauitatis memoria paſcar.

6 Deſcendat, Domine, deſcendat (precor) deſcendat in cor meum odor tui ſuauiſſimus, ingrediatur amor tui mellifluus. Veniat mihi tui ſaporis mira, & inenarrabilis fragrãtia, quæ ſempiternas in me ſuſcitet cõcupiſcentias; & ex corde meo producat venas ſalientis aquæ in vitam æternam. Immenſus es, Domine, & ideo ſine menſura debes amari, & laudari ab ijs, quos tuo precioſo ſanguine redemiſti. Amator hominum benigniſsime, clementiſsime Domine, & æquiſsime iudex, cui omne iudicium dedit Pater, ſapientiſsimo tuæ æquitatis iudicio diſcernis hoc rectum, & iuſtum eſse, vt filij huius ſæculi noctis, & tenebrarum, præſtantiori deſiderio, virtute atque ſtudio, diligant, & quærant perituras diuitias, & fugitiuos honores: quam nos ſerui tui diligamus te Deum noſtrum, per quem facti, & redempti ſumus.

7 Si enim homo hominem tanta diligit dilectione, vt alter alterum vix patiatur abeſſe,

se, si sponsa sponso tanto conglutinatur mentis ardore, vt præ magnitudine amoris nulla perfrui valeat requie, chari sui absentiam non sine mœrore ferens: qua ergo dilectione, quo studio, quo feruore anima, quam desponsasti tibi fide, & miserationibus, debet diligere te verum Deum, & pulcherrimum sponsum: qui nos sic amasti, & saluasti, qui pro nobis tot, tanta, & talia fecisti? Quanquam autem hæc infima habeant suas delectationes, suosque amores: non tamen tali modo delectant sicut tu Deus noster. In te enim delectatur iustus, quia amor tui suauis est, & quietus. Nam pectora, quæ possides, dulcedine, & suauitate, & tranquillitate reples. Et contra, amor sæculi, & carnis anxius est, & perturbatus: animas certe quas ingreditur, quietas esse non patitur; semper enim suspicionibus, & perturbationibus, varijsque timoribus solicitat eas.

8 Tu itaque es delectatio rectorum, & merito: quies enim valida est apud te, & imperturbabilis vita. Qui intrat in te, bone Domine, intrat in gaudium Domini sui, &

non

non timebit amplius; ſed habebit ſe optime in optimo loco dicens: Hæc requies mea in ſæculum ſæculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Et illud: Dominus regit me, & nihil mihi deerit; in loco paſcuæ ibi me collocauit. Dulcis Chriſte, bone Ieſu, reple ſemper (quæſo) cor meum inextinguibili dilectione tui, continua recordatione tua, adeo, vt ſicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine; quem, & aquæ multe in me nunquam poſsint extinguere. Fac me dulciſsime Domine amare te; & deſiderio tui deponere pondus omnium carnalium deſideriorum, & terrenarum concupiſcentiarum grauiſsimam ſarcinam, quæ impugnant, & aggrauant miſeram animam meam; vt poſt te expedite in odore vnguentorum tuorum currens, vſque ad tuæ pulchritudinis viſionem efficaciter ſatiandus, quantocius te quoque duce merear peruenire.

9 Duo enim amores, alter bonus, alter malus, alter dulcis, alter amarus, non ſe ſimul in vno capiunt pectore. Et ideo ſi quis præter te aliud diligit, non eſt charitas tua

Deus in eo. Amor dulcedinis, & dulcedo amoris: Amor non crucians, sed delectans: amor sincere casteque permanens in sæculum sæculi; amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris; dulcis Christe, bone Iesu, charitas, Deus meus: accende me totum igne tuo, amore tui, suauitate, & dulcedine tua, iucunditate, & exultatione tua, voluptate, & concupiscentia tua, quæ sancta est, & bona, casta, & munda, tranquilla est, & secura; vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flamma charitatis tuæ succensus, diligam te Deum meum ex toto corde meo, totisque medullis præcordiorum meorum, habens te in corde, in ore, & præ oculis meis semper, & vbique; ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

10 Audi Deus meus, audi lumen oculorum meorum: audi quæ peto, & da quæ petam, vt audias me, pie, & misericordissime Domine, ne efficiaris mihi inexorabilis propter peccata mea, sed propter bonitatem tuam suscipe preces serui tui: & da mihi effectum petitionis meæ, & desiderij mei; interce-

tercedente, & orante, & impetrante gloriosa virgine genitrice tua, Maria Domina mea, cum omnibus Sanctis tuis. Amen.

CAPVT XXXVI.

Oratio deuotissima ad laudes habendas.

1 CHriste Domine, verbum Patris, qui venisti in hunc mundum peccatores saluos facere: rogo te per indulgentissima misericordiæ tuæ viscera, emenda vitam meam, meliora actus, compone mores: tolle de me, quod mihi nocet, & tibi displicet: & da, quod nosti tibi placere, & mihi prodesse. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi tu solus? Tu es Deus omnipotens infinitæ pietatis: qui iustificas impios, & viuificas mortuos propter peccatum: qui mutas peccatores, & non sunt. Tolle ergo de me, quidquid tibi displicet in me. Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui, Mitte, quæso, manum pietatis tuæ in me: & tolle de me, quidquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram

te Do-

te Domine eſt ſanitas, & infirmitas mea: illam (precor) ſerua, iſtam ſana.

2 Sana me Domine, & ſaluabor: ſaluum me fac: & ſaluus ero: Tu, qui infirma ſanas, & ſanata conſeruas: Tu, qui ſolo nutu tuo reſtauras diruta, & collapſa. Si enim dignaris in agro tuo corde meo ſerere bonum ſemen, neceſſe eſt, vt manu pietatis tuæ ſpinas prius euellas vitiorum meorum. Dulciſsime, benigniſsime, amantiſsime, chariſſime, deſideratiſsime, amabiliſsime, pulcherrime: infunde obſecro; multitudinem dulcedinis tuę, & charitatis tuæ, pectori meo; vt nihil terrenum, nihil carnale deſiderem vel cogitem: ſed te ſolum amem, te ſolum habeam in corde, & in ore meo. Scribe digito tuo in pectore meo, dulcem memoriam tui melliflui nominis, nulla vnquam obliuione delendam. Scribe in tabulis cordis mei voluntatem tuam, & iuſtificationes tuas; vt te immenſæ dulcedinis Dominum, & præcepta tua ſemper, & vbique habeam præ oculis meis. Succende mentem meam igne illo tuo quem miſiſti in terram, & voluiſti vehemen-

hementer accendi, vt ſacrificium ſpiritus contribulati, & cordis contriti, obortis lachrymis quotidie offeram tibi.

3 Dulcis Chriſte, bone Ieſu, ſicut deſidero, ſicut tota mente mea peto; da mihi amorem tui ſanctum, & caſtum, qui me repleat, teneat, totumque poſſideat. Et da mihi euidens ſignum amoris tui, irriguum lachrymarum fontem iugiter emanantem; vt ipſæ quoque lachrymæ, tui in me teſtentur amorem, ipſæ prodant, ipſæ loquantur, quãtum te diligit anima mea: dum præ nimia dulcedine amoris tui, nequit ſe à lachrymis continere.

4 Reminiſcor, pie Domine, illius bonæ mulieris Annæ, quæ ad tabernaculum rogatura pro filio venit: de qua ſcriptura refert, quod vultus eius poſt lachrymas, & preces, non ſunt amplius in diuerſa mutati. Sed memor tantæ virtutis, tantæque conſtantiæ, dolore torqueor, & verecundia confundor; quia me miſerum, nimis deorſum iacere intueor. Si enim ita fleuit, & in fletu perſeuerauit mulier, quæ quærebat filium; quomodo plange-

re, & in planctu persistere debet anima mea, quæ quærit, & amat Deum, & ad eum peruenire desiderat? Quomodo gemere, ac flere debet talis anima, quæ quærit Deum die, ac nocte? quæ præter Christum nihil vult amare? Mirum quippe est, si iam non factæ sunt ei lachrymæ suæ panes die, ac nocte. Respice ergo, & miserere mei: quia dolores cordis mei multiplicati sunt. Da mihi consolationem tuam cœlestem, & noli spernere peccatricem animam, pro qua mortuus es. Da mihi, quæso, lachrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum possint soluere vincula, & cœlesti iucunditate semper repleant animam meam. Si non cum veris, & perfectis Monachis, quorum vestigia nequeo imitari: saltem cum deuotis mulieribus, quantulamcunque portionem in regno tuo merear adipisci.

5. Venit mihi quoque in mentem alterius mulieris deuotio mira; quæ te in sepulchro iacentem, pro amore quærebat; quæ recedentibus discipulis de sepulchro, non recedebat: quia sedebat ibi tristis, & mœ-

rens, & diu, multumque flebat: & resurgens, multis lachrymis iterum iterumque antra deserti sepulchri vigilantibus oculis explorabat, si forte alicubi te videre posset, quem feruenti desiderio quærebat. Iam certe semel, & iterum ingressa sepulchrum viderat: sed nimium amanti nō satis erat: virtus enim boni operis perseuerantia est. Et quia præ cæteris dilexit, & diligendo fleuit, & flendo quæsiuit, & quærendo perseuerauit: ideo prima omnium te inuenire, te videre, & te alloqui meruit.

6 Et non solum hæc, sed etiam ipsis discipulis gloriosæ resurrectionis tuæ prænuncia extitit: te præcipiente, & clementer monente: Vade; dic fratibus meis vt vadant in Galilæam; ibi me videbunt. Si ergo ita fleuit, & in fletu perseuerauit mulier, quæ viuentem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebat, quomodo plangere, & in planctu persistere debet anima, quæ te redemptorem suum iam cœlo præsidentem, & vbique regnantem, corde credit, ore confitetur? Quomodo ergo gemere, & flere debet

bet talis anima, quæ te toto corde diligit, teque toto desiderio videre concupiscit? Solum confugium, & vnica spes miserorum, qui nunquam sine spe misericordiæ supplicatur.

7 Præsta mihi hanc gratiam propter te, & propter nomen sanctum tuum: vt quoties de te cogito, de te loquor, de te scribo, de te lego, de te confero: quoties tui reminiscor, tibi assisto, laudes, preces, & sacrificium offero: toties obortis lachrymis, in conspectu tuo copiose, & dulciter fleam; itaut efficiantur mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte. Tu quidem Rex gloriæ, & omnium virtutum magister, docuisti nos verbo, & exemplo gemere, & flere, dicens: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Tu fleuisti defunctum amicum, & lachrymatus es valde super perituram ciuitatem.

8 Rogo te bone Iesu per illas preciosissimas lachrymas tuas, & per omnes miserationes tuas, quibus mirabiliter nobis perditis subuenire dignatus es: da mihi gratiam lachrymarum, quam multum desiderat, & appetit anima mea: sine dono tuo, non possum

habere eam, ſed per Spiritum ſanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & ad fletum compungit. Da mihi gratiam lachrymarum, ſicut dediſti patribus noſtris, quorum veſtigia debeo imitari; vt plangam me in omni vita mea, ſicut ipſi ſe planxerunt nocte, ac die. Propter merita, & orationes eorum, qui tibi placuerunt, & deuotiſſime ſeruierunt: miſerere mei miſerrimi, & indigni ſerui tui: & da mihi gratiam lachrymarũ. Da mihi irriguum ſuperius, & irriguum inferius; vt ſint mihi lachrymæ meæ panes die; ac nocte, efficiatque in conſpectu tuo, Deus meus, per ignem compunctionis, holocauſtum pingue, & medullatum, mactet totus in ara cordis mei, & tanquam pinguiſſimum holocauſtum aſſumar tibi in odorem ſuauitatis.

9 Da mihi, dulciſſime, fontem irriguũ, fontemque perſpicuum, in quo lauetur aſſidue iſtud inquinatum holocauſtum. Licet enim me totum tibi obtulerim opitulante gratia tua, in multis tamen quotidie offendo propter nimiam fragilitatem meam. Da ergo mihi gratiam lachrymarum, benedicte, &

amabi-

amabilis Deus; præcipue ex multa dulcedine amoris tui, & commemoratione miſericordiarum tuarum, præpara hanc menſam famulo tuo in conſpectu tuo, & da mihi in poteſtatem, vt quoties volo ſatier ex ea.

10 Tribue pro pietate, & bonitate tua, vt iſte calix tuus inebrians, & præclarus, ſatiet ſitim meam, vt inhiet, tibi ſpiritus meus, & ardeat mens mea in amore tui, oblitus vanitatis, & miſeriæ. Audi Deus meus, audi lumen oculorum meorum; audi quæ peto, & da vt petam quod audias, pie, & exorabilis Domine, ne efficiaris mihi in exorabilis propter peccata mea: ſed propter bonitatem tuam ſuſcipe preces ſerui tui, & da mihi effectum petitionis meæ, & deſiderij mei precibus, & meritis glorioſæ Virginis Mariæ Dominæ meæ, & omnium Sanctorum. Amen.

CAPVT XXXVII.

In ista Oratione mens humana copiosius compungitur, si in quiete dicatur.

1 IEsu Domine, Iesu pie, Iesu bone, qui mori dignatus es propter peccata nostra, & resurrexisti propter iustificationem nostri: rogo te per gloriosam resurrectionem tuam, resuscita me de sepulchro vitiorum, & peccatorum meorum omnium: & da mihi quotidie partem in resurrectione prima: vt in resurrectione tua merear veraciter percipere portionem. Dulcissime, benignissime, amantissime, charissime, preciosissime, desideratissime, amabilissime, pulcherrime, ascendisti in cœlum cum triumpho gloriæ tuæ, & sedes ad dexteram Patris, rex potentissime. Trahe me sursum ad te, vt curram post te in odorem vnguentorum tuorum, curram, & non deficiam, te trahente, te ducente me currentem. Trahe os sitientis te animæ, in superna fluenta æternæ satietatis, imo trahe me ad te fontem viuum, vt inde pro captu meo bibam

vnde

vnde ſemper viuam, Deus meus, vita mea.

2 Tu enim dixiſti ore tuo ſancto, & benedicto: Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Fons vitæ, da ſitienti animæ ſemper bibere ex te, vt ſecundum ſanctam, & veridicam promiſſionem tuam, de ventre meo fluant aquæ viuæ. Fons vitæ, reple mentem meam torrente voluptatis tuæ: inebria cor meum ſobria ebrietate amoris tui: vt obliuiſcar quæ vana ſunt, & terrena; & te ſolum iugiter habeam in memoria mea, ſicut ſcriptum eſt: Memor fui Dei, & delectatus ſum.

3 Da mihi Spiritum ſanctum tuum, quem ſignificabant illæ aquæ, quas ſitientibus daturum te promiſeras. Da, quæſo, toto deſiderio, & omni ſtudio tendere, quo te aſcendiſſe poſt reſurrectionem die quadrageſimo, credimus; vt in præſenti quidem miſeria ſolo tenear corpore; tecum autem ſim cogitatione ſemper, & auiditate: vt ibi ſit cor meum vbi tu es, theſaurus meus deſiderabilis, & incomparabilis, multumqe amabilis. In hoc enim magno huius vitæ diluuio, vbi circumſtantibus agitamur procellis, & non inueni-

tur fida ſtatio, & locus eminentior, vbi pes columbæ valeat aliquatenus requieſcere; nuſquam tuta pax, nuſquam ſecura quies: vbique bella, & lites, vbique hoſtes: foris pugnæ, intus timores.

4 Et quia altera pars ſumus cœli, altera terræ, corpus quod corrumpitur aggrauat animam: Idcirco animus meus, ſocius, & amicus meus fatigatus, de via veniens languet, & iacet; diſciſſus atque laceratus ab ijs, quas pertranſierat, vanitatibus, eſurit, & ſitit valde: & non habeo quod ponam ante illum, quia pauper ſum, & mendicus. Tu Domine Deus meus diues omnium bonorum, & dapum ſupernæ ſatietatis opulentiſſime largitor: da laſſo cibum, collige diſperſum, reintegra ſciſſum. En ſtat ad oſtium, & pulſat. Obſecro per viſcera miſericordiæ tuæ, quibus viſitaſti nos oriens ex alto: aperi pulſanti miſero manum pietatis tuæ: & iube propitiabili dignatione, vt ingrediatur ad te, requieſcat in te, reficiatur de te viuo cœleſtique pane; quo ſatiatus reſumptiſque viribus, ad ſuperiora conſcendat, & de hac

valle lachrymarum, penna ſancti deſiderij raptus, ad cœleſtia regna volitet.

5 Aſſumat, Domine, aſſumat (rogo) ſpiritus meus pennas vt aquilæ, & volitet, & non deficiat; volitet, & perueniat vſque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: vt ibi ſuper menſam refectionis ciuium ſupernorum paſcatur de occultis tuis in loco paſcuæ tuæ, iuxta fluenta pleniſſima requieſcat in te Deus cor meum, cor mare magnum, tumens fluctibus. Tu, qui imperaſti ventis, & mari, & facta eſt tranquillitas magna: veni, & gradere ſuper fluctus cordis mei, vt tranquilla, & ſerena fiant omnia mea, quatenus vnum bonum meum amplectar te, & dulce lumen oculorum meorum contempler te, ſine tumultuantium cogitationum cæca caligine. Confugiat Domine mens mea ſub vmbra alarum tuarum ab æſtibus cogitationum huius ſæculi, vt in tui refrigerij temperamento abſconſa, lætabunda cantet, & dicat: In pace in idipſum dormiam, & requieſcam.

6 Dormiat (obſecro) Domine Deus, dormiat memoria mea ab omnibus malis: iniquita-

quitatem odiat, iuſtitiam diligat. Quid enim pulchrius, quidue dulcius, quam inter tenebras huius vitæ multaſque amaritudines, diuinæ dulcedini inhiare, & æternæ beatitudini ſuſpirare? Illic teneri mente, vbi vera habere gaudia certiſsimum eſt? Dulciſsime, amantiſsime, benigniſsime, chariſsime, preciosiſsime, deſideratiſsime, amabiliſsime, pulcherrime, quando te videbo? Quando apparebo ante faciem tuam? Quando ſatiabor de pulchritudine tua? Quando educes me de hoc carcere tenebroſo, vt confitear nomini tuo: ita vt deinceps non compungar?

7 Quando tranſibo in illam admirabilẽ, & pulcherrimam domum tuam, vbi perſonat vox lætitiæ, & exultationis, in tabernaculis iuſtorum? Beati qui habitant in domo tua, Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te. Beati, & vere beati, quos elegiſti, & aſſumpſiſti in illam cœleſtem hæreditatem. Ecce Sancti tui, Domine, florent ante te ſicut lilium. Replentur enim ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potas eos, quoniam

quoniam tu es fons vitæ, & in lumine tuo vident lumen: vſque adeo, vt ipſi videlicet lumen illuminatum per te Deum illuminantem ſicut Sol effulgeant in conſpectu. O quam mira, quam pulchra, quam acceptabilia ſunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum! concupiſcit intrare in eã hæc peccatrix anima mea. Domine dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriæ tuæ.

8 Vnam rem petij à Domino, & hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam: quando videbo Deum meum, quem ſitit anima mea? Quando videbo eum in terra viuentium? In iſta enim terra morientium videri non poteſt mortalibus oculis. Quid faciam miſer ego, grauedine compedis mortalitatis meæ conſtrictus? Quid faciã? Dum ſumus in corpore; peregrinamur à Domino: nõ habemus hic manentẽ ciuitatem, ſed futurã inquirimus. Noſter autẽ municipatus in cœlis eſt.

9 Heu

9 Heu mihi! quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ: & volabo, & requiescam? Nihil mihi tam dulce, quam cum Domino meo esse. Mihi autem adhærere Deo bonum est. Da mihi, Domine, donec his fragilibus adsisto membris, tibi adhærere, sicut scriptum est: Qui adhæret Domino, vnus spiritus est cum eo. Præbe mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum; & quia omne sinistrum deorsum iacet, tene mentem meam, ne ad ima tenebrosæ vallis corruat: ne interueniente vmbra terræ, à te vero iustitiæ Sole separetur; & adducta tenebrarum nebula prohibeatur alta respicere. Idcirco sursum tendo ad pacis gaudia, lucisque delectabilem, & serenissimum statum.

10 Tene cor meum manu tua, quia sine te ad altiora non rapitur. Illuc festino, vbi summa pax regnat, & iugis tranquillitas rutilat. Tene, & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam: vt, te duce,

ce, aſcendat in illam regionem vbertatis, vbi paſcis Iſrael in æternum pabulo veritatis: Vt ibi vel rapida cogitatione attingat te ſummã ſapientiam, ſuper omnia manentem, cuncta tranſeuntem, & omnia gubernantem. Sed volitanti ad te animæ multa ſunt, quæ obſtrepunt. Iuſſu tuo Domine conticeſcant mihi omnia. Ipſa ſibi anima mea ſileat, omnia pertranſeat, omnia quæ creata ſunt tranſcendat à ſe, & perueniat ad te; atque in te ſolo creatore omnium oculos fidei figat, tibi inhiet, tibi intendat: te meditetur, te contempletur; te ſibi ante oculos ponat, te ſub corde reuoluat; verum, & ſummum bonum, & gaudium ſine fine manſurum.

11 Multæ denique ſunt contemplationes; quibus anima deuota tibi mirabiliter paſcitur, ſed in nulla earum ita delectatur, & requieſcit anima mea ſicut in te, & quando te ſolum cogitat, & contemplatur. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine? Quam mirabiliter inſpiras cordibus amatorum tuorum? Quam mira ſuauitas amoris tui, quo perfruuntur illi, qui nihil præter te diligunt,

gunt,nihil quærunt, nihil etiam cogitare concupiſcunt. Felices illi, quibus tu ſolus ſpes es! & omne opus eorum, oratio! Beatus qui ſedet ſolitarius, & tacet, & ſtat ſuper cuſtodiam ſuam iugiter die, ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpuſculo poſitus, prælibare valeat aliquatenus dulcedinem tuam.

12 Rogo te per illa ſalutifera vulnera tua, quæ paſſus es in cruce pro ſalute noſtra, è quibus emanauit ille precioſus ſanguis, quo ſumus redempti: vulnera hanc animam meã peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam igneo, & potentiſſimo telo tuæ nimiæ charitatis. Viuus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu ſagitta electa, & gladius acutiſſimus, qui durum ſcutum humani cordis penetrare tua potentia vales, confige cor meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi anima mea: Charitate tua vulnerata ſum: ita vt ex ipſo vulnere amoris tui vberrime fluant lachrymę die, ac nocte.

13 Percute Domine, percute (obſecro) hanc duriſſimam mentem meam pia, & vali-

da

da cuſpide dilectionis tuæ, & altius ad intima penetra potenti virtute: & ſic de capite meo educ aquam immenſam, & de oculis meis verum fontem lachrymarum iugiter manātem, ex nimio affectu, & deſiderio viſionis pulchritudinis tuæ: vt lugeam die, ac nocte, nullam in præſenti vita recipiens conſolationem, donec te in cœleſti thalamo merear videre dilectum, & pulcherrimū ſponſum meum, Deum, & Dominum meum. Vt ibi videns glorioſam, admirabilem, & pulcherrimam faciem tuam omni dulcedine plenam, cum ijs quos elegiſti, maieſtatem tuam ſupplex adorem; & illic tandem cœleſti, & ineffabili repletus iubilo æternæ exultationis, exclamem cum diligentibus te dicens: Ecce, quod concupiui iam video, quod ſperaui iam teneo, quod deſideraui iam habeo. Illi namque in cœlis iunctus ſum, quem in terris poſitus tota virtute dilexi, tota charitate amplexus ſum, cui toto amore inhæſi: ipſum laudo, benedico, atque adoro. Qui viuit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

CA-

CAPVT XXXVIII.

Oratio in tribulatione.

1 MIserere Domine, miserere pie, miserere mihi miserrimo peccatori indigna agenti, & digna patienti, assidue peccanti, & tua flagella quotidie substinenti. Si penso malum quotidie quod feci, non est tantum quod patior: grauius est quod commisi: leuius est quod tolero. Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum: omnia iudicia tua iusta sunt, & vera. Iustus, & rectus tu es Domine Deus noster, & non est vlla iniquitas in te. Non enim iniuste neque crudeliter affligis nos peccatores, omnipotens, & misericors Domine: qui cum non essemus, potenter fecisti nos: & cum perditi fuissemus culpa nostra; pietate, & bonitate tua mirabiliter reparasti nos.

2 Scio, & certus sum, quod vita nostra non temerarijs motibus agitur: sed à te Domino Deo nostro disponitur, & gubernatur. Vnde tibi cura est de omnibus, præcipue de

seruis

ſeruis tuis, qui totam ſpem ſuam poſuerunt in ſola miſericordia tua. Idcirco obſecro, & ſuppliciter rogo, vt non facias mihi ſecundum peccata mea, quibus iram tuam merui: ſed ſecundum magnam miſericordiam tuam, quæ ſuperat etiam peccata totius mundi. Tu Domine, qui exterius flagella irrogas: da ſemper interius indeficientem patientiam, ita vt laus tua non recedat de ore meo. Miſerere mei Domine, miſerere mei, & adiuua me, ſicut tu noſti, quod mihi eſt neceſſe in corpore, & in anima: ſcis omnia, potes omnia, qui viuis in ſæcula.

CAPVT XXXIX.

Oratio multum deuota ad Filium.

1 DOmine Ieſu Chriſte, fili Dei viui, qui in cruce expanſis manibus, propter mortalium omnium redemptionem hauſiſti calicem Paſſionis, mihi hodie præbere digneris auxilium. Ecce pauper venio ad te diuitem, miſer ad miſericordem; ne recedam vacuus vel contemptus. Eſuriens inci-

pio ne desinam de te ieiunus. Famelicus accedo, ne recedam impastus. Et si antequam comedam suspiro, da vel post suspiria vt comedam. In primis, dulcissime Iesu, coram magnificentia tuæ suauitatis, confiteor aduersum me iniustitiam meã. Ecce, Domine, quia in peccatis fui conceptus, & natus: & tu me abluisti, & sanctificasti: & ego postea me maioribus sordidaui peccatis. Fui enim in necessarijs natus, postea in spontaneis volutatus.

2 Sed tuæ, Domine, miserationis non immemor: tulisti me de domo patris mei carnalis, & de tabernaculis peccatorum, & inspirasti mihi vt sequerer te, cum generatione quærentium faciem tuam, ambulantium semitam rectam, commorantium inter lilia castitatis, & tecum discumbentium in cænaculo altissimæ paupertatis. Et ego tot beneficiorum ingratus, post religionis ingressum multa cõmisi illicita, multa perpetraui nefanda: & vbi peccata emẽdare debui, peccata peccatis addidi. Hæc sunt mala mea, Domine, quibus exhonoraui te, & maculaui me (quem ad

imagi-

imaginem, & similitudinem tuam creasti) superbia, vana gloria, & cætera alia mala multa, quibus vexatur, & affligitur, laceratur, & destruitur infelix anima mea.

3 Ecce, Domine, iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt super me: & nisi tu, cui proprium est misereri semper, & parcere, dexteram tuæ maiestatis supponas, mergi cogor miserabiliter in profundum. Attende, Domine Deus, & vide, quoniam sanctus, & ecce insultat aduersum me inimicus meus, dicens: Deus dereliquit eum, persequar, & comprehendam eum, quia non est qui eripiat. Et tu Domine vsquequo? Conuertere, & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam. Miserere filij tui, quem in dolore non modico peperisti; & noli attendere malum meum, vt obliuiscaris bonum tuum. Quis est pater, qui filium non liberet? aut quis filius, quem pater pietatis baculo non corripiat?

4 Ergo pater, & Domine, licet peccator sim, non possum non esse filius tuus: quia

tu me fecisti, & refecisti, sicut peccaui, emenda me; & prius flagello me emendatum, trade me filio tuo. Nunquid obliuisci potest mater infantem vteri sui? Et certe, si illa oblita fuerit, tu pater promisisti te non obliuisci. Ecce clamo, & non exaudis me: dolore crucior, & non consolaris me. Quid dicam, vel quid faciam miserrimus? Ego tanto destitutus solatio, proiectus sum à facie oculorum tuorum. Heu me, de quanto bono in quantum malum cecidi! Quo tendebam, & quo deueni? Vbi sum, & vbi non sum? Ad quæ aspiraui, & nunc in quibus suspiro? Quæsiui bona, & ecce turbatio. Ecce iam morior, & Iesus non est mecum. Et certe melius est mihi non esse, quam sine Iesu esse. Melius est non viuere, quam viuere sine vita.

5 Et tu Domine Iesu, vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ? Nunquid irasceris mihi in finem? Placare obsecro, & miserere mei, & non auertas faciem tuam à me: qui pro me redimendo, non auertisti faciem tuam ab increpantibus, & conspuentibus in te. Fateor, quia peccaui, & conscientia mea meretur damna-

dammationem, & pœnitentia non ſufficit ad ſatisfactionem: ſed certum eſt, quod miſericordia tua ſuperat omnem offenſionem. Noli, quæſo, pijſſime Domine, ſcribere aduerſum me amaritudines meas, vt intres in iudicium cum ſeruo tuo; ſed ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam. Væ mihi miſero! cum venerit dies iudicij, & aperti fuerint libri conſcientiarum: cum dicetur de me: Ecce homo, & opera eius. Quid faciam tunc, Domine Deus meus, cum cœli reuelabunt iniquitatem meam, & aduerſum me terra conſurget? Ecce nihil reſpondere potero, ſed demiſſo capite præ confuſione, coram te ſtabo trepidus, & confuſus.

6 Heu me miſerum, quid dicam? Clamabo ad te Domine Deus meus. Quare tacens conſumor? Verumtamen ſi locutus fuero, non quieſcet dolor meus: & ſi tacuero, amariſſima amaritudine cruciabor interius. Plange anima mea, ſicut vidua ſuper virum pubertatis ſuæ. Vlula miſera, & plora, quoniam dimiſit te ſponſus tuus, id eſt, Chriſtus.

Ita omnipotens, ne irruas super me, quia nunquam capi posses in me. Certe non est in toto me, quod posset tolerare te. Miserere non desperem, sed desperando respirē. Et si ego commisi, vnde me damnare potes; tu non amisisti vnde saluare soles.

7 Tu Domine non vis mortem peccatorum, nec lætaris in perditione morientium: imo vt mortui viuerent, tu mortuus es, & mors tua peccatorum mortem occidit: & ipsi te moriente vixerunt. Obsecro te Domine, vt ego, te viuente, non moriar. Mitte manum tuam dē alto, & libera me de manu inimicorum meorum; ne supergaudeant mihi, & dicant: Deuorabimus eum. Quis vnquam bone Iesu, de tua misericordia diffidat; qui cum inimici tui essēmus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo? Ecce sub tuæ misericordiæ vmbra protectus, ad thronum gloriæ veniam postulans curro, clamans, & pulsans, donec miserearis mihi. Si enim ad veniam nos vocasti, veniam non quærentes; quanto magis veniam impetrabimus postulantes?

8 Ne memineris, dulcissime Iesu, tuæ iustitiæ aduersus peccatorem tuum: sed esto memor benignitatis tuæ aduersus creaturam tuam. Ne memineris iræ aduersus reum, sed memor esto miserationis tuæ aduersus miserum. Obliuiscere superbum prouocantem, & respice miserum inuocantem. Quid enim est Iesus nisi Saluator? Ergo Iesu per temetipsum exsurge in adiutorium mihi, & dic animæ meæ: salus tua ego sum. Multum Domine de tua bonitate præsumo, quoniam tu ipse doces petere, quærere, & pulsare. Et ideo tua oratione admonitus, peto, quæro, & pulso.

9 Et tu Domine, qui iubes petere, fac accipere; consulis quærere, da, & inuenire; doces pulsare, aperi pulsanti: & confirma me infirmum, restaura me perditum, suscita me mortuum; & omnes sensus meos, cogitatus, & actus dirigere, & gubernare digneris in beneplacito tuo; vt de cætero tibi seruiam, tibi viuam, tibique me tradam. Scio, Domine mi, quia ex hoc, quod me fecisti, debeo tibi meipsum: & quia me redemisti, &

pro me homo factus es, deberem tibi plus quam me; si haberem quanto tu maior es, pro quo dedisti te ipsum. Ecce nec plus habeo, nec quod habeo dare tibi possum sine te, sed accipe me tu, & trahe me ad te; vt tuus sim imitatione, & dilectione, sicut tuus sum conditione, & creatione. Qui viuis, & regnas in sæcula. Amen.

CAPVT XI.

Oratio vtilis.

1 DOmine Deus omnipotens, qui es trinus, & vnus, qui es semper in omnibus; & eras ante omnia, & eris semper in omnibus Deus benedictus, in sæcula: tibi commendo hodie, & omni tempore animam meam, corpus meum, visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum: omnes cogitationes meas, affectiones, locutiones, actiones: omnia exteriora, & interiora, sensum, & intellectum, memoriam meam, fidem, & credulitatem meam, & perseuerantiam meã, in manus potentiæ tuæ: vt custodias ea die-

bus,

bus, & noctibus, horis atque momentis. Exaudi me Trinitas sancta, & conserua me ab omni malo, ab omni scandalo, & ab omni mortali peccato, ab omnibus insidijs, & infestationibus dæmonum, & inimicorum visibilium, & inuisibilium; per orationes Patriarcharum, per merita Prophetarum, per suffragia Apostolorum, per constantiam Martyrum, per fidem Confessorum, per castitatem Virginum, & per intercessionem omniũ Sanctorum, qui tibi placuerunt ab initio mundi.

2 Expelle à me iactantiam mentis, & auge compunctionem cordis; minue superbiam meam, & perfice in me humilitatem veram; suscita in me fletum, mollifica cor meum durum, & lapideum: libera me Domine, & animam meam ab omnibus insidijs inimici, & conserua me in tua voluntate. Doce me Domine voluntatem tuam facere, quia Deus meus es tu. Da mihi Domine sensum perfectum, & intellectum, vt suspicere valeam profundam benignitatem tuam. Illud da mihi petere, quod te audire delectet, & mihi

expe-

expediat. Da mihi lachrymas ex toto affectu, quæ peccatorum meorum poſsint diſſoluere vincula.

3 Audi Domine meus, & Deus meus. Audi lumen oculorum meorum. Audi quæ peto; & da vt quod peto, exaudias. Si deſpicis, pereo; ſi reſpicis, viuo. Si iuſtitiam meam requiris, mortuus fœteo: ſi cum miſericordia reſpexeris, fœtentem reſuſcitas de ſepulchro. Quod odis in me, longe fac à me, & caſtitatis, ac continentiæ ſpiritum inſere in me, vt quodcunque petiero in ipſa petitione, te non offendam. Tolle à me quod nocet, & præbe quod iuuet. Præſta mihi, Domine, medicinam, vnde mea poſsint curari vulnera. Da mihi, Domine, timorem tui, cordis compunctionem, mentis humilitatem, & conſcientiam puram. Præſta mihi, Domine, vt fraternam ſemper tenere valeam charitatem: & mala mea non obliuiſcar, aliena non requiram.

4 Parce animæ meæ, parce malis meis, parce peccatis meis, parce criminibus meis. Viſita me infirmum, cura me ægrum, ſana me

me languentem, & ſuſcita me mortuum. Da mihi Domine cor, quod te timeat; mentem, quæ te diligat; ſenſum, qui te intelligat; aures, quæ te audiant; oculos, qui te videant. Miſerere mei Deus, miſerere mei, & reſpice me de ſede ſancta Maieſtatis tuæ, & tenebras cordis mei radio ſplendoris tui illumina. Da mihi Domine diſcretionem diſcernendi inter bonum, & malum: & concede, vt ſenſum habeam peruigilem. Peto à te Domine remiſsionem omnium peccatorum meorum a quo, & per quem mihi fiat propitiatio in tempore neceſsitatis, & anguſtiæ meæ.

5 Sancta, & immaculata Virgo Dei Genitrix Maria, & Mater Domini Noſtri Ieſu Chriſti, interuenire pro me digneris apud illum, cuius meruiſti effici templum. Sancte Michael, ſancte Gabriel, ſancte Raphael, ſancti chori Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, atque Prophetarum, Apoſtolorum, Euangeliſtarum, Martyrum, Confeſſorum, Sacerdotum, Leuitarum, Monachorum, Virginum, Omniumque Iuſtorum, per illum qui vos elegit, & de cuius contempla-

platione gaudetis, vos rogare præſumo; vt pro me culpabili, ipſi Deo ſupplicare dignemini; quatenus de faucibus diaboli, & de morte perpetua merear liberari. Largiri mihi digneris Domine perpetuam vitam, ſecúdum clementiam, ac benigniſſimam miſericordiam tuam.

6 Da Domine Ieſu Chriſte ſacerdotibus concordiam, regibus, & principibus iuſte iudicantibus tranquillitatem, & pacem. Oro Domine pro vniuerſa ſancta Eccleſia Catholica, pro viris, & fœminis, pro religioſis, & ſæcularibus, pro omnibus rectoribus Chriſtianorum, cunctiſque in te credentibus, qui pro amore tui ſancto laborant, vt perſeuerantiam boni operis obtineant. Præſta, Domine Rex æternæ, Virginibus caſtitatem, Deo dicatis continentiam, coniugatis ſanctimoniam, pœnitentibus indulgentiam, viduis, & orphanis ſubſtentationem, pauperibus protectionem, peregrinantibus reditum, lugentibus conſolationem, defunctis fidelibus requiem ſempiternam, nauigantibus in portum venire ſalutis; optimis,

vt

vt in bonitate ſemper conſiſtant; bonis, & mediocribus, vt meliores fiant; praue agentibus, & delinquentibus, vt mihi miſero, vt cito ſe corrigant. O dulciſsime, & miſericordiſsime Domine Ieſu Chriſte, Fili Dei viui, redemptor mundi, inter omnes, & per omnia me miſerum peccatorem confiteor.

7 Sed tu clementiſsime Pater, & ſumme, qui omnium miſereris, non me patiaris à tua miſericordia fieri alienum. Et tu Domine Rex regum, qui inducias viuendi præſtas, corrigendi mihi deuotionem tribue. Excita in me mentem, quæ te requirat, te deſideret, & te (qui es vbique totus trinus, & vnus) ſemper præ omnibus amet, te timeat, tuamque voluntatem faciat. Præcipue ergo te, Domine ſancte Pater, deprecor, qui es benedictus, & glorioſus per omnia ſæcula, vt omnes qui mei memoriam faciunt in ſuis orationibus, & qui indignis orationibus meis ſe commendauerunt, & qui mihi aliquod charitatis officium, & pietatis ſtudium impenderunt:

ſeu,

ſeu, & illos, qui conſanguinitate, ac cognationis affectu ſunt mihi propinqui, tam, & illos, qui nunc conſiſtunt in corpore, quam, & illos qui teguntur funere, miſericorditer gubernare digneris, ne pereant.

8 Omnibus etiam Chriſtianis viuis adiutorium præſtare digneris: & defunctis fidelibus abſolutionem, & requiem ſempiternam, per omnia ſæcula. Nec non, & illud magnopere ſupplico Domine, qui es *a*, & *o*, vt cum extrema dies mea finiſque vitæ meæ aduenerit, tu mihi ſis miſericors iudex contra malignum accuſatorem diabolum; & ſis mihi perpetuus defenſor, aduerſus inſidias hoſtis antiqui; & in ſocietatem Angelorum, omniumque Sanctorum in ſancto Paradiſo tuo me perſeuerare facias. Qui es benedictus in ſæcula ſæculorum.

* * *
* *
*

CA-

CAPVT XLI.

Oratio deuota de recordatione passionis Iesu Christi.

1 DOmine Iesu Christe, redéptio mea, misericordia mea, salus mea: te laudo, tibi gratias ago; quamuis valde impares tuis beneficijs, quamuis multum expertes deuotionis, quamuis macras à desiderata pinguedine dulcissimi tui affectus, tamen qualescunque gratias, non quales scio me debere, sed sicut potest conari, tibi persoluit anima mea. Spes cordis mei, virtus animæ meæ, compleat tua potentissima dignitas, quod conatur mea tepidissima imbecillitas, vita mea, tu finis intentionis meæ. Et si nondum merui tantum, quantum debitor sum amare, vtique saltem desidero te amare quantum debeo.

2 Illuminatio mea, tu vides conscientiam meam; quia, Domine, ante te est omne desiderium meum, & tu donas siquid bene vult conscientia mea. Si bonum est, Domine,

mine, quod inſpiras; imo, quia bonum eſt, vt te velim amare: da, quod me facis velle: da, vt quantum iubes, tantum te merear amare. Laudes, & gratias offero, ne ſit mihi donum tuum infructuoſum, quod tua ſpõtanea dediſti voluntate. Perfice quod incœpiſti, & dona quod me benigne perueniendo, immeritum deſiderare feciſti. Conuerte, benigniſsime, meum torporem in feruentiſſimum tui amorem. Ad hoc enim, clementiſsime, tendit hæc oratio mea, hæc memoria, & meditatio benificiorum tuorum, vt tui accendas in me amorem.

3 Tua me, Domine, bonitas creauit; tua miſericordia creatum ab originali peccato mundauit; tua patientia poſt illam emundationem Baptiſmi, in alijs peccatorum ſordibus inuolutum hactenus tolerauit, nutriuit, & expectauit. Expectas tu bone Domine correctionem, expectat anima mea ad pœnitendum, ad bene viuendum tuæ gratiæ inſpirationem. Deus meus, creator meus, tolerator, & nutritor meus, te ſitio, te eſurio, te deſidero, ad te ſuſpiro, & concupiſco,

cupiſco, & ſicut pupillus benigniſſimi patris orbatus præſentia, flens, & eiulans inceſſanter, eius dilectam faciem toto corde amplectitur: ſic ego non quantum debeo, ſed quãtum queo, memor paſſionis tuæ, memor alaparum tuarum, memor flagellorum, memor vulnerum tuorum, memor qualiter pro me occiſus es, qualiter conditus, qualiter ſepultus, ſimul memor tuæ glorioſæ reſurrectionis, & admirabilis aſcenſionis, hæc indubitata fide teneo, exilij mei ærumnas defleo, ſpero tui aduentus ſolam conſolationem, ardenter deſidero tui vultus glorioſam contemplationem.

4 Hei mihi! quia videre non potui Dominum Angelorum, humiliatum ad conuerſationem hominum, vt homines exaltaret ad conuerſationem Angelorum, cum Deus offenſus moriebatur, vt peccator viueret. Heu, quod tam admirabili, tam inæſtimabili pietati præſens obſtupeſcere non merui! Cur, ò anima mea, te præſertim non transfigit gladius doloris acutiſſimi, cùm ferre non poſſes vulnerari lancea latus tui Saluatoris? cum vi-

dere nequires violari clauis pedes, & manus tui plasmatoris? cum horrore effundi sanguinem tui Redemptoris?

5 Cur non es inebriata lachrymarum amaritudine, cum ille potaretur amaritudine fellis? Cur non es compassa castissimæ Virgini dignissimæ matri eius, dignissimæ Dominæ tuæ? Domina mea misericordissima, quos fontes dicam erupisse de tuis pudicissimis oculis, cum attenderes vnicum filium tuum innocentem coram te ligari, flagellari, & mactari? Quos fletus credam perfudisse pijssimum tuum vultum, cum suspiceres eundem filium tuum, Deum, & Dominum tuum in cruce sine culpa extendi, & carnem de carne tua ab impijs crudeliter dissecari? Quibus singultibus, æstimabo purissimum pectus tuum vexatum esse, cum tu audires: Mulier, ecce filius tuus. Et Discipulus: Ecce mater tua. Cum acciperes discipulum pro magistro, seruum pro domino.

6 Vtinam cum felice Ioseph Dominum meum de cruce deposuissem, aromatibus condidissem, in sepulchro collocassem; vt saltem

ſaltem perſecutus, vel conſecutus eſſem, vt tanto funeri non defuiſſet aliquid mei obſequij. Vtinam cum beatis mulieribus, coruſca viſione Angelorum eſſem territus, & audiſſem nuncium Dominicæ Ruſurrectionis, nuncium meæ conſolationis, nuncium tam expectatum, nuncium tam deſideratum. Vtinam, inquam, audiſſem ex ore Angeli: Nolite timere vos: Ieſum quęritis crucifixum, ſurrexit, non eſt hic. Benigniſsime, ſuauiſſime, ſereniſsime, quando reſtaurabis mihi, quia non vidi illam beatæ tuæ carnis incorruptionem? quia non fui deoſculatus loca vulnerum, fixuram clauorum? quia non reſperſi lachrymis gaudij cicatrices corporis veri? Admirabilis, inæſtimabilis, incomparabilis, quando conſolaberis, & compeſces me à dolore meo? Non enim cadit à me dolor meus, quamdiu peregrinus ſum à Domino meo.

7 Heu mihi Domine! heu animæ meæ! Receſsiſti conſolator animæ meæ, nec vale dixiſti. Ingrediens vias tuas benedixiſti tuis, nec affui. Eleuatis manibus à nube ſuſceptus

es in cælum, nec vidi. Angeli promiſerunt te rediturum, nec audiui. Quid dicam? quid faciam? quo vadam? vbi eum quæram? vel quando inueniam? quem rogabo? quis annunciabit dilecto, quia amore langueo? Defecit gaudium cordis mei, verſus eſt in luctum riſus meus: defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea, Deus, in æternum. Renuit conſolari anima mea, niſi de te dulcedo mea. Quid enim mihi eſt in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Te volo, te ſpero, te quæro, tibi dixit cor meum: Quæſiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne auertas faciem tuam à me.

8 Amator hominum benigniſſime, tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adiutor. Mi aduocate tutiſſime miſerere mei, orphani derelicti, pupillus factus ſum abſque patre, anima mea quaſi vidua. Reſpice orbitatis, & viduitatis meæ lachrymas, quas tibi offero donec redeas. Eia iam Domine, eia appare mihi, & conſolatus ero. Exhibe præſentiam tuam, & conſecutus ero deſiderium meum. Reuela gloriam tuam, & erit

perfectum gaudium meum. Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Domini?

9 Quando venies, consolator meus? Quem expectabo? O si quando videbo gaudium meum, quod desidero! O si satiabor cum apparuerit gloria mea, quam esurio! O si inebriabor ab vbertate domus tuæ, ad quam suspiro! Si potabis me torrente voluptatis tuæ, quem sitio! Sint mihi, Domine, interim lachrymæ meæ panes die, ac nocte, donec dicatur mihi: Ecce Deus tuus; donec audiat anima mea: Ecce sponsus tuus. Pasce interim me singultibus meis, refocilla me doloribus meis. Veniet fortasse redemptor meus, quia bonus est; nec tardabit, quia pius est. Ipsi gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Meditationum finis.

DIVI AVGVSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI,

Liber Soliloquiorum animæ ad Deum.

CAPVT PRIMVM.

De ineffabili dulcedine Dei.

Ognoſcam te Domine cognitor meus: cognoſcã te virtus animæ meæ. Oſtende te mihi, cõſolator meus: videam te lumen oculorum meorum. Veni gaudium ſpiritus mei; videam te, lætitia cordis mei. Diligam te, vita animæ meæ. Appare mihi delectatio mea magna, ſolatium meum dulce: Domine Deus meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ. Inueniam te, deſideriũ cordis mei; teneam te, amor animæ meæ. Amplectar te ſponſe cœleſtis, exultatio mea ſum-

ſumma intus, & extra. Poſſideam te beatitudo ſempiterna; poſſideam te in medio cordis mei, vita beata, dulcedo ſumma animæ meæ. Diligam te Domine fortitudo mea, Domine firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Amem te Deus meus, adiutor meus, turris fortitudinis mihi, & ſpes mea dulcis in omni tribulatione mea. Amplectar te bonum, ſine quo nihil bonum; fruar te optimo, ſine quo nihil eſt optimum. Aperi penetralia aurium mearum, verbo penetrabiliori omni gladio ancipiti, vt audiam vocem tuam. Intona, Domine, deſuper voce grandi, & forti. Tonet mare, & plenitudo eius, commoueatur terra, & omnia quæ in eis ſunt.

2 Illuſtra oculos meos lux incomprehẽſibilis; fulgura coruſcationem, & diſsipa eos, vt non videant vanitatem. Fulgura multiplica, & conturba eos; appareant fontes aquarum, & reuelentur fundamenta orbis terrarum. Tribue viſum, lux inuiſibilis, qui te videat. Crea nouum olfactum, odor vitæ, qui poſt te currat in odorem vnguentorum

 tuorum.

tuorum. Gustum sana, qui sapiat, & cognoscat, & discernat, quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti his, qui pleni sunt charitatis tuæ. Da cor, quod te cogitet: animum, qui te diligat: mẽtem, quæ te recolat: intellectum, qui te intelligat: rationem, quæ tibi semper summo delectabili fortiter adhæreat. Te semper amor sapiens diligat. O vita, cui omnia viuunt: vita, quæ dat mihi vitam: vita, quæ est mea vita, per quam viuo, sine qua morior: vita, per quam resuscitor, sine qua pereo: vita, per quam gaudeo, sine qua tribulor; Vita vitalis, dulcis, & amabilis, semper memorabilis, vbi quæso es? Vbi te inueniam, vt in me deficiam, & in te subsistam? Prope esto in animo, prope in corde, prope in ore, prope in auribus, prope in auxilio: quia amore langueo, quia sine te morior, quia te recolens suscitor. Odor tuus me recreat, memoria tui me sanat: sed satiabor cum apparuerit gloria tua, vita animæ meæ. Concupiscit, & deficit anima mea de memoria tua, quando veniã, & apparebo tibi, lætitia mea?

3 Quare faciem tuam auertis, gaudium meum per quod gaudeo? Vbi est abscondi-tus pulcher, quem desidero? Odorem tuum haurio, viuo, & gaudeo: te autem non video. Vocem tuam audio, & reuiuisco. Sed cur faciem tuam abscondis? Forte dicis: Non videbit me homo, & viuet. Eia Domine moriar, vt te videam: videam vt hic moriar. Nolo viuere, volo mori: dissolui cupio, & esse cum Christo. Mori desidero, vt videā Christum: viuere renuo, vt viuam cum Christo. O Domine Iesu, accipe spiritum meum: Vita mea, suscipe animam meam: Gaudium meū, attrahe cor meum: Dulcis cibus meus, comedam te: Caput meum; dirige me: Lumen oculorum meorum, illumina me: Melos meum, tempera me: Odor meus, viuifica me: Verbum Dei, recrea me: Laus mea, lætifica animam serui tui. Intra in eam, Gaudium meum, vt in te gaudeat. Intra in eam, Dulcedo summa, vt dulcia sapiat. Lumen æternum, illustra super eam, vt te intelligat, cognoscat, & diligat. Ob hoc enim non te diligit, Domine, si te non diligit, quia non

te

te cognoſcit: & te ideo non cognoſcit, quia non intelligit: & idcirco non intelligit, quia lumen tuum non comprehendit: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.

4 O lux mentis, ò lucens veritas, ò vera claritas, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum! Venientem quidem, ſed non diligentem: quia qui diligit mundum, inimicus Dei conſtituitur. Expelle tenebras deſuper faciem abyſsi mentis meæ; vt videat te intelligendo, vt cognoſcat te comprehendendo, vt diligat te cognoſcendo. Quiſquis enim cognoſcit te, diligit te; ſe obliuiſcitur, amat te pluſquam ſe; relinquit ſe, & venit ad te, vt gaudeat de te. Hinc eſt ergo, Domine, quod non tantum diligo, quantum debeo; quia non plane cognoſco te: ſed quia parum cognoſco, parum diligo; & quia parum diligo, parum in te gaudeo. Séd à te vero gaudio interiori per exteriora recedens, dum te ſolo careo, adulterinas amicitias in his exterioribus quæro. Et ſic miſer ego, cor meum, quod tibi ſoli

debui

debui toto amore totoque affectu impendere, vanis dedi: & ideo vanus effectus sum, dum vanitatem dilexi. Hinc etiam est, Domine, quod in te non gaudeo, & tibi non adhæreo: quia ego in exterioribus, tu in interioribus: ego in temporalibus, tu in spiritualibus: ego in transitorijs animo diffundor, cogitatione versor, loquutione implicor, & tu Domine in æternis habitas, & æternitas es: Tu in cœlo, ego in terra: Tu diligis alta, ego infima: Tu cœlestia, ego terrestria. Et quando poterunt hæc contraria conuenire?

CAPVT II.

De miseria, & fragilitate hominis.

1 MIser ego, quando poterit obliquitas mea tuæ rectitudini adæquari? Tu Domine diligis solitudinem ego multitudinem: Tu silentium, ego clamorem: Tu veritatem, ego vanitatem: Tu munditiam, ego immunditiam sequor. Quid plura Domine? Tu vere bonus, ego malus: Tu pius, ego impius: Tu sanctus, ego miser: Tu iustus,

ſtus, ego iniuſtus: Tu lux, ego cœcus: Tu vita, ego mortuus: Tu medicina, ego æger: Tu gaudium, ego triſtitia: Tu ſumma veritas, ego vniuerſa vanitas: vt omnis homo viuens. Heu quid igitur, ò Creator dicam? Audi ò Creator. Creatura tua ſum, iam perij: Creatura tua ſum, iam morior: Factura tua ſum, iam ad nihilum redigor: Plaſma tuum ſum: Manus tuæ Domine fecerunt me, & plaſmauerunt me: Manus inquam illæ, quæ affixæ clauis ſunt pro me. Opus manuũ tuarum Domine ne deſpicias; vulnera manuum tuarum precor vt aſpicias. Ecce in manibus tuis Domine Deus deſcripſiſti me. Lege ipſam ſcripturam, & ſalua me. En ad te ſuſpiro creatura tua: Creator es, recrea me. En ad te clamo factura tua: Vita es, viuifica me. En ad te reſpicio tuum plaſma: Plaſmator es, reſtaura me. Parce mihi Domine, nihil enim ſunt dies mei.

2 Quid eſt homo, vt poſſit alloqui Deũ factorem ſuum? Parce mihi colloquenti tibi. Ignoſce ſeruo tuo, qui præſumit loqui tanto Domino: Legem non habet neceſsitas.

Dolor

Dolor me compellit dicere: Calamitas quã patior, cogit me exclamare: Ægrotus ſum, ad medicum clamo: Cœcus ſum, ad lucem propero: Mortuus ſum, ad vitam ſuſpiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita: Ieſu Nazarene, miſerere mei, fili Dauid miſerere mei. Fons miſericordiæ, audi, quid ad te clamat infirmus. Lux quæ tranſis, expecta cœcum, præbe ei manum, vt ad te veniat: & in lumine tuo videat lumen. Vita viuens, reuoca mortuum. Quid ſum ego, qui loquor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi Domine. Ego cadauer putridum, eſca vermium, vas fœtidum, cibus ignium. Quid ſum ego, qui loquor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi Domine. Infœlix ego homo. Homo, inquam, natus de muliere, breui viuens tempore, repletus multis miſerijs: Homo (inquam) vanitati ſimilis factus, comparatus iumentis inſipientibus, & iam ſimilis factus illis.

3 Quid iterum ego? Abyſſus tenebroſa, terra miſera; filius iræ, vas aptum in contumeliam: genitus per immunditiam, viuens

in

in miſeria, moriturus in anguſtia. Heu miſer, quid ſum? quid futurus ſum? Vas ſterquilinij, concha putredinis, plenus fœtore, & horrore: cœcus, pauper, nudus, plurimis neceſsitatibus ſubditus, & ignorans introitum, & exitum meum, miſer, & mortalis. Cuius dies ſicut vmbra prætereunt, cuius vita ſicut vmbra lunatica euaneſcit, ſicut flos in arbore creſcit, & ſtatim marceſcit, nunc floret, & ſtatim aret. Vita (inquam) mea, vita fragilis, vita caduca, vita quæ quanto magis creſcit, tanto magis decreſcit: quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax, & vmbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, ſtatim triſtor; nunc vigeo, ſæpe infirmor; nunc viuo, ſtatim morior; nunc felix appareo, ſemper miſer; nunc rideo; iam fleo. Sicque omnia mutabilitati ſubiacent, vt mihi vix vna hora in vno ſtatu permaneat. Hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc ſitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subſequitur his importuna mors, quæ mille modis quotidie miſeros homines ino-

pinate

pinate rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo: illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat: hunc trucidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantum repentino terrore miseram vitam finire compellit. Et nunc super hæc omnia magna miseria, quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. Et cum stare putat, colliditur, & perit spes eius. Nescit enim homo quando, vel vbi, vel quomodo morietur, & tamen certũ est, quod eum mori oporteat.

4 Ecce, Domine, quam magna miseria hominis, in qua sum, nec timeo: quam grãdis calamitas quam patior, nec doleo, & ad te non clamo. Clamabo, Domine, ante quã transeam, si forte non transeam, sed in te maneam. Dicam ergo, dicam miseriam meam: confitear, nec erubescam, ante te vtilitatem meam. Adiuua me fortitudo mea, per quam subleuor, succurre virtus, per quã sustentor: veni lux, per quam video: appare

gloria,

gloria, per quam gaudeo: appare vita, in qua viuam, ò Domine Deus meus.

CAPVT III.

De admirabili lumine Dei.

1 O Lux quam videbat Tobias, quando oculis clausis docebat filium suum viam vitæ. Lux quam videbat Isaac interius, quando caligantibus oculis exterius filio futura narrabat. Lux (inquam) inuisibilis, cui omnis abyssus humani cordis est visibilis. Lux quam Iacob videbat, quando sicut tu intus docebas, filijs exterius ventura prædicebat. Ecce tenebræ sunt super faciem abyssi mentis meæ, tu es lumen. Ecce caligo tenebrosa super aquas cordis mei, tu es veritas.

2 O Verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil!. Verbum quod est ante omnia, & ante quod nihil. Verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia. Verbum, quod dixisti in principio, fiat lux, & facta est lux. Dic etiam mihi, fiat lux; & facta sit lux; & videam lumen, & cogno-

scam

ſcam quidquid non eſt lumen: quia ſine te, mihi tenebræ lumen, & lumen tenebræ ponuntur. Et ſic ſine tua luce non eſt veritas. Adeſt error, adeſt vanitas; non eſt diſcretio, adeſt confuſio: adeſt ignorantia, non eſt ſciẽtia: adeſt cœcitas, non eſt viſio: adeſt inuiũ, non eſt via: adeſt mors, non eſt vita.

CAPVT IV.

De mortalitate humanæ naturæ.

1 ECce Domine, quia lux non eſt, mors eſt: immo non eſt mors, quia nihil eſt mors. Nam per ipſam ad nihilum tendimus, dum nos nihil facere per peccatum non formidamus. Et iuſte quidem hoc Domine: Nam digna factis recipimus, dum ad nihilum deuenimus, tanquam aqua decurrens; quia ſine te factum eſt nihil, & nos faciendo nihil, facti ſumus nihil; quia ſine te ſumus nihil, per quem facta ſunt omnia, ſine quo factum eſt nihil. O Domine Verbum! O Deus Verbum, per quod facta ſunt omnia, ſine quo factum eſt nihil! Væ mihi miſero toties obcæ-

cato; quia tu lux, & ego ſine te! Væ mihi miſero toties vulnerato; quia tu ſalus, & ego ſine te! Væ mihi miſero toties infatuato, quia tu es veritas, & ego ſine te! Væ mihi miſero toties aberrato, quia tu via, & ego ſine te! Væ mihi miſero toties mortuo, quia tu vita, & ego ſine te! Væ mihi miſero toties annihilato, quia tu es Verbum, per quod facta ſunt omnia, & ego ſine te, ſine quo factum eſt nihil.

2 O Domine Verbum! ò Deus Verbũ! qui es lux, per quem facta eſt lux, qui es via, veritas, & vita: in quo non ſunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux, ſine qua tenebræ; via, ſine qua error; Veritas, ſine qua vanitas mors. Dic Verbum Domine, fiat lux, vt videam lucem, & vitem tenebras: videam viam, & vitem inuium; videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem. Illuminare Domine lux mea, illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo: Dominus meus, quem laudabo. Deus meus, quem honorabo: Pater meus, quem amabo: ſponſus meus, cui

me

me seruabo. Illuminare (inquam) illuminare lux huic cœco tuo, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedet, & dirige pedes eius in viam pacis, per quam ingrediar in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei, in voce exultationis, & confessionis. Vera enim confessio est via, per quam ingrediar ad te viam, per quam egrediar ab inuio, & reuertar ad te viam, quia tu es vera via vitæ.

CAPVT V.

Quid sit nihil fieri.

1 COnfitear ergo, confitear tibi Pater Domine cœli, & terræ, miseriam meam: vt me venire liceat ad misericordiam tuam. Miser quippe factus sum, & ad nihilum redactus sum, & nesciui: quia tu es veritas, & ego non eram tecum. Vulnerauerunt me iniquitates meæ, & non dolui, quia tu es vita, & ego non eram tecum. Ad nihilum duxerunt me, quia tu es Verbum, & ego non eram tecum, per quem facta sunt omnia, sine quo factum est nihil: & ideo sine te factus sum

nihil, quia nihil est, quod ad nihilum ducit. Omnia per Verbum facta sunt, quæcunque facta sunt. Et qualia facta sunt? Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Omnia quæcunque facta sunt, per Verbum facta sunt: & quæcunque per Verbum facta sunt, valde bona sunt. Quare bona sunt? quia omnia per Verbum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quia nihil bonum sine summo bono est. Sed malum est, vbi non est vllum bonum, quod vtique nihil est: quia nihil aliud est malum, quam priuatio boni; sicut nihil aliud est cœcitas, quã priuatio luminis.

2 Malum itaque nihil est; quia sine Verbo factum est, sine quo factum est nihil; illud autem malum est, quod priuatur illo bono, per quod omnia facta sunt, quæcunque sunt. At quæ non sunt, per ipsum facta non sunt, & ideo nihil sunt. Et ideo mala sunt, quæ facta non sunt: quia omnia quæcunque facta sunt, per Verbum facta sũt; & omnia per Verbum bona facta sunt. Cum igitur omnia per Verbum facta sunt, mala per ipsum non sunt. Restat igitur, quod omnia,

nia, quæ facta non ſunt, bona non ſunt; quia omnia quæcunque facta ſunt, bona ſunt: & ideo mala ſunt, quia facta non ſunt: & ideo nihil ſunt, quia ſine Verbo factum eſt nihil. Malum igitur nihil eſt, quia factum non eſt. Sed qualiter malum eſt, ſi factũ non eſt? Quia malum priuatio boni eſt, per quod factum bonum eſt. Eſſe ergo ſine Verbo, malum eſt; quod eſſe non eſt, quia ſine ipſo nihil eſt. Sed quid eſt ſeparari à Verbo?

3 Si hoc quæris ſcire, audi, quid eſt Verbum. Verbum Dei dicit: Ego ſum via, veritas, & vita. Separari ergo à Verbo, eſt eſſe ſine via, ſine veritate, ſine vita; & ideo ſine ipſo nihil, & ideo malum, quia ſeparatur à Verbo, per quod omnia facta ſunt valde bona. Separari autem à Verbo, per quod omnia facta ſunt, nihil aliud eſt, quam deficere: & à facto tranſire in defectum; quia ſine ipſo eſt nihil. Quoties ergo à bono deuias, à Verbo te ſeparas, quia ipſum eſt bonum: & ideo nihil efficeris, quia ſine Verbo es, ſine quo factum eſt nihil. Nunc igitur Domine illuminaſti me, vt viderem te; vidi, & cognoui

me: quia toties nihil factus ſum, quoties à te ſeparatus ſum; quia bonum, quod tu es, oblitus ſum, & ideo malus effectus ſum. Væ mihi miſero, vt quid hoc non cognoſcebam, quia te deſerens nihil fiebam! Sed quid hoc quæro? Si nihil eram, quomodo cognoſcere nolebam? Scimus quia malum nihil eſt: & quod nihil eſt, non eſt, & quod non eſt bonum, non eſt, quia nihil eſt. Si ergo nihil fui, cum ſine te fui, quaſi nihil fui, & velut idolum, quod nihil eſt. Quod quidem aures habet, & non audit: nares habet, & non odorat: oculos habet, & non videt: os habet, & non loquitur: manus habet, & non palpat: pedes habet, & non ambulat: & omnia lineamenta habet membrorum ſine ſenſu eorum.

CAPVT VI.

De caſu animæ in peccatis.

1 CVm igitur fui ſine te, non fui, ſed nihil fui, & ideo cœcus eram, ſurdus, & inſenſibilis: qui nec bonum diſcernebam, nec

nec malum fugiebam: nec dolorem vulnerũ ſentiebam, nec tenebras meas videbam, quia eram ſine te vera luce, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. Væ mihi! vulnerauerunt me, & non dolui; traxerunt me, & non ſenſi: quia nihil eram, quia ſine vita eram, quæ eſt Verbũ, per quod facta ſunt omnia. Ideo Domine lux mea, inimici mei de me fecerunt quæcunque voluerunt, percuſſerunt, nudauerunt, polluerunt, corruperunt, vulnerarunt, & occiderunt me: quia receſſi à te, & factus ſum nihil ſine te.

2 Heu Domine vita mea, qui feciſti me; lux mea, qui direxiſti me! Defenſor vitæ meæ miſerere mei, & reſuſcita me Domine Deus meus, ſpes mea, virtus mea, fortitudo mea, conſolatio mea. In die tribulationis meæ, reſpice inimicos meos, & eripe me: fugiant à facie mea, qui oderunt me, & ego viuam in te, per te. Ipſi enim Domine conſiderauerunt me: & videntes me ſine te, deſpexerunt me. Diuiſerunt ſibi veſtimenta virtutum, quibus ornaueras me: fecerunt ſibi viam per me: ſub pedibus ſuis conculcauerunt

runt me : fæcibus peccatorum polluerunt tẽplum ſanctum tuum : poſuerunt me deſolatũ, & mœrore confectum. Ibam poſt eos cœcus, & nudus, & illaqueatus funibus peccatorum. Trahebant me poſt ſe in circuitu de vitio in vitium, & de luto in lutum, & ibam abſque fortitudine ante faciem ſubſequentis. Seruus eram, & ſeruitutem amabam : cœcus eram, & cœcitatem deſiderabam : vinctus eram, & vincula non horrebam. Amarum dulce, & dulce amarum credebam.

3 Miſer eram, nec cognoſcebam: & hoc quia ſine Verbo eram, ſine quo factum eſt nihil, per quod omnia conſeruantur, ſine quo omnia annihilantur. Sicut enim omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil; ſic per ipſum omnia conſeruantur, quæcunque ſunt ſiue in cœlo, ſiue in terra, ſiue in mari, & in omnibus abyſſis. Nec pars parti in lapide adhæret, nec in aliquo creatorum: niſi quia per Verbum conſeruãtur, per quod omnia facta ſunt. Adhæream ergo tibi Verbo, vt conſerues me; quia vbi à te receſſi, perij in me : niſi quia tu, qui me feceras, refeci-

ſti

ſti me. Ego peccaui, tu me viſitaſti: ego cecidi, tu me erexiſti: ego ignoraui, tu me docuiſti: ego non vidi, tu me illuminaſti.

CAPVT VII.

De multiplicibus beneficijs Dei.

1 MIſer ego, Deus meus, quantum teneor diligere te, oſtende mihi; quantum debeo laudare te, demonſtra mihi: quantum debeo placere tibi, innoteſce mihi. Intona, Domine, deſuper voce grandi, & forti in interiorem aurem cordis mei: doce me, & ſalua me: & collaudabo te, qui creaſti me cũ nihil eſſem; qui illuminaſti me, cum in tenebris eſſem; qui reſuſcitaſti me, cum mortuus eſſem; qui pauiſti me à iuuentute mea omnibus bonis tuis. Hunc inutilem vermem, fœtentem peccatis, nutris omnibus optimis donis tuis.

2 Aperi mihi, ò clauis Dauid, qui aperis, & nemo claudit illi, cui tu aperis: claudis, & nemo aperit illi, cui tu claudis. Aperi mihi oſtium luminis tui, vt ingrediar, & videam,

deam, & cognoſcam, & confitear tibi in toto corde meo, quia miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori. Domine Deus noſter, quam admirabile, & laudabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra! Ecquid eſt homo, quod memor es eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eum? Domine ſpes Sanctorum, & turris fortitudinis eorum. Deus vita animæ meæ, per quam viuo, ſine qua morior. Lumen oculorum meorum, per quod video, ſine quo orbor. Gaudium cordis mei, & lætitia ſpiritus mei, diligam te toto corde meo, & toto animo meo, & totis medullis, & viſceribus meis, quia tu prior dilexiſti me.

3 Et vnde hoc mihi, ò Creator cœli, & terræ, & abyſſi, qui bonorum meorum non indiges, vnde hoc mihi, quod dilexiſti me? O ſapientia, quæ aperis os mutorum! ò Verbum, per quod facta ſunt omnia: aperi os meum, da mihi vocem laudis, vt enarrem omnia beneficia tua; quæ mihi, Domine, à principio contuliſti. Ecce enim ſum, quia tu creaſti me: & quod me creares, & in numero

mero creaturarum tuarum numerares, ab æterno tu præordinasti antequam quicquam faceres à principio, antequam extenderes cœlos, necdum erant abyssi: adhuc terram non feceras, nec montes fundaueras, necdum fontes eruperant: antequam hæc omnia quæ fecisti per Verbum faceres, me creaturam tuam fore, certissima veritatis tuæ prouidentia præuidisti, & esse me creaturam tuam voluisti.

4 Et hoc vnde mihi, Domine benignissime, Deus altissime, pater misericordissime, creator potentissime, & semper mitissime, quæ mea merita, quæ mea gratia, vt complaceret ante conspectum tuæ magnificæ maiestatis, creare me? Non eram, & creasti me: nihil fueram, & de nihilo me aliquid fecisti. Quale autem aliquid? Non stillam aquæ, non ignem, non auem, vel piscem, non serpentem, vel aliquid ex brutis animalibus, non lapidem, vel lignum; non ex eorum genere, quæ tantum habent esse; vel ex eorum, quæ tantum esse possunt, & crescere; non ex eorum genere, quæ tantum

esse

esse, & crescere, & sentire possunt: sed super omnia hæc, voluisti me esse ex his, quæ habent esse, quia sum: & ex his, quæ habent esse, & crescere, quia sum, & cresco: & ex his quæ sunt, crescunt, & sentiunt: quia sum, cresco, & sentio. Et paulo minus parem me creasti Angelis; quia rationem te cognoscēdi, cum ipsis à te communem accepi. Sed paulo minus vtique dixi. Nam illi tuam fœlicem notitiam iam habent per speciem, ego autem per spem, illi facie ad faciem, ego per speculum in ænigmate; illi plene, ego autem ex parte.

CAPVT VIII.

De dignitate hominis futura.

1 SEd cum venerit, quod perfectum est, euacuabitur, quod ex parte est, quādo iam reuelata facie, tuam faciem videbimus. Quid iam prohibebit nos non esse minores paulo minus ab Angelis, quos tu Domine corona spei, quæ ornata est gloria, & honore, coronaueris: quos tu nimis, quasi

amicos

amicos tuos, honorificaueris: immo per omnia pares, & æquales Angelis? Nempe, & hoc veritas tua dicit: Æquales sunt Angelis, & filij Dei sunt. Quidni filij Dei sunt, si pares fiunt Angelis? Vere quidem erunt filij Dei, quia filius hominis factus est filius Dei. Hoc vtique consideranti mihi, fiducia est dicere: Non homo minor paulo minus est ab Angelis, non vtique tantum æqualis Angelis, sed superior Angelis, quia homo Deus, & Deus homo, non Angelus.

2 Et dicam propter hoc, hominem esse creaturam dignissimam, quia Verbum, quod erat in principio Deus apud Deum: Verbũ, per quod Deus dixit: Fiat lux, & facta est lux, Angelica scilicet natura: Verbum, per quod Deus creauit omnia in principio; idem Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius. Ecce gloria, per quam glorior, quando sane glorior. Ecce gaudium, per quod gaudeo, quando sane gaudeo. Domine Deus meus, vita, & tota gloria animæ meæ. Confiteor ergo tibi Domine Deus meus: cum me creasti rationis capacem;

pacem; Angelis quodammodo parem creasti, quia perfici possum per Verbum tuum, vt veniam ad æqualitatem Angelorum, vt habeam adoptionem filiorum, per vnigenitum Verbum tuum Domine; per filium tuum dilectum in quo tibi bene complacuit, per vnicum cohæredem, & consubstantialem tibi, & coæternum Iesum Christum vnicum Dominũ redemptorem nostrum, illuminatorem, & consolatorem nostrum, aduocatum nostrum apud te, & lumen oculorum nostrorum, qui est vita nostra, & Saluator noster, & spes vnica nostra, qui nos dilexit magis quam se, per quem habemus fiduciam repositam, & firmã apud te spem, & accessum veniendi ad te, quoniam dedit potestatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine eius.

3. Laudem tribuam nomini tuo, Domine, qui me ad imaginem, & similitudinem tuam creando, tantæ gloriæ fecisti me fore susceptibilem, vt possim filius Dei fieri. Hoc vtique non possunt arbores, non possunt lapides, non generaliter omnia, quæ mouentur, vel crescunt in aëre, vel in mari, vel in

terra;

terra; quia non dedit eis potestatē per Verbum suum filios Dei fieri, quia rationem non habent. Nam, & hæc potestas in ratione consistit, per quam cognoscimus Deum: dedit autem hanc potestatem hominibus, quos creauit rationabiles ad imaginem, & similitudinem suam. Et ego vtique, Domine, per tuam gratiam homo sum: & filius tuus esse possum per gratiam, quod illa non possunt.

4 Vnde hoc mihi, Domine, veritas sūma, veraque summitas, principium omnium creaturarum? Vnde hoc mihi, Domine, vt possim fieri filius Dei, quod illa non possunt? Tu es, qui manes in æternū, qui omnia creasti simul. Simul creasti homines, & iumenta, lapides, & virentia terræ. Non enim præcesserunt merita, nulla eorum antecessit gratia: quia omnia tua tantum bonitate creasti: & pares omnes creaturæ fuere in meritis, quia omnium nulla fuere merita. Et vnde ergo magis tua bonitas in hac creatura tua, quam fecisti rationalem, quam in omnibus alijs, quæ sunt sine ratione, apparuit? Quare non ego, sicut omnes illæ: aut cur non omnes

nes illæ ſicut ego, aut ego ſolus ſicut illæ? Quæ mea merita, quæ mea gratia, vt me filiū Dei poſſe fieri ſuſceptibilem creares, quod illis omnibus denegares? Abſit, Domine, vt hoc ſentiam. Tua tantum gratia, tua tantum bonitas hoc fecit, vt eſſem particeps dulcedinis eius. Illa igitur gratia, qua me de nihilo creaſti, illam quæſo Domine, da mihi gratiam, vt tibi de hoc referam gratiam.

CAPVT IX.

De omnipotentia Dei.

1 OMnipotens manus tua ſemper vna, & eadem creauit in cœlo Angelos, & in terra vermiculos: non ſuperior in illis, non inferior in iſtis. Sicut enim nulla alia manus Angelum, ita nulla poſſet creare vermiculum. Sicut nulla cœlum, ita nulla poſſet creare minimum arboris folium: ſicut nulla corpus, ita nulla vllum capillum album poſſet facere, aut nigrum: ſed omnipotens manus tua, cui omnia pari modo ſunt poſſibilia.

2 Nec

2 Nec enim poſſibilius eſt ei creare vermiculum, quam Angelum; nec impoſſibilius extendere cœlum, quam folium; nec leuius formare capillum, quam corpus; nec difficilius fundare terram ſuper aquam, quam aquas ſuper terram. Sed omnia, quæcunque voluit, fecit, ſicut voluit in cœlo, & in terra, in mari, & in omnibus abyſſis; & me inter omnia, ſicut voluit, potuit, & ſciuit. Potuit quidem manus tua Domine me lapidem, vel auem, vel ſerpentem, vel belluam aliquã creare, & ſciuit: ſed noluit propter ſuam bonitatem. Quare ergo ego non ſum lapis, vel arbor, vel aliqua bellua? Quia ſic ordinauit bonitas tua: & vt hoc ordinaret, non præceſſerunt merita mea.

C A P V T X.

De incomprehenſibili laude Dei.

1 VNde hoc mihi Domine, vnde mihi laudes ad laudandum te? Sicut enim feciſti me ſine me, ſicut complacuit ante te; ita laus tibi eſt ſine me, ſicut compla-

cet ante te. Ante te Domine laus tua tu ipſe es. Laudent te opera tua ſecundum multitudinem magnitudinis tuæ: Laus tua Domine incomprehenſibilis eſt: corde non comprehenditur, ore non menſuratur, aure non percipitur: quia iſta tranſeũt, & laus tua Domine manet in æternũ. Cogitatio incipit, & cogitatio finitur; vox ſonat, vox tranſit; auris audit, & auditus deſinit; laus vero tua in æternũ ſtat.

2 Quis ergo eſt, qui te laudet? Quis homo annunciet laudem tuam? Laus tua perpetua eſt, tranſitoria non eſt. Hic te laudat, qui te ipſum laudem tuam credit. Hic te laudat, qui ſe ipſum noſcit in tuam laudem non poſſe pertingere. Laus perpetua, quæ nunquam tranſit; in te eſt laus noſtra, in te laudabitur anima mea. Non nos te laudamus, ſed tu te, & per te, & in te: & nobis etiam eſt laus in te. Tunc veram habemus laudem, quando à te habemus laudẽ, quando lux approbat lucem: quia tu vera laus, tribuis veram laudem. Quoties autem ab alio, quam à te quærimus laudem, toties tuam amittimus laudem: quia illa tranſitoria

eſt,

eſt, ſed tua æterna. Si tranſitoriam quærimus, æternam amittimus laudem. Si æternam volumus, tranſitoriam non amemus. Laus æterna Domine Deus meus; à quo omnis laus, ſine quo nulla eſt laus. Non valeo laudare te ſine te. Habeam te, & laudabo te. Quid enim ego ſum, Domine, per me, vt laudem te? Puluis, & cinis ego ſum, canis mortuus, & fœtens ego ſum, vermis, & putredo ego ſum. Quis ego ſum, vt laudem te, Domine Deus fortiſſime, ſpiritus vniuerſæ carnis, qui inhabitas æternitatem?

3 Nunquid tenebræ laudabunt lucem, aut mors vitam? Tu lux, ego tenebræ: tu vita, ego mors. Nunquid vanitas veritatem laudabit? Tu es veritas, ego vero homo ſimilis factus vanitati. Quid ergo, Domine, laudabo te? Nunquid miſeria mea laudabit te? Nunquid fœtor laudabit odorem? Nunquid mortalitas hominis, quæ hodie eſt, & cras tollitur, laudabit te? Nunquid laudabit te homo putredo, & filius hominis vermis?. Nunquid laudabit te, Domine, qui in peccatis conceptus eſt, & natus, & nutritus?

Non eſt enim ſpecioſa laus in ore peccatoris. Laudet te, Domine Deus meus, incomprehenſibilis potentia tua, incircumſcriptibilis ſapientia tua, & ineffabilis bonitas tua. Laudet te ſupereminens clementia tua, ſuperabundans miſericordia tua, ſempiterna quoque virtus, & diuinitas tua. Laudet te omnipotentiſsima fortitudo tua, ſumma quoque benignitas, & charitas tua, per quam creaſti nos, Domine Deus, vita animæ meæ.

CAPVT XI.

De ſpe erigenda ad Deum.

1 EGo autem creatura tua ſub vmbra alarum tuarum ſperabo in bonitate tua, qua creaſti me. Adiuua creaturam tuam, quam creauit benignitas tua. Non pereat in malitia mea, quod operata eſt bonitas tua: non pereat in miſeria mea, quod fecit ſumma clementia tua. Quæ eſt enim vtilitas in creatione tua, ſi deſcendam in corruptionem meam? Nunquid enim vane Deus conſtituiſti omnes filios hominum? Creaſti me, Domine,

mine, rege quod creaſti. Opera manuum tuarum ne deſpicias Deus. Me feciſti de nihilo: ſi me non regis, Domine, iterum reuertar ad nihilum. Sicut enim, Domine non eram, & de nihilo feciſti me; ſic ſi me non regis, adhuc ad nihilum redigar in me.

2 Adiuua me, Domine, vita mea, ne pereamin malitia mea. Si non creaſſes me, Domine, non eſſem; quia creaſti me, iam ſum. Si non regis, iam non ſum. Non enim mea merita, non mea gratia te coëgerunt, vt creares me, ſed benigniſsima bonitas tua, & clementia tua. Illa charitas tua, Domine Deus meus, quæ te ad creationem coëgit, ipſa (quæſo) modo çogat te ad regendum. Quid enim prodeſt, quod te compulit charitas tua ad creandum, ſi peream in miſeria mea, & non me regat dextera tua? Hæc te cogat, Domine Deus meus, clementia, ad ſaluandum, quod creatum eſt, quæ te compulit creare, quod creatum non eſt. Ipſa te vincat charitas ad ſaluandum, quæ te vicit ad creandum, quia nec nunc minor eſt, quia ipſa charitas tu ipſe es, qui ſemper idem es:

non est abbreuiata manus tua, Domine, vt saluare nequeat; neque aggrauata est auris tua, vt non audiat; sed peccata mea diuiserunt inter me, & te, inter tenebras, & lucem, inter imaginem mortis, & vitam, inter vanitatem, & veritatem, inter lunaticam hanc vitam meam, & sempiternam tuam.

CAPVT XII.

De laqueis concupiscentiarum.

1 HÆ sunt vmbræ tenebrarum, quibus operior in hac abysso caliginosi carceris huius: in qua prostratus iaceo, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, fiatque lux in firmamento virtutis tuæ. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, dicat: Fiat lux, & effugentur tenebræ: & appareat arida, germinetque terra herbam virentem, & facientem semen, & fructum bonum iustitiæ regni tui. Domine pater, & Deus, vita, per quam omnia viuunt, & sine qua omnia mortua computantur, ne derelinquas me in cogitatu maligno, & extollen-

tollentiam oculorum meorum ne dederis mihi: aufer à me concupiſcentias, & animo irreuerenti, & infrunito ne tradas me; ſed poſſide cor meum, vt te cogitet ſemper.

2 Illumina oculos meos, vt te videant, & non extollantur ante te gloria ſempiterna: ſed humiliter ſentiant non in mirabilibus ſuper ſe; & quæ à dexteris ſunt videant, & non quæ à ſiniſtris abs te. Et palpebræ tuæ præcedant greſſus meos; nam, & palpebræ tuæ interrogant filios hominum. Allide concupiſcentiam meam dulcedine tua, quam abſcondiſti timentibus te; vt concupiſcam te concupiſcentijs ſempiternis: ne vanis illectus, & deceptus interior guſtus, ponat amarum dulce, & dulce amarum, tenebras lucẽ, & lucem tenebras, vt liberari in medio tot decipularum poſſim ab inimico ſuper faciem viæ huius poſitarum, ad capiendas animas peccatorum, quibus plenus eſt totus mundus. Quod is qui vidit, ſub ſilentio non trãſiuit, inquiens: Quicquid enim eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ.

3 Ecce Domine Deus meus, mundus totus plenus eſt concupiſcentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos? Profectò à quo tu abſtuleris extollentiam oculorum ſuorum, vt non eum capiat concupiſcentia oculorum: & à quo tu abſtuleris carnis concupiſcentiam, ne eum capiat carnis concupiſcentia: & à quo tu abſtuleris animum irreuerentem, & infrunitum, ne eum callide decipiat ſuperbia vitæ. O quam fœlix, cui hæc tu facies! quippe tranſibit immunis.

4 Nunc redemptor te precor per te, adiuua me, ne corruam in conſpectu aduerſatiorum meorum, captus laqueis eorum, quos parauerunt pedibus meis, vt incuruent animam meam. Sed erue me virtus ſalutis meæ, ne ſibi riſum exhibeant de me inimici tui, qui oderunt te. Exurge, Domine Deus meus, fortis meus, & diſſipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt te, à facie tua. Sicut fluit cera à facie ignis, ſic pereant peccatores à facie tua: & ego abſcondar in abſcondito faciei tuæ, & gaudeam cum filijs tuis, ſatia-

ſatiatus omnibus bonis tuis. Et tu, & Domine Deus, pater orphanorum: & tu mater pupillorum tuorum; audi eiulatum filiorum tuorum: & extende alas tuas, vt fugiamus ſub eas à facie inimici. Turris fortitudinis Iſraël, qui non dormitas, neque dormis cuſtodiens Iſraël: quia non dormit, neque dormitat hoſtis, qui impugnat Iſraël.

CAPVT XIII.

De miſeria hominis, & beneficijs Dei.

1 O Lux quam non videt alia lux, lumen quod non videt aliud lumen; Lux quæ obtenebrat omnem lucem, & lumen, quod excœcat omne extraneum lumen; Lux à qua omnis lux, lumen à quo omne lumen. Lumen ad quod omne lumen eſt tenebræ; ad quod omnis lux obſcuritas; Lux cui omnes tenebræ lumen, cui omnis obſcuritas lux; Lux ſuprema quam cœcitas non obnubilat: quam caligo non hebetat, quam tenebræ nõ obſcurant, quam nulla obſtantia claudit, quam nunquam ſeparat aliqua vmbra; Lux,

quæ

quæ illuminas omnia tota ſimul, ſemel, & ſemper: abſorbe me in claritatis abyſſum, vt videam vndique te in te, & me in te, & cuncta ſub te. Ne derelinquas me, ne accreſcant vmbræ ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea. Sine te enim omnia ſunt mihi tenebræ, omnia mala: quia nihil bonum ſine te vero, ſolo, & ſummo bono.

2 Hoc confiteor, hoc ſcio, Domine Deus meus, quia vbicunque ſum ſine te, male eſt mihi præter te; non ſolum extra me, ſed etiam in me: quia omnis copia, quæ non eſt Deus meus, mihi eſt egeſtas. Satiabor tunc cum apparuerit gloria tua. Et tu, Domine, vita mea beata, fac vt miſeriam meam confitear tibi, ex quo ab vnitate bonitatis tuæ, ſummo, & vno bono, temporalium rerum multiformitas lapſum me per carnales ſenſus diſſipauit, & ab vno in multa diuiſit, & facta eſt mihi abundantia laborioſa, & egeſtas copioſa: dum aliud, & aliud ſequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te incommutabile, & ſingulare indiuiſum

ſum

ſum vnum bonum: quod conſecutus, non egeo: quod conſecutus, non doleo: quod poſſidens, ſatiatur totum deſiderium meum.

3 Heu miſeria ſuper miſeriam: cum miſera anima mea à te refugit, cum quo ſemper abundat, & gaudet: & ſequitur mundum, cum quo ſemper eget, & dolet. Mundus clamat, deficio: tu, Domine clamas, reficio; & miſeria mea praua magis ſequitur deficientem, quam reficientem. Plane infirmitas mea hæc eſt. Medice ſpirituum, ſana illam; vt confitear tibi, ſalus animæ meæ, toto corde meo ſuper omnibus beneficijs tuis, quibus paſcis me à iuuentute mea, & vſque in ſenectam, & ſenium. Te deprecor per te ipſum, ne derelinquas me: feciſti me, cum non eſſem; redemiſti me, cum periſſem: perieram, mortuus fueram; ad mortuum deſcendiſti, mortalitatem ſuſcepiſti: ad ſeruum Rex deſcendiſti; vt ſeruum redimeres, te ipſum tradidiſti. Vt ego viuerem, tu mortem ſuſcepiſti, mortem viciſti. Me inſtauraſti, cum te humiliaſti.

4 Pe-

4 Perieram, abieram, in peccatis venundatus eram: venisti pro me, vt redimeres me: & tantum me dilexisti, vt sanguinem tuum in pretium dares pro me: dilexisti me Domine plusquam te; quia mori voluisti pro me. Tali pacto, tam caro pretio, reduxisti me de exilio, redemisti me de seruitio; retraxisti me de supplicio; vocasti me nomine tuo; signasti me sanguine tuo, vt memoriale tuum semper esset apud me, & nunquam recederet à corde meo, qui pro me non recessit à Cruce. Vnxisti me oleo tuo, quo tu vnctus fuisti; vt à te Christo dicerer Christianus. En in manibus tuis descripsisti me, vt semper sit memoria apud te, si tamen memoria tua iugiter fuerit apud me. Sic igitur gratia tua semper, & misericordia præuenerunt me. De multis namque, & magnis periculis sæpe liberasti me, liberator meus. Quando erraui, ad viam reduxisti me: quando ignoraui, docuisti me: quando peccaui, corripuisti me: quando tristis fui, consolatus es me: quando desperaui, confortasti me: quando cecidi, erexisti me: quando steti, tenuisti me: quando

do ibi, deduxisti me: quando veni, suscepisti me: quando dormiui, custodisti me: quando clamaui, exaudisti me.

CAPVT XIV.

Quod Deus perpetua inspectione considerat opera, & intentiones hominum.

1 HÆc enim, & multa alia beneficia fecisti mihi, Domine Deus meus, vita animæ meæ, de quibus dulce esset mihi semper loqui, semper cogitare, semper tibi gratias agere: vt possim te semper pro omnibus bonis tuis laudare, & amare te toto corde meo, & tota anima mea, & tota mente mea, & tota fortitudine mea, simul ex omnibus medullis, & intimis cordis mei, & omnium compagum mearum. Beata dulcedo, Domine Deus meus, omnium qui delectantur in te. Sed imperfectum meum viderunt oculi tui. Oculi, inquam, tui multo lucidiores sunt Sole, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & in omni loco cõtemplantur semper bonos, & malos.

2 Cum enim cunctis præsideas, singula implens, totus semper vbique præsens, cunctorumque curam agens, quæ creasti: quia nihil odisti eorum, quæ fecisti: sic gressus meos semitasque consideras, & die noctuque super custodiam meam vigilas, omnes semitas meas diligenter notans: Speculator perpetuus, veluti si totius creaturæ tuæ, cæli, & terræ oblitus, tantum me solum consideres, & nihil sit tibi curæ de alijs. Neque enim tibi crescit lux in commutabilis visionis tuæ, si tantum vnum aspicias, neque minuitur, si innumera videas, & diuersa. Quia sicut vnum totum simul perfecte consideras, sic singula quælibet, licet diuersa, perfecte simul totaque totus conspicit visus tuus. Sed sicut omnia, sic vnum: & sicut vnum, sic singula totus simul sine diuisione, vel commutatione, vel diminutione consideras. Itaque totus tu in toto tempore sine tempore; totum me simul semperque consideras, ac si nihil aliud considerare debeas.

3 Sic igitur super custodiam meam stas, sicut si omnium oblitus sis, & mihi soli inten-

dere

dere velis. Semper quippe te præſentem exhibes, ſemper te paratum offers; ſi me paratum inuenis. Quocunque iero, tu me, Domine, non deſeris, niſi prior ego te deſeram. Vbicunque fuero, non recedis: quoniam vbique es, vt quocunque iero, inueniam te, per quem poſsim eſſe, ne peream ſine te, cum ſine te eſse non poſsim. Fateor quidem, quia quicquid facio, & quæcunque facio, ante te facio; & illud quicquid eſt quod facio, melius tu vides, quam ego, qui facio: Quicquid enim ſemper operor, tu pariter ſemper præſens ades; vtpote perpetuus inſpector omnium cogitationum, intentionum, delectationum, & operationum mearum. Domine ante te ſemper eſt omne deſiderium meum, ante te tota cogitatio mea.

4 Tu, Domine, vides vnde veniat ſpiritus, vbi ſit, & quo vadat; quia tu es omnium ſpirituum ponderator. Et vtrum radix ſit dulcis, an amara, de qua foris pulchra folia emittuntur, tu iudex internus melius ipſe noſti, & etiam medullas radicum ſubtilius perſcrutaris. Et non ſolum intentionem, ſed

radi-

radicis eius medullam intimam disertissima tuæ lucis veritate colligis, numeras, intueris, & consignas; vt reddas vnicuique non solummodo secundum opera, vel intentionem, sed etiam secundum ipsam interiorem absconditam medullam radicis, de qua procedit intentio operantis: Ad quod tendo, cum operor, quidquid cogito, & in quocunque delector, tu vides: aures tuæ audiunt, oculi tui vident, & considerant: signas, attendis, notas, & scribis in libro tuo, siue bonum fuerit, siue malum: vt reddas postea pro bono præmia, pro malo supplicia: quando aperientur libri, & iudicabuntur secundum hæc, quæ fuerunt scripta in libris tuis.

5 Hoc est forte, quod iam dixisti nobis: Considerabo nouissima eorum, & quod de te, Domine, dicitur; Vniuersorum finem ipse considerat, quoniam tu quidem in omnibus quæ agimus, finem intentionis magis quam actum operationis, attendis. Cumque hæc diligenter considero, Domine Deus meus, terribilis, & fortis, timore pariter, & ingenti rubore confundor: quoniam nobis

magna

magna eſt indita neceſsitas iuſte recteque viuendi, quia cuncta facimus ante oculos iudicis cuncta cernentis.

CAPVT XV.

Quod homo per ſe nihil poteſt ſine diuina gratia.

2 FOrtiſsime, magnipotens Deus ſpirituum vniuerſæ carnis, cuius oculi ſunt ſuper omnes vias filiorum Adam, à die natiuitatis eorum vſque in diem exitus eorum, vt reddas vnicuique ſecundum opera ſua, bona vel mala; oſtende mihi, vt confitear tibi paupertatem meam; quoniam dixi, quod diues eſſem, & nullius egerem: & neſciebam quoniam pauper eram, cæcus, nudus, miſer, & miſerabilis. Credebam enim me fore aliquid, cum nihil eſſem. Dixi, ſapiens efficiar, & ſtultus factus ſum. Cogitabam me eſſe prudentem, & deceptus ſum: & video nunc, quia donum tuum eſt, ſine quo nihil poſſumus facere: quia niſi tu, Domine cuſtodieris ciuitatem, fruſtra vigilat, qui cu-

ſtodit eam. Sic docuiſti me, vt cognoſcerem me: quia dereliquiſti me, & probaſti me, non propter te, quod cognoſceres me; ſed propter me, vt cognoſcerem me. Nam, vt dixi, Domine, credebam me aliquid fore ex me exiſtimabam me ſufficere per me: néc percipiebã, quoniam tu regebas me: donec aliquantulum te elongaſti à me, & cecidi ſtatim in me: vidi, & cognoui, quoniam tu regebas me: & quod cecidit fuit ex me: & quod ſurrexi, ex te.

2 Aperuiſti mihi oculos, lux, & excitaſti, & illuminaſti me: vidi, quoniam tentatio eſt vita hominis ſuper terram: & quod gloriari non valeat ante te omnis caro, nec iuſtificabitur omnis viuens: quoniam ſi quid boni eſt, parui vel magni, donum tuum eſt, & noſtrum non niſi malum eſt. Vnde igitur gloriabitur omnis caro? nunquid de malo? Hæc non eſt gloria, ſed miſeria. Sed nunquid gloriabitur de bono? nunquid de alieno? Tuum, Domine, eſt bonum, tua eſt gloria. Qui enim de bono tuo gloriam ſibi quærit, & non tibi quærit, hic fur eſt, & latro: & ſimilis

eſt

eſt diabolo, qui voluit ſurari gloriam tuam. Qui enim laudari vult de tuo dono, & non quærit in illo gloriam tuam, ſed ſuam; hic, licet propter tuum donum laudetur ab hominibus, à te tamen vituperatur: quia de dono tuo, non tuam ſed ſuam gloriam quæſiuit. Qui autem ab hominibus laudatur, vituperante te, non defendetur ab hominibus, iudicante te, nec liberabitur condēnante te.

3 At tu, Domine, formator meus ab vtero matris meæ; non me ſinas cadere in illam exprobationem, vt exprobretur mihi furari voluiſse gloriã tuam: tibi enim ſit gloria, cuius eſt omne bonum: nobis autem confuſio faciei, & miſeria, quorum eſt omne malum, niſi tu volueris miſereri. Miſereris quippe, Domine, miſereris omnium, & nihil odiſti eorum, quæ feciſti: & das nobis de bonis tuis, & ditas nos, Domine Deus, inopes optimis donis tuis. Quoniam diligis pauperes, & diuites facis eos diuitijs tuis. Ecce nunc, Domine, pauperes nos filij tui ſumus, & puſillus grex tuus: aperi nobis ianuas tuas, & edent pauperes, & ſaturabuntur: & lau-

dabunt te, qui requirunt te. Scio enim, Domine, & confiteor docente te; quoniam illi soli, qui cognoscunt se pauperes, & confitentur tibi paupertatem suam, ditabuntur à te; quoniam qui se diuites existimant, cum sint pauperes, à tuis diuitijs inuenientur exclusi.

4 Ego igitur confiteor tibi, Domine, Deus meus, paupertatem meam, vt sit tibi tua gloria tota, quoniam tuum est omne bonum per me gestum. Domine confiteor vt docuisti me, nihil aliud sum, quam vniuersa vanitas, & vmbra mortis, & abyssus quædam tenebrosa, & terra inanis, & vacua, quæ sine tua benedictione non germinat; fructum quoque non facit, nisi confusionem, peccatum, & mortem. Si quid boni vnquam habui, à te recepi: quicquid boni habeo, tuum est, vel à te habeo. Si quando steti, per te steti; sed quando cecidi, per me cecidi; & semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses; semper cæcus fuissem, nisi tu me illuminasses. Quando cecidi, nunquã surrexissem, nisi tu mihi manum porrexisses: post quam me

etiam

etiam erexisti ſeper cecidiſsem, niſi tu me ſuſtinuiſses. Sæpius periſsem, niſi me gubernaſſes.

5 Sic ſemper, Domine, ſic ſemper gratia tua, & miſericordia tua præuenit me; liberans me ab omnibus malis, ſaluans à præteritis, ſuſcitans à preſentibus, muniens à futuris; præcidens etiam ante me laqueos peccatorum, tollens occaſiones, & cauſas: quia niſi tu hoc mihi feciſses, ego omnia peccata mundi feciſsem. Quoniam ſcio, Domine, quod nullum peccatum eſt, quod vnquam fecerit homo, quod non poſsit facere alter homo, ſi creator deſit, à quo factus eſt homo. Sed quod non facerem, tu feciſti; quod abſtinerem, tu iuſsiſti, & quod tibi crederem, tu infudiſti. Tu namque Domine, regebas me tibi, ſeruabas me tibi: & mihi, vt adulterium, & omne aliud peccatum non committerem, gratiam, & lumen donaſti.

CAPVT XVI.

De Diabolo, & multiplicibus tentationibus eius.

1 TEntator defuit, & vt deeſſet, tu feciſti: locus, & tempus defuit, & vt hæc deeſſent, tu feciſti. Affuit tentator, non defuit locus, non defuit tempus: ſed vt non conſentirem, tu me tenuiſti. Venit tentator tenebroſus, vt eſt: & vt eum deſpicerem, tu me confortaſti. Venit tentator armatus, & fortis: & vt me non vinceret, tu eum refrenaſti, & me roboraſti. Venit tentator trāsfiguratus in Angelum lucis, & vt me non deciperet, tu eum increpaſti: & vt eum cognoſcerem, tu me illuminaſti. Ipſe enim eſt draco ille magnus, & rufus, & ſerpens antiquus, vocatus Diabolus, & Satanas, habens capita ſeptem, & cornua decem: quem creaſti ad illudendum huic mari magno, & ſpatioſo, in quo reptant animalia, quorum non eſt numerus: & animalia puſilla, & magna, id eſt, diuerſa dæmonum genera, quæ nihil aliud

aliud die noctuque operantur, nisi quod circumeunt, quærentes quem deuorent, nisi tu eripias.

2 Ipse enim est antiquus ille draco, qui ortus est in Paradiso voluptatis; qui cauda sua trahit tertiam partem stellarum cæli, & eas mittit in terram; qui veneno suo corrumpit aquas terræ, vt bibentes homines moriantur: & qui sternit sibi aurum quasi lutum, & habet fiduciam, quod influat Iordanis in os suum: qui factus est, vt nullum timeat. Et quis defendet à morsibus eius? Quis eruet ab ore eius, nisi tu Domine, qui confregisti capita draconis magni? Adiuua nos: Prætende Domine super nos alas tuas; vt fugiamus sub eis à facie draconis huius, qui nos persequitur, & scuto tuo libera nos à cornibus eius. Hoc enim continuum studium eius, vt animas quas creasti, deuoret.

3 Et ideo, Deus meus, ad te clamamus, libera nos ab aduersario nostro quotidiano: qui siue dormiamus, siue vigilemus, siue comedamus, siue bibamus, siue quodcunque opus operemur omnibus modis, instat die,

ac nocte fraudibus, & artibus, nunc palam, nunc occulte, ſagittas venenatas contra nos dirigens, vt interficiat animas noſtras. Et tamen, Domine, peſsima inſania noſtra; quia cum continue videamus contra nos draconem ore operto, paratum ad deuorandum, nihilominus dormimus, & laſciuimus in pigritijs noſtris, tanquam ſecuri ante eum; qui nihil aliud deſiderat, quam vt nos perdat. Inimicus vt occidat, ſemper vigilat ſine ſomno: & nos, vt cuſtodiamus nos, nolumus euigilare à ſomno.

4 Ecce tetendit ante pedes noſtros laqueos infinitos, & omnes vias noſtras varijs repleuit decipulis, ad capiendas animas noſtras: Ecquis effugiet? Laqueos poſuit in diuitijs; laqueos poſuit in paupertate; laqueos tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in ſomno, & in vigilia; laqueos poſuit in verbo, & in opere, & in omnia via noſtra. Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aſpero, vt confiteamur tibi, dicentes: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima no-

ſtra ſicut paſser erepta eſt de laqueo venantium. Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus.

CAPVT XVII.

Quod Deus eſt lux iuſtorum.

1 ET tu quidem Domine, lux mea, illumina oculos meos, vt videam lumen, & ambulem in lumine tuo, & non impingam in laqueos eius. Quis enim euadet laqueos iſtos multos, niſi videat eos? Et quis videbit eos, niſi quem illuminaueris lumine tuo? ipſe enim pater tenebrarum, laqueos ſuos abſcondit in tenebris ſuis, vt capiantur in eis omnes, qui ſunt in tenebris ſuis; qui ſunt filij tenebrarum harum, non videntes lumen tuum; in quo qui ambulat, non timebit. Qui enim ambulat in die, non offendit; qui autem in nocte ambulat, offendit: quia lux non eſt in eo. Tu lux Domine, tu lux filiorum lucis; tu dies qui neſcis occaſum, in qua ambulant filij tui ſine offenſione; & ſine qua omnes, qui ambulant, in tenebris ſuis, quia te

lucem mundi non habent.

2 Ecce quotidie cernimus, quia quo magis à te vero lumine quis elongatur, eo magis peccatorum inuoluitur tenebris: & quo magis est in tenebris, eo minus videt laqueos in via sua, & ideo minus cognoscit, & idcirco sæpius rapitur, & cadit in eis; & quod est horribilius, etiam se cecidisse ignorat. Qui vero suum casum ignorat, eo minus curat surgere, quo magis se existimat adhuc stare. Tu vero lux mentis, Domine Deus meus, nunc illumina oculos meos, vt videam, & cognoscam, ne corruam in conspectu aduersariorum meorum. Etenim in exterminiũ nostri laborat inimicus noster, quem petimus vt facias liquefieri à facie nostra, sicut cera liquescit à facie ignis. Quoniam, Domine, ipse est latro primus, & vltimus, qui consilium fecit, vt raperet gloriam tuam, quoniam inflatus, & elatus crepuit, & cecidit in faciem suam, & deiecisti eum de monte sancto tuo, & de medio lapidum ignitorum, in quorum medio ambulauit.

3 Et nunc, vita mea, Domine Deus

meus

meus, ex quo cecidit, non cessat persequi filios tuos; & in odium tuum, ò Rex magne, cupit perdere hanc creaturam tuam, quam creauit omnipotens bonitas tua ad imaginem tuam; vt possideat gloriam tuam, quam ipse perdidit per superbiam suam. Sed contere eum fortis noster antequam nos agnos tuos deuoret: & illumina nos, vt videamus laqueos, quos ipse parauit; & euadamus ad te, ò lætitia Israel. Et hæc omnia tu, Domine, melius nosti, qui nosti contentionem eius, & ceruicem eius durissimam. Nec hoc dico vt ostendam tibi, quia omnia vides, & nulla te latet cogitatio: sed ante pedes tuæ maiestatis, de inimico meo querimoniam facio, Iudex æterne; vt & ipsum damnes, & nos filios tuos salues, quorum fortitudo tu es.

4 Versutus est enim, Domine, iste hostis, & tortuosus, nec facile deprehendi possunt circuitus viæ eius, nec cognosci species vultus eius, nisi tu illumines. Nam nunc hic, nunc illic: nunc agnum, nunc lupum, nunc tenebras, nunc lucem in se ostendit; & singulis

gulis quibuslibet qualitatibus, locis, & temporibus, ſecundum varias rerum mutationes, varias exhibet tentationes. Nam vt triſtes decipiat, triſtatur & ipſe: vt gaudentes illudat, fingit ſe, & ipſe gaudere: vt ſpirituales defraudet, in Angelum lucis ſe transfigurat: vt fortes comprimat, apparet agnus: vt mites deuoret, apparet lupus. Hæc quidem omnia ſecundum ſimilitudinem variarum tẽtationum effici habent, vt terreat alios à timore nocturno, alios à ſagitta volante in die, alios à negotio perambulante in tenebris, alios ab incurſu; alios à dæmonio meridiano. Et ad hæc quis idoneus, vt cognoſcat? & aſtutias eius quis cognouit? Quis reuelabit ſpeciem indumenti eius? & gyrum dentium eius quis agnoſcet?

5 En abſcondit ſagittas ſuas in pharetra, & laqueos ſuos abſcondit ſub ſpecie lucis; & hoc difficilius perpenditur: niſi à te Domine ſpes noſtra lumen aſſumamus, vt videamus omnia. Nam non ſolum in carnis operibus, quæ de facili cognoſcuntur; nec tantum in ipſis vitijs: ſed in ipſis etiam ſpiritua-

ritualibus exercitijs, laqueos abſcondit ſubtiles: & ſub virtutum colore ipſa vitia induit, & tranſmutat ſe in Angelum lucis. Hæc & multa alia nititur contra nos ipſe filius Belial, ipſe Sathan, Domine Deus noſter. Et nunc, vt leo, nunc vt draco, manifeſte, & occulte, intus, & extra, die, ac nocte inſidiatur, vt rapiat animas noſtras: Et tu eripe nos Domine, qui ſaluas ſperantes in te; vt ipſe de nobis doleat, & tu lauderis in nobis, Domine Deus noſter.

CAPVT XVIII.

De beneficÿs Dei.

1 EGo autem filius ancillæ tuæ, qui me commendaui manui tuæ, iam his meis pauperculis confeſsionibus confitear tibi, liberator meus, toto corde meo; & recolam ad mentem meam omnia bona, quæ feciſti mihi à iuuentute mea, in omni vita mea. Scio namque quod ingratitudo multum tibi diſpliceat: quæ eſt radix totius mali ſpiritualis, & ventus quidam deſiccans, & vrens

omne

omne bonum; obſtruens fontem diuinæ miſericordiæ tuæ ſuper hominem; qua, & mortua iam non moriuntur, & viua iam opera moriuntur, & vltra non adipiſcuntur. Et ego Domine gratias tibi agam, ne ſim ingratus tibi, liberator meus, quoniam liberaſti me. Quoties iam me abſorbuerat ille draco, & tu Domine ab ore eius extraxiſti me.

2 Quoties ego peccaui, & ipſe paratus fuit deglutire me; ſed tu Domine Deus meus defendiſti me. Cum contra te inique agebam, cum tua mandata frangebam, ſtabat ipſe paratus vt me raperet ad infernum, ſed tu prohibebas. Ego te offendebam, & tu me defendebas. Ego te non timebam, & tu me cuſtodiebas. A te recedebam, & inimico meo me exhibebam: tu ipſum ne me acciperet, deterrebas. Hæc mihi tu, Domine Deus meus, beneficia conferebas, & ego miſer non cognoſcebam. Sic enim me multoties à faucibus diaboli liberaſti, de ore leonis eripuiſti, & ab inferno, licet neſcientem, multis vicibus reduxiſti. Deſcendi enim vſq; ad portas inferni, & ne illuc intrarem, tu me tenuiſti.

3 Appropinquabam vſque ad portas mortis, & ne me ipſæ caperent, tu feciſti. De morte etiam corporis ſæpius eruiſti me, Saluator meus, cum graues morbi tenerent me; cum fui in periculis multis per mare, per terras; ab igne, & gladio, & ab omni periculo liberans, ſemper mihi aſtans, & miſericorditer ſaluans. Sciebas tu quidem, Domine, quia ſi tunc mors me occupaſſet, infernus animam meam ſuſcepiſſet; & perpetuo damnatus fuiſsem. Sed tua miſericordia, & tua gratia præuenit me, eripiens me de morte corporis, & de morte animæ, Domine Deus meus. Hæc, & multa mihi tua alia beneficia exhibuiſti, & ego eram cæcus, & non cognoui, donec illuminaſti me. Nunc igitur lux animæ meæ, Domine Deus meus, vita mea, per quam viuo; lumen oculorum meorum, per quod video; en illuminaſti me, & cognoſco te: quia viuo per te, & gratias ago tibi, licet viles, & exiles, & impares beneficijs tuis, quales habet mea fragilitas, offero. Quoniam tu es ſolus Deus meus, creator meus benignus, qui amas noſtras animas,

mas, & nihil odisti eorum quæ fecisti. En ego primus inter peccatores quos saluasti, vt exemplum alijs tribuam benignissimæ pietatis tuæ.

4 Confiteor tibi beneficia tua magna, quoniam eripuisti me de inferno inferiori, semel, & secundo, & tertio, & centies, & millies, & ego semper ad infernum tendebam, & tu me semper reducebas, & iuste millies damnasses me, si voluisses. Noluisti, quia amas animas, & dissimulas peccata hominum propter pęnitentiam. Domine Deus meus, multæ misericordiæ in omnibus vijs tuis. Nunc ergo video hæc, Domine Deus meus, & cognosco per lumen tuum, & deficit anima mea misericordia tua magna, quæ est super me: quoniam eripuisti animam meā ex inferno inferiori, & me ad vitam reduxisti. Totus enim eram in morte, totum me resuscitasti. Tuum igitur sit totum id, quod viuo: & totus totū me tibi offero. Totus spiritus, totum cor, totum corpus, tota vita mea viuat tibi, vita mea dulcis: quoniam totum me liberasti, vt totum me possideres:

totum me refecisti, vt totum me re haberes. Diligam te igitur, Domine, virtus mea; diligam te ineffabilis exultatio mea: & viuam iam non mihi, sed tibi. Tota vita mea, quæ perierat in miseria mea, resuscitata est in misericordia tua, qui es Deus misericors, & miserator, & multæ misericordiæ in millia his, qui diligunt nomen tuum.

5 Idcirco, Domine Deus meus, Sanctificator meus, iussisti in lege tua, vt diligam te toto corde meo, tota anima mea, tota mente mea, tota fortitudine mea, & totis viribus meis, & etiam ex intimis medullis cordis mei, omnibus horis, & momentis, quibus fruor bonis misericordiæ tuæ; quoniam semper perirem, nisi quia semper regis me; semper morerer, nisi quia semper me viuificas; & omni momento me tibi obligas, dum omni momento mihi tua magna beneficia præstas. Sicut ergo nulla hora est vel punctum in omni vita mea, quo tuo beneficio non vtar: sic nullum debet esse momentum, quo te non habeam ante oculos, in mea memoria; & te non diligam ex omni fortitudine

mea. Sed nec hoc valeo, nisi tu dederis mihi: cuius est omne donum bonum, & omne datum optimum, descendens à Patre luminum; apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Non enim est volentis, neque currentis, sed tui miserentis, vt diligam te. Tuum est Domine hoc donum, cuius est omne bonum. Iubes te diligi; da quod iubes, & iube quod vis.

CAPVT XIX.

De feruore dilectionis, vel charitatis.

1 AMo te Deus meus, magisque semper amare cupio; quia tu es re vera omni melle dulcior, omni lacte nutribilior, & omni luce clarior. Idcirco super omne aurum, & argentum, & lapidem preciosum es mihi charior. Displicebat enim mihi quicquid agebam in sæculo, præ dulcedine tua, & decore domus tuæ, quam dilexi. O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris! O amor qui semper ferues, & nunquam tepescis, accende me! Accendar (inquam)

quam) totus à te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. Diligam te Domine, quoniam tu prior dilexisti me. Et vnde mihi verbum, vt explicem signa dilectionis tuæ maximæ erga me, propter innumera beneficia tua, quibus à principio educasti me?

2 Post beneficium nempe creationis, quando in principio de nihilo ad imaginem tuam creasti me: honorificans, & exaltans me inter eas creaturas, quas fecisti, & nobilitans lumine vultus tui, quo signasti superliminare cordis mei, quo ab insensibilibus pariter, & sensibilibus brutis discreuisti me, & paulò minus ab Angelis minuisti. Parum, & hoc fuit ante conspectum diuinitatis tuæ. Quoniam quotidianis, singularibus maximisque donarijs tuorum beneficiorum, me sine intermissione nutriuisti, & quasi filium tuum paruulum tenellum, vberibus tuæ consolationis lactasti, & confortasti me. Vt enim tibi totus seruirem, omnia quæcunque fecisti, in meum seruitium tradidisti.

CAPVT XX.

Quod Deus ſubiecit omnia ſeruituti hominum.

1 OMnia pedibus hominis ſubieciſti, vt ſolus homo totus tibi ſubijceretur. Et vt totus homo eſset, ſuper omnia opera tua dominatus eſt homo. Exteriora nempe pro corpore cuncta creaſti; ipſum vero corpus pro anima, animam vero pro te: vt tibi ſoli vacaret, & te ſolum amaret; poſsidens te ad ſolatium, inferiora vero ad ſeruitium. Quicquid enim cœli ambitu continetur, inferius ab anima humana eſt, quæ facta eſt, vt ſummum bonum ſuperius poſsideret, cuius poſseſsione beata fieret: cui ſi adhæſerit, cunctorum mutabilium inferiorum neceſsitudines ſupergrediens, illius ſummæ maieſtatis, cuius æmulatur ſpeciem, æternæ immortalitatis faciem cum ſerenitate videbit. Tunc vero illis bonis optimis fruetur in domo Domini, quorum comparatione cuncta hæc quæ hic cernimus, velut nihilum computantur

tantur. Illa ſunt, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderũt, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. Et hæc quidem Domine daturus es animæ. His etiã quotidie lætificas animas ſeruorum tuorum, qui amas animas.

2 Quid miror hæc, Domine Deus meus? Imaginem quippe tuam honorificas, & ſimilitudinem tuam, ad quam creatæ ſunt. Nam, & corpori noſtro, licet adhuc corruptibili, & ignobili, vt videret, dediſti cœli claritatem per manum miniſtrorum tuorum indefeſſorum Solis, & Lunæ, qui præcepto tuo iugiter die, ac nocte deſeruiunt filijs tuis: vt ſpiraret, largitus es aëris puritatem; vt audiret, ſonorum varietates; vt odoraret, odorum ſuauitates; vt guſtaret, ſaporum qualitates; vt contrectaret, dediſti corpulentorum omnium groſſitates. Adiuuamenta ſuis neceſſitatibus dediſti iumenta: volucres quoque cœli, & piſces maris, & fructus terræ ad reficiendum impendiſti. Medicinas de terrã propter ſingulas quaſque ſuas corruptelas creaſti. Singula ſolatio ſingulis malis obui-

antia præparasti, quoniam es misericors, & miserator; & nouisti figmentum nostrum, figulus noster, & nos omnes quasi lutum in manu tua.

CAPVT XXI.

Quod ex consideratione bonorum temporalium, colligitur magnitudo cælestis consilij.

1 EN aperiatur mihi misericordia tua magna, lumine tuo illustra (quæso) magis adhuc, vt mihi magis aperiatur. Nam ex his minimis tua magna, & ex his visibilibus, tua inuisibilia comprehendimus, Domine Deus sancte, & bone creator noster. Si enim, mi Domine, pro hoc corpore ignobili, & corruptibili, tam magna, & innumera beneficia præstas à cœlo, & ab aere, à terra, & mari, à luce, & tenebris, à calore, & vmbra, rore, & imbre, ventis, & puluijs, volucribus, & piscibus, bestijs, & arboribus, & multiplicitate herbarum, & germinum terræ, & cunctarum creaturarum tuarum ministerio, nobis successiue per sua tempora mi-

nistrantium, vt alleues fastidium nostrum; qualia, quæso, & quam magna, & innumerabilia erunt illa bona, quæ præparasti diligentibus te in illa cœlesti patria, vbi te videbimus facie ad faciem? Si tanta facis nobis in carcere, quid ages in palatio.

2 Magna, & innumerabilia sunt opera tua Domine, rex cælorum. Cum enim sint hæc omnia valde bona, & delectabilia, quæ bonis pariter malisque communia tradidisti: qualia futura sunt illa, quæ solis bonis recondidisti? Si tam innumera, & varia dona tua, quæ nunc amicis pariter tribuis, & inimicis: quam magna, & innumerabilia, quam dulcia, & delectabilia, quæ solis tuis es largiturus amicis? Si tanta solatia in hac die lachrymarum, quanta conferes in die nuptiarum? Si tanta delectabilia continet carcer, quanta quæso continet patria? Oculus non vidit, Deus, absque te, quæ præparasti diligentibus te. Secundum enim magnam multitudinem magnificentiæ tuæ est etiam multitudo magna dulcedinis tuæ, quam abscondisti timentibus te.

3 Magnus enim tu es, Domine Deus meus, & immensus; nec est finis magnitudinis tuæ, nec est numerus sapientiæ tuæ, nec est mensura benignitatis tuæ, nec est finis, nec numerus, nec mensura retributionis tuæ: sed sicut magnus es tu, ita magna sunt donaria tua: quoniam tu ipse es præmium, & donum omnium legitimorum tuorum pugnatorum.

CAPVT XXII.

Quod diuina dulcedo omnem præsentem mundi amaritudinem tollit.

1 HÆc sunt beneficia magna tua, Domine Deus, sanctificator sanctorum tuorum, quibus repleturus es inopiam esurientium filiorum tuorum. Quoniam tu es spes desperatorum. Tu corona spei, quæ ornata est gloria, præparata vincentibus. Tu famelicorum satietas æterna, danda esurientibus. Tu consolatio sempiterna, qui solis illis te tribuis, qui consolationem huius mundi pro tua perpetua consolatione contemnunt.

nunt. Nam qui hic consolantur, indigni tua consolatione habentur. Sed qui hic cruciantur, à te consolantur: & qui participant passionibus, participant, & consolationibus. Nemo enim potest in vtroque sæculo consolari; nec potest quis hic, & in futuro gaudere: sed vnum necesse est vt perdat, qui alterum voluerit posidere.

2 Hæc vbi considero, Domine consolator meus, in hac vita renuit consolari anima mea, vt digna habeatur tuis consolationibus æternis; quia iustum est, vt amittat te, quicunque in aliquo alio magis consolari eligit, quam in te. Et obsecro summa veritas te per te, non permittas me in aliqua consolatione vana consolari. Sed peto vt omnia mihi amarescant; vt tu solus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæstimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur.

3 Tua enim dulcedo Stephano lapides torrentis dulcorauit. Tua dulcedo craticulam beato Laurentio dulcem fecit. Præ tua dulcedine ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt

pro

pro nomine tuo contumeliam pati. Ibat Andreas ſecurus ad crucem, & gaudens, quoniam ad tuam dulcedinem properabat. Hæc tua dulcedo ipſos Apoſtolorum principes ſic repleuit, vt pro ipſa crucis patibulum vnus eligeret: alter quoque caput ferienti gladio ſupponere non timeret. Pro hac emenda Bartholomæus propriam pellem dedit. Pro hac quoque guſtanda veneni poculum intrepidus Ioannes potauit. Hanc vero vt guſtauit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamauit quaſi ebrius, dicens: Domine, bonum eſt nos hic eſſe, faciamus tria tabernacula: hic moremur, te contemplemur, quia nullo alio indigemus. Sufficit nobis Domine videre te, ſufficit (inquit) tanta dulcedine ſatiari. Vnam enim ſtillam dulcedinis ille guſtauit, & omnem aliam faſtidiuit dulcedinem. Quid, putas dixiſſet, ſi magnam illam multitudinem dulcedinis diuinitatis tuæ guſtaſſet, quam abſcondiſti timentibus te? Hanc tuam dulcedinem ineffabilem, & illa guſtauerat virgo, de qua legimus, quod lætiſsima, & glorianter ibat ad carcerem, quaſi ad epulas

las inuitata. Hanc vt reor, & ipſe guſtauerat, qui dicebat: Quam magna multitudo ducedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Quique monebat: Guſtate, & videte, quoniam ſuauis eſt Dominus. Hæc eſt enim illa beatitudo, Domine Deus noſter, quam expectamus daturum te nobis, pro qua tibi Domine continue militamus: pro qua tibi mortificamur tota die, vt in tua vita tibi viuamus.

CAPVT XXIII.

Quod tota ſpes noſtra, & deſiderium cordis noſtri debeat eſſe in Deum.

1 TV autem Domine expectatio Iſrael, deſiderium ad quod ſuſpirat cor noſtrum quotidie, feſtina; ne tardaueris. Surge, propera, & veni; vt educas nos de iſto carcere ad confitendum nomini tuo, vt gloriemur in lumine tuo. Aperi aures tuas clamoribus lachrymarum pupillorum tuorum, qui clamant ad te: Pater noſter, da nobis hodie panem noſtrum quotidianum; in cuius

cuius fortitudine ambulemus die, ac nocte, vſquequo perueniamus ad montem ſanctum tuum Oreb. Et ego paruulus inter paruulos familiæ tuæ, Deus Pater, & virtus mea quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? vt qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum. Beatus ero, ſi fuero admiſsus ad videndum claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, vt ad hoc venire permittas me?

2 Scio Domine, ſcio, & confiteor me indignum, vt intrem ſub tectum tuum; ſed fac propter honorem tuum, & ne confundas in te ſperantem ſeruum tuum. Et quis intrabit ſanctuarium tuum, ad conſiderandas potentias tuas, niſi, ſi tu aperias? Quis autem aperiet, ſi tu clauſeris? Si enim deſtruxeris, nemo eſt qui ædificet. Et ſiincluſeris hominem nemo eſt, qui aperiat. Si continueris aquas, omnia ſiccabuntur. Et ſi miſeris eas, ſubuertent terram. Si omnia quæ feciſti ad nihilum redigas, quis contradicet tibi? Porro ſempiterna bonitas miſericordiæ tuæ, qua feciſti omnia quecunque voluiſti. Tu nos fe-

cisti; fabricator mundi, rege nos. Tu nos creasti; ne spernas nos, qui opera tua sumus. Et quidem Domine Deus noster, nos lutum, & vermiculi, non valemus in tuas æternitates intrare, nisi tu induxeris, qui de nihilo cuncta creasti.

CAPVT XXIV.

Quod salus nostra ex Deo est.

1 EGo autem opus manuum tuarum, confitebor tibi in timore tuo, qui non in arcu meo sperabo, & gladius meus non saluabit me: sed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui. Alioquin desperarem, quoniam spes mea tu es, qui creasti me, quoniam non derelinquis sperantes in te. Tu quippe es Domine Deus noster, suauis, & patiens in misericordia disponens omnia. Nam si peccauerimus, tui sumus: si non peccauerimus, tui sumus; quoniam apud te sumus computati. Nos enim folium vniuersi, & vanitas est omnis homo viuens, & ventus est vita nostra super terram.

ram. Ne irascaris, si cadimus pupilli tui, quoniam tu nosti figmentum nostrum, Domine Deus noster.

2 Num Deus inæstimabilis fortitudinis, contra folium quod à vento rapitur, ostendere vis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris? Num damnabis, Rex Israel æterne, canem vnum? Num damnabis pulicem vnum? Audiuimus de misericordia tua Domine, quoniam tu mortem non facis, nec lætaris in perditione morientium. Propter hoc Domine oramus te, ne permittas dominari quod non fecisti, huic creaturæ tuæ, quam fecisti. Si enim doles de perditione, quid te prohibet Domine, qui omnia potes, ne semper læteris de nostra saluatione? Si vis, potes me saluare; ego autem, & si vellem, non possem. Magna est multitudo miseriarum mearum mecum.

3 Velle quippe mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis; nec quod volo possum, nisi tua potentia me confortet, & quod possum, aliquando nolo, nisi tua voluntas

luntas fiat ſicut in cœlo, & in terra. Et quod volo, & poſsum, ignoro, niſi tua ſapientia me illuſtret. Et ſi etiam ſciam; quandoque volens, quandoque valens, imperfecta, & vacua tranſit ſapientia mea, niſi adiuuet vera ſapientia tua.

4 In tua autem voluntate cuncta ſunt poſita, & non eſt qui poſsit reſiſtere voluntati tuæ, Domine vniuerſorum, principatum tenens omnis carnis; & quæcunque vis, facis, in cœlo, & in terra, in mari, & in omnibus abyſsis. In nobis igitur fiat voluntas tua, ſuper quibus inuocatum eſt nomen tuum: ne pereat hoc nobile plaſma tuũ, quod creaſti propter honorem tuum. Et quis eſt homo natus de muliere, qui viuat, & non videat mortem, & eripiat animam ſuam de manu inferni? niſi tu ſolus eripias, vita vitalis omnis vitæ, per quem omnia viuunt.

CA-

CAPVT XXV.

Quod voluntas humana inefficax sit ad bona opera, sine diuina gratia.

1 ETenim iam iam tibi confeſsus ſum, laus vitæ meæ, Domine Deus meus, virtus ſalutis meæ. Sperabam aliquando in virtute mea, quæ tamen non erat virtus. Et cum ſic volui currere, vbi magis ſtare credebam, ibi magis cecidi, factuſque ſum magis retro, & non ante: & quod credebam conſequi, magis elongatum eſt à me. Sic per multa ſimilia vires meas probas. Cognoſco nunc quia illuminaſti me, quoniam quod magis credidi poſſe per me, minus ſemper potui. Dicebam enim hoc, faciam, illud perficiam; nec hoc, nec illud faciebam. Aderat voluntas, non erat facultas; ad erat facultas, non aderat voluntas: quoniam de meis viribus confidebam.

2 Nunc autem confitebor tibi Domine Deus meus, Pater cæli, & terræ, quia non fortitudine ſua roborabitur vir, vt glorietur

ante

ante te ſtulta præſũptio omnis carnis. Non enim eſt hominis, velle quod poſſit; aut poſſe quod velit, vel ſcire quod velit, & poſſit: ſed potius à te greſſus hominis diriguntur, illorum (inquam) qui non à ſe, ſed à te dirigi ſe confitentur. Obſecramus itaque per viſcera miſericordiæ tuæ, vt velis Domine ſaluare quod creaſti: quoniam ſi vis, potes nos ſaluare: & in tua voluntate virtus eſt noſtræ ſalutis.

CAPVT XXVI.

De antiquis beneficiis Dei.

1 RE cordare miſericordię tuæ antiquę, qua nos à principio in benedictionibus tuæ dulcedinis præueniſti. Antequam enim naſcerer ego, filius ancillæ tuæ, Domine ſpes mea ab vberibus matris meæ, tu præueniſti; præparans mihi ſemitas, quibus incederem, & venirem ad gloriam domus tuæ. Priuſquam me formares in vtero, nouiſti me: & antequam exirem de vulua, quidquid tibi placuit, præordinaſti de me. Quæ & qualia

ſunt in libro tuo ſcripta de me, in ſecreto cõſiſtorij tui, ego quidem ignoro, vnde & valdè timeo.

2 Tu verò noſti, quoniam quod ego per ſucceſſus dierum, & temporum hinc ad mille annos huius temporalitatis expecto, in conſpectu æternitatis tuæ iam factum eſt; & quod futurum eſt, iam factum eſt. Ego autem quia ſto in hac nocte tenebroſa hæc ignorans, timor, & tremor venerunt ſuper me: dum video mihi vndique imminere multa pericula, à multis quoque hoſtibus venari, multitudineque innumerarum miſeriarum in hac vita me circumdari. Et niſi in his tantis malis adforet mihi tuum adminiculum, deſperarem.

3 Sed ſpes mihi magna ſubeſt de te, mitiſſime Princeps, Deus meus: & conſideratio multitudinis miſerationum tuarum, quę apud te ſunt, ſubleuat mentem meam. Et præcedentia ſigna miſericordiæ tuæ, quæ me antequam naſcerer, præuenerunt, & nunc ſpecialiter in me effulſerunt, de futuris benignitatis tuæ melioribus, & perfectioribus muneribus,

ribus, quæ amicis tuis reſeruas, ſpem meam admonent; vt in te lætetur, Domine Deus meus, lætitia ſancta, & viua, qua ſemper lætificas iuuentutem meam.

CAPVT XXVII.

De Angelis deputatis ad cuſtodiam hominum.

1 DIlexiſti enim me, vnice amor meus, antequam diligerem te, & ad imaginem tuam creaſti me, omnibus creaturis tuis præpoſuiſti me. Quam dignitatem nunc quidem ſeruo, cum nouerim te, propter quem feciſti me.

2 Inſuper facis Angelos tuos ſpiritus propter me: quibus mandaſti, vt cuſtodiant me in omnibus vijs meis: ne forte offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim ſunt cuſtodes, ſuper muros ciuitatis tuæ nouæ Hieruſalem, & montes in circuitu eius: vigilantes, & cuſtodientes vigilias noctis ſuper gregem tuum: ne quando rapiat, vt leo animas noſtras, dum non eſſet qui eriperet, ille antiquus ſerpens aduerſarius noſter diabolus,

qui quasi leo rugiens semper circumit, quærens quem deuoret. Hi sunt ciues beatæ ciuitatis supernæ Hierusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis: vt eos liberent ab inimicis suis: & custodiant in omnibus vijs suis, confortent quoque, & moneant, & orationes filiorum tuorum offerant, in conspectu gloriæ maiestatis tuæ.

3 Diligunt nempè conciues suos, per quos suæ ruinæ scissuras restaurari expectant. Ideoque magna cura, & vigilanti studio, adsunt nobis: omnibus horis, & locis succurrentes, & prouidentes necessitatibus nostris, & solliciti discurrentes inter nos, & te Domine: gemitus nostros, atque suspiria referentes ad te, vt impetrent nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos desideratam tuæ gratiæ benedictionem. Ambulant enim nobiscum in omnibus vijs nostris; intrant, & exeunt nobiscum: attente considerantes, quam pie, quam honestè in medio prauæ nationis conuersemur: quantoque studio, & desiderio quæramus regnum tuum, &

iusti-

iuſtitiam eius; quantoque timore, & tremore ſeruiamus, & exultemus tibi in lætitia cordis noſtri. Adiuuant laborantes, protegunt quieſcentes, hortantur pugnantes, coronant vincentes; congaudent gaudentibus, de te (inquam) gaudentibus; compatiuntur patiẽtibus, pro te (inquam) patientibus.

4 Grandis eſt eis cura de nobis: magnus eſt affectus dilectionis eorum erga nos: & hoc totum propter honorem tuæ inæſtimabilis charitatis, qua dilexiſti nos. Diligunt enim quos tu diligis; cuſtodiunt quos tu cuſtodis: & deſerunt quos tu deſeris; nec diligunt operantes iniquitatem; quoniam & tu odiſti omnes operantes iniquitatem, & perdes omnes, qui loquuntur mendacium. Quoties bene agimus, gaudent Angeli, & triſtantur dæmones. Quoties à bono deuiamus, diabolum lætificamus, & Angelos tuos ſuo gaudio defraudamus. Gaudium eſt enim eis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente; ſed diabolo, ſuper vno iuſto pœnitentiam deſerente. Da igitur, da Pater eis ſemper gaudere de nobis, vt & tu ſemper per eos lauderis in no-

bis; & nos cum eis in vnum ouile tuum adducamur, vt confiteamur ſimul nomini ſancto tuo, creator Hominum, & Angelorum.

5 Hæc ipſe commemorans, coram te confiteor, laudans te: quoniam beneficia tua magna ſunt hæc, quibus nos honorificaſti; dans nobis Angelos tuos ſpiritus in miniſterium noſtrum. Dederas enim quidquid cœli ambitu continetur; & quaſi parua reputas hæc quæ ſub cœlo ſunt, niſi dares etiam ea, quæ ſunt ſuper cœlos. Laudent te, Domine, de hoc omnes Angeli tui; confiteantur tibi de hoc omnia opera tua; & ipſi ſancti tui tibi benedicant. O honorificentia noſtra, nos nimis honorificans, ditans, multis muneribus decoraſti! admirabile eſt enim nomen tuum, Domine, in vniuerſa terra. Quid eſt enim homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Dixiſti enim, veritas antiqua: Delitiæ meæ ſunt cum filijs hominum. Nonne homo putredo, & filius hominis vermis? Nonne vniuerſa vanitas omnis homo viuens? Et dignum ducis ſuper huiuſcemodi aperire oculos

tuos,

tuos, & adducere eum tecum in iudicium.

CAPVT XXVIII.

De profunda prædestinatione, & præscientia Dei.

1 DOce me abyssus profundissima, creatrix sapientia, quæ librasti in pondere montes, & colles, in statera molem terræ tribus digitis appendisti. Suspende molem corporalitatis huius quam gero, tribus inuisis digitis tuis ad te, vt videam, & cognoscam, quam admirabilis es in vniuersa terra. Lux antiquissima, quæ lucebas ante omnem lucem, in montibus sanctis æternitatis antiquæ; cui nuda, & aperta erant omnia antequam fierent: Lux quæ odio habes omnem maculam, vtpote mundissima, & immaculatissima, quæ tibi deliciæ cum homine? quæ conuentio lucis ad tenebras? Vbi enim sunt in homine deliciæ tuæ? Vbi præparasti tibi in me dignum sanctuarium maiestatis tuæ, ad quod introiens habeas delicias

delectationis tuæ? Mundum enim cœnaculum decet te mundans virtus, quæ non nisi à mundis cordibus videri potes; multo magis nec haberi.

2 In homine autem vbi est templum tam mundum, vt te suscipiat, qui regis mundum? Quis potest facere mundum de immundo cōceptum semine? Nonne tu qui solus es mundus? Ab immundo enim quis mundabitur? Nam & secundum legem, quam dedisti patribus nostris in igne comburenti montem, & in nube tegente aquam tenebrosam; quicquid tetigerit immundus, immundum erit. Omnes autem nos quasi pannus menstruatæ, de massa corrupta, & immunda venientes, maculam immunditiæ nostræ, quam celare, præsertim tibi, qui omnia vides, non possumus, in frontibus portamus. Quare mundi esse non possumus; nisi tu mundaueris, qui solus es mundus. Mundas autem de nobis, filijs hominum, eos in quibus tibi complacuit habitare; quos ab inaccessibilibus profundis secretis iudiciorum incomprehensibilium sapientię tuæ semper iustorum, licet occulto-

cultorum, sine eorum meritis prædestinasti ante mundum; vocasti de mundo, iustificasti in mundo, & magnificas eos post mundũ. Non omnibus autem hoc facis, quod admirantur tabescentes omnes sapientes terræ.

3 Et ego Domine hoc considerans expauesco, & obstupesco de altitudine diuitiarum sapientiæ, & scientiæ tuæ; ad quam ego non pertingo: & incomprehensibilia iudicia iustitiæ tuæ, quoniam ex eodem luto, alia quidem facis vasa in honorem, alia vero in contumeliam. Quos igitur tibi elegisti de multis in templum sanctum tuum, ipsos mũdas, effundens super eos aquam mundam; quorum nomina numerumque tu nosti: qui solus numeras multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina donas: qui etiam scripti sunt in libro vitæ: qui nequaquam perire possunt; quibus omnia cooperantur in bonum, etiam ipsa peccata. Cum enim cadũt, non colliduntur, quia tu supponis manum tuam: custodiens omnia ossa eorum, vt vnum ex eis non conteratur.

4 Attamen mors peccatorum pessima; illorum, inquam, quos antequam faceres cœlum, & terram, secundum abyssum multam iudiciorum tuorum occultorum, semper autem iustorum, præsciuisti ad mortem æternam; quorum dinumeratio nominum, & meritorum prauorum apud te est, qui numerum arenæ maris dinumerasti, & dimensus es profundum abyssi: quos reliquisti in immunditijs suis; quibus omnia cooperantur in malum, & ipsa etiam oratio vertitur in peccatum; vt si etiam vsque ad cœlos ascenderint, & caput eorum nubes tetigerit, & inter sydera cœli collocauerint nidum suum, quasi sterquilinium in fine perdentur.

CAPVT XXIX.

De illis, qui prius sunt iusti, & postea impij efficiuntur, & è conuerso.

1 MAgna sunt hæc iudicia tua, Domine Deus, iudex iuste, & fortis; qui iudicas æquitatem, & inscrutabilia facis, & profunda: quæ cum considero, contremiscũt

omnia

omnia ossa mea. Quoniam non securatur homo viuens super terram, vt seruiamus tibi pie, & caste cunctis diebus vitæ nostræ, in timore, & exultemus tibi cum tremore: vt non sit seruitium sine timore, neque gaudium sine tremore; & nõ glorietur accinctus æque, vt discinctus; neque glorietur ante te omnis caro, sed pauescat, & contremiscat à facie tua: cum ignoret homo, vtrum amore, an odio dignus sit, sed in futurum omnia reseruantur incerta.

2 Vidimus enim multos, Domine, & audiuimus à patribus nostris (quod vtique sine magno tremore non recolo, sine multo timore non confiteor) ascẽdisse primitus quodammodo vsque ad cœlos, & inter sidera nidum suum collocasse, postmodum autem cecidisse vsque ad abyssos, & animas eorum in malis obstupuisse. Vidimus, stellas de cœlo cecidisse, ab impetu ferientis caudæ draconis: & eos, qui iacebant in puluere terræ, à facie subleuantis manus tuæ, Domine, mirabiliter adscendisse. Vidimus viuos morientes, & mortuos à morte surgentes: & eos,

qui

qui inter filios Dei ambulabant in medio lapidum ignitorum, quasi lutum ad nihilum defluxisse. Vidimus lucem obtenebrasse, & de tenebris lucem processisse: quia publicani, & meretrices præcedunt incolas in regno cœlorum; filij autem regni eijciuntur in tenebras exteriores.

3 Quare autem ista omnia, nisi, quia in montem illum ascenderunt, in quem primus ascendit Angelus, & descendit diabolus? Quos autem prædestinasti, ipsos, & vocasti, & sanctificasti, & mundasti, vt dignum habitaculum sint tuæ maiestatis: cum quibus, & in quibus sint tibi delitiæ sanctæ, & mundæ, in quibus tu delectaris, & lætificas iuuentutẽ eorum: habitans cum eis in memoria eorũ, vt ipsi templum sanctum tuum sint, quod magnæ dignitatis, & commendatio est humanitatis nostræ.

CA-

CAPVT XXX.

Quod Anima fidelis sit sanctuarium Dei.

1 ANima enim, quam creasti, non de te, sed per verbum tuum, non ex qualibet elementorum materia, sed ex nihilo; quæ quidem rationalis, intellectualis, spiritualis semper viuens, semper in motu (quam signasti lumine vultus tui, & consecrasti virtute lauacri tui) ita facta est capax maiestatis tuæ, quod à te solo, & à nullo alio possit impleri. Quando autem te habet, plenum est desiderium eius; & iam nihil aliud quod desideretur exterius restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est, quod te non habet interius; quo habito, nihil est quod vltra desideret.

2 Cum enim sis summum, & omne bonũ non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonũ. Quod si nõ desiderat omne bonũ, restat vt desideret aliquid, quod nõ est omne bonum, ergo nec summũ bonum: ergo nec Deum, sed potius creaturam. Cum autẽ

crea-

creaturam desiderat, continuam famem habet; quia licet, quod desiderat de creaturis adipiscatur, vacua tamen remanet: quia nihil est, quod eam impleat, nisi tu, ad cuius imaginem est creata. Imples autem tu eos, qui nihil aliud desiderant præter te, & facis eos dignos te, sanctos, beatos, immaculatos, & amicos Dei; qui omnia reputant, vt stercora, vt lucrifaciant te solum.

3 Hæc est enim beatitudo, quam homini contulisti. Hic est honor, quo eum inter omnes creaturas, & super omnes honorificasti, vt sit admirabile nomen tuum in vniuersa terra. Ecce Domine Deus meus, summe, optime, omnipotentissime, inueni locum vbi tu habitas, quia in anima, quam creasti ad imaginem, & similitudinem tuam, quæ te solum quærit, & desiderat: quia non in illa, quæ te non quærit nec desiderat.

* * *
* *
*

CA-

CAPVT XXXI.

Quod neque per ſenſus exteriores, neque interiores inueniri poteſt Deus.

1 EGo erraui ſicut ouis, quæ perierat, quærens te exterius, qui es interius. Et multum laboraui quærens te extra me: & tu habitas in me, ſi tamen ego deſiderem te. Circuiui vicos, & plateas ciuitatis huius mũdi, quærens te, & non inueni: quia male quærebam foris, quod erat intus. Miſi nuncios meos, omnes ſenſus exteriores; vt quærerem te, & non inueni; quia male quærebã. Video enim lux mea Deus, qui illuminaſti me, quia male te per illos quærebam: quia tu es intus: & tamen ipſi, vbi intraueris, neſciuerunt.

2 Nam oculi dicunt, ſi coloratus non fuit, per nos non intrauit. Aures dicunt, ſi ſonitum non fecit, per nos non tranſiuit. Naſus dicit, ſi non oluit, per me non venit. Guſtus dicit, ſi non ſapuit, per me non introiuit. Tactus etiam addit, ſi corpulentus

non

non eſt, nihil me de hac re interroges. Non iſta igitur ſunt in te, Deus meus. Non enim ſpeciem corporis, non decus temporis, non candorem lucis, non colorem, non dulcium melodiarum cantus, & quæcunque dulce ſonantia: non florum, & vnguentorum, vel aromatum odores; non mella, vel manna, guſtui delectabilia; non cætera ad tangendum, vel amplexandum amabilia; nec omnia alia ſenſibus his ſubiecta quæro, cum Deum meum quæro. Abſit vt iſta crediderim Deum meum, quæ etiam à brutalium ſenſibus comprehenduntur.

3 Et tamen, cum Deum meum quæro, quæro nihilominus quandam lucem ſuper omnem lucem, quam non capit oculus; quandam vocem ſuper omnem vocem, quam non capit auris; quendam odorem ſuper omnem odorem, quem non capit naris; quẽdam dulcorem ſuper omnem dulcorem, quẽ non capit guſtus; quendam amplexum ſuper omnem amplexum, quem non capit tactus. Iſta lux quidem fulget, vbi locus non capit: iſta vox ſonat, vbi ſpiritus non rapit: odor

iſte

iſte redolet, vbi flatus non ſpargit: ſapor iſte ſapit, vbi non eſt edacitas; amplexus iſte tangitur, vbi non diuellitur. Hic eſt Deus meus, & non æſtimabitur alius ad illum. Hoc quæro, cum Deum meum quæro. Iſtud amo, cum Deum meum amo.

4 Sero te amaui, pulchritudo, tam antiqua, & tam noua: ſero te amaui; & tu intus eras, & ego foris: & ibi te quærebam, & in iſta formoſa, quæ feciſti, ego deformis irruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ eſſe non poterant, niſi in te. Circumibam enim omnia, quærens te, & propter omnia derelinquens me. Interrogaui terram, ſi eſſet Deus meus: & dixit mihi, quod non, & omnia quæ in ea ſunt, hoc idem confeſſa ſunt. Interrogaui mare, & abyſſos, & reptilia quæ in eis ſunt, & reſponderunt: Non ſumus Deus tuus; quære ſuper nos eum. Interrogaui flabilem aerem, & inquit vniuerſus aer cum omnibus incolis ſuis: Fallitur Anaximenes; non ſum ego Deus tuus. Interrogaui Cœlum, Solem, Lunam, & Stellas: neq; nos ſumus Deus tuus, inquiũt.

5 Et dixi omnibus his, quæ circumſtant fores carnis meæ: Dixiſtis mihi de Deo meo, quod vos non eſtis; dicite mihi aliquid de illo. Et clamauerunt omnes voce grandi: Ipſe fecit nos. Interrogaui deinde mundi molem: Dic mihi, ſi es Deus meus, an non? Et reſpondit voce forti: Non ſum (inquit) ego, ſed per ipſum ſum ego; quem quæris in me, ipſe fecit me; ſupra me quære eum, qui regit me, qui fecit me. Interrogatio creaturarum, profunda eſt conſideratio ipſarum: reſponſio earum, atteſtatio ipſarum de Deo, quoniam omnia clamant: Deus nos fecit. Quoniam vt ait Apoſtolus: Inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt, à creatura mundi intellecta conſpiciuntur.

6 Et redij ad me, & intraui in me, & aio ad me: Tu quis es? Et reſpondi mihi: Homo rationalis, & mortalis. Et incepi diſcutere quid hoc eſſet: & dixi: Vnde hoc tale animal, Domine Deus meus? Vnde niſi abs te? Tu feciſti me, & non ego ipſe me. Quis tu? Tu, per quem viuo ego. Tu, per quem viuunt omnia. Quis tu? Tu, Domine Deus

meus

meus verus, & ſolus omnipotens, & æternus, & incomprehenſibilis, & immenſus. Qui ſemper viuis, & nihil moritur in te; immortalis enim es, habitans æternitatẽ: mirabilis oculis Angelorum, inenarrabilis, imperſcrutabilis, & innominabilis. Deus viuus eſt verus, terribilis, & fortis, neſciens principium, neque finem, principium omnium atque finis: qui es ante primordia ſæculorum, & ante omnes ſæculorum origines. Tu es Deus meus, & Dominus omnium quæ creaſti; & apud te omnium ſtabilium ſtant cauſæ; & omnium mutabilium apud te immutabiles manẽt origines; & omnium rationabilium, & irrationabilium, atque temporalium ſempiternæ viuunt rationes.

7 Dic mihi ſupplici ſeruo tuo, Deus meus, dic miſericors miſero tuo, dic quæſo per miſerationes tuas. Vnde hoc tale animal, niſi abs te? An quiſquam ſe ſe faciendi erit artifex? An aliunde quam à te traditur eſſe, & viuere? Nonne tu es ſummum eſſe, à quo eſt omne eſſe? Quicquid enim eſt, à te eſt, quia ſine te nihil eſt. Nonne tu es fons vitæ,

à quo fluit omnis vita? Quicquid enim viuit, per te viuit, quia ſine te nihil viuit. Tu ergo Domine feciſti omnia. Num quæram, quis fecit me? Tu Domine feciſti me, ſine quo factum eſt nihil. Tu factor mei. Ego opus tuum. Gratias tibi ago, Domine Deus meus, per quem viuo ego, & per quem omnia viuunt, quoniam feciſti me. Gratias tibi plaſmator mei, quia manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me. Gratias tibi lux mea, quoniam illuminaſti me, & inueni te, & me. Vbi inueni me, ibi cognoui me: vbi inueni te, ibi cognoui te: vbi autem cognoui te, ibi illuminaſti me. Gratias tibi lux mea, quoniam illuminaſti me.

8 Quid eſt, quod dixi, cognoui te? Nonne tu es Deus incomprehenſibilis, & immenſus? Rex Regum, & Dominus Dominantium? qui ſolus habes immortalitatem, & lucem habitas inacceſſibilem; quam nullus hominum vidit, ſed nec videre poteſt. Nonne tu es Deus abſconditus, & imperſcrutabilis maieſtatis, ſolus tui ipſius cognitor, & mirabilis contemplator? Quis ergo cognouit,

quod

quod nunquam vidit? Dixisti enim in veritate tua: Non videbit me homo, & viuet: Dixit, & præco tuus per veritatem tuam: Deum nemo vidit vnquam. Quis ergo cognouit, quod nunquam vidit? Dixit etiam veritas tua: Nemo nouit filium, nisi Pater; neque Patrem quis nouit, nisi Filius. Sola Trinitas tua soli sibi integre nota est, quæ exsuperat omnem sensum.

9 Quid est ergo quod dixi, homo vanitati similis, quia cognoui te? Quis enim cognouit te, nisi tu te? Tu quippe solus Deus omnipotens, superlaudabilis, & supergloriosus, & superexaltatus, & altissimus, & superessentialis, in sanctissimis, & diuinissimis eloquijs nominaris. Quoniam super omnem essentiam intelligibilem, siue intellectualem, atque sensibilem, & super omne nomen quod nominatur, non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro, superessentiabiliter, & superintelligibiliter esse dignosceris: quoniam superessentiabili, & occulta diuinitate, super omnem rationem, intellectum, & essentiam, inaccessibiliter, & imperscrutabiliter habi-

tas in te ipſo, vbi lux inacceſſibilis, & lumen imperſcrutabile, & incomprehenſibile, & inenarrabile, ad quod non attingit aliquod lumen; quoniam incontemplabile, & inuiſibile, ſuperrationale, & ſuperintelligibile, & ſuperinacceſſibile, & ſuperincommutabile, & ſuperincommunicabile creditur. Quod nullus vnquam Angelorum, vel hominum vidit, ſed nec videre poteſt. Hoc eſt cœlum tuum, Domine, cœlum celans, ſuperarcanum, ſuperintelligibile, ſuperrationale, & ſupereſſentiale lumen, de quo dicitur: Cœlum cœli Domino.

10 Cœlum cœli, cui terra eſt omne cęlum, quia ſupermirabiliter exaltatum eſt ſuper omne cœlum. Ad quod etiam terra eſt ipſum cœlum Empyreum. Hoc enim eſt cęlum cœli Domino: quia nulli notum, niſi Domino. Ad quod nemo aſcendit, niſi qui de cęlo deſcendit. Quia nemo nouit Patrem, niſi Filius, & eorum Spiritus. Et nemo nouit Filium, niſi Pater, & eorum Spiritus. Soli quidem tibi Trinitas integre nota eſt. Trinitas ſancta, Trinitas ſupermirabilis, & ſuper-

inenar-

inenarrabilis, & ſuperinſcrutabilis, & ſuperinacceſſibilis, ſuperincomprehenſibilis, ſuperintelligibilis, ſupereſſentialis, ſupereſſentialiter exſuperans omnem ſenſum, omnem rationem, omnem intellectum, omnem intelligentiam, omnem eſſentiam ſupercœleſtium animorum; quam neque dicere, neque cogitare, neque intelligere, neque cognoſcere poſſibile eſt, etiam oculis Angelorum.

11 Vnde ergo cognoui te, Domine Deus altiſſime ſuper omnem terram, ſuper omne cœlum? quem neque Cherubim perfecte cognoſcunt, neque Seraphim; ſed alis contemplationum ſuarum velatur facies, ſedentis ſuper ſolium excelſum, & eleuatum, clamantes, & dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum; plena eſt omnis terra gloria tua. Expauit Propheta, & dixit: Væ mihi quia tacui; quia vir pollutus labijs ego ſum. Et expauit cor meũ, & dixi: Væ mihi, quia (non tacui; quia vir pollutus labijs ego ſum: Sed dixi) cognoui te. Veruntamen Domine, væ tacentibus de te: quoniam loquaces muti fiunt ſine te.

Et ego, Domine Deus meus, non tacebo; quoniam fecisti me, & illuminasti me: & inuenisti me, & cognoui te, quoniam illuminasti me.

12 Sed qualiter cognoui te? Cognoui te in te. Cognoui te, non sicut tibi es; sed cognoui te, sicut mihi es: & non sine te, sed in te; quia tu es lux, quæ illuminasti me. Sicut enim tibi es, soli tibi cognitus es: sicut mihi es secundum gratiam tuam, & mihi cognitus es. Sed quid mihi es: Dic mihi misericors famulo tuo misero: dic mihi per miserationes tuas, quid mihi es: Dic animæ meę. Salus tua ego sum; noli abscondere à me faciem tuam, ne moriar. Sine me loqui apud misericordiam tuam, me terram, & cinerem: sine me loqui apud misericordiam tuam, quoniam misericordia tua magna est super me: loquar enim ad Deum meum, cum sim puluis, & cinis. Dic mihi supplici tuo, dic mihi misericors misero tuo, dic per miserationes tuas, quid mihi es? Et intonasti desuper voce grandi in interiorem aurem cordis mei, & rupisti surditatem meam, & audiui vocem

tuam;

tuam; & illuminaſti cæcitatem meam, & vidi lucem tuam: & cognoui quoniam Deus meus es tu. Propterea dixi, quod cognoui te.

13 Cognoui enim te, quoniam Deus meus es tu. Cognoui te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum. Erat tempus quando non cognoſcebam te: Væ tempori illi, quando non cognoſcebam te. Væ cæcitati illi, quando non videbam te. Væ ſurditati illi, quando non audiebam te. Cæcus, & ſurdus per formoſa quæ feciſti, deformis irruebam. Et mecum eras, & tecum non eram, & ea me tenebant longe à te, quæ non eſſent, niſi eſſent in te. Illuminaſti me, lux mundi: & vidi te, & amaui te: Nemo quippe te amat, niſi qui te videt: & nemo te videt, niſi qui te amat. Sero te amaui, pulchritudo tam antiqua, & tam noua, ſero te amaui. Væ tempori illi, quando non te amaui.

CA-

CAPVT XXXII.

Confessio veræ fidei.

1 GRatias tibi ago lux mea, quæ illuminasti me, & cognoui te. Qualiter cognoui te? Cognoui te solum Deum viuum, & verum creatorem meum: cognoui te, creatorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium, Deum verum, omnipotentem, immortalem, & inuisibilem, incircumscriptibilem, interminabilem, æternum, inaccessibilem, incomprehensibilem, imperscrutabilem, incommutabilem, immensum, infinitum, principium omnium visibilium, & inuisibilium creaturarum, per quem omnia facta sunt, per quem cuncta subsistunt elementa. Cuius maiestas sicut principium nunquam habuit, sic nec desinet in æternum. Cognoui te vnum solum verum Deum æternum, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctũ; tres quidem personas, sed vnam essentiam, omnino simplicem indiuisamque naturam; & Patrem à nullo, Filium à Patre solo, & Spiritum

tum pariter ab vtroque; absque initio, semper, & sine fine Deum trinum, & vnum solum, & verum Deum omnipotentem: vnum vniuersorum principium, creatorem omniũ visibilium, & inuisibilium, spiritualium, & temporalium; qui tua omnipotenti virtute, simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidisti creaturam, spiritualem, & corporalem, Angelicam videlicet, & mundanam, ac deinde humanam, quasi communem, ex corpore, & spiritu constitutam.

2 Cognoui te, & confiteor te Deum Patrem ingenitum, te Filium à Patre genitum, & Spiritum sanctum paracletum, neque genitum, neque ingenitum: sanctam, & indiuiduam Trinitatem, in tribus coæqualibus personis consubstantialibus, & coæternis; Trinitatem in vnitate, & vnitatem in Trinitate, corde credens ad iustitiam, & ore confitens ad salutem. Cognoui te verum Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, Creatorem, Saluatorem, & Redemptorem mei, & totius humani generis; quem confiteor ex Patre genitum ante sæcula;

la; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, non factum sed genitũ, consubstantialem, & coæternum Patri, & Spiritui sancto, per quem omnia facta sunt à principio: firmiter credens, & veraciter cõfitens, te Deum vnigenitum Iesum Christũ, propter salutem hominum à tota Trinitate communiter incarnatum, & ex Maria perpetua Virgine, Spiritus sancti cooperatione conceptum, verum hominem factum, ex anima rationali, & humana carne subsistentem.

3 Qui cum secundum diuinitatem vnigenitus Dei impassibilis sis, pariter, & immortalis; propter nimiam dilectionem tuam, qua dilexisti nos, idem ipse Dei filius secundum humanitatem factus es passibilis, & mortalis. Qui propter salutem humani generis, vnice fili Dei, in ligno crucis pati dignatus es passionem, & mortem, vt nos a morte perpetua liberares. Atque ad inferos, vbi sedebant in tenebris patres nostri, auctor luminis descendisti, & die tertia gloriosus victor ab inferis ad superos resurrexi-

ſti; reſumens ſacrum corpus, quod pro peccatis noſtris mortuum iacuerat in ſepulchro; & viuificans ſecundum ſcripturas die tertia, vt ipſum in Patris dextra collocares. Aſſumpta namque tecum ex inferis captiuitate, quam captiuauerat antiquus hoſtis humani generis inimicus, verus Dei filius cum noſtræ carnis ſubſtantia, id eſt, cum anima, & carne humana ex Virgine glorioſa aſſumpta, ſuper omnes cælos aſcendiſti, tranſcendens omnes ordines Angelorum: vbi ſedes ad dexteram Dei Patris, vbi eſt fons vitæ, & lumen inacceſſibile, & pax Dei, quæ exſuperat omnem ſenſum.

4 Ibi te Deum verum, & hominem Ieſum Chriſtum adoramus, & credimus, confitentes te Patrem habere Deum; indeque te venturum Iudicem in fine ſæculi expectamus, vt iudices viuos, & mortuos, & reddas omnibus bonis, & malis ſecundum opera ſua, quæ operati ſunt in hac vita, vel præmium, vel ſupplicium; prout vnuſquiſque dignus fuerit requie, vel ærumna. Reſurgent enim in illa die à voce virtutis tuæ omnes homines,

nes, quotquot humanam animam acceperunt in carne sua, quam hic habuerunt; vt totus homo pro meritis, vel gloriam suscipiat, vel gehennam. Tu es ipsa vita, & resurrectio nostra, quem saluatorem expectamus, Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.

5 Cognoui te Deum verum, & vnum Spiritum sanctum, Patris, & Filij ab vtroque pariter procedentem, consubstantialem, & coæternum Patri, & Filio, paracletum, & aduocatum nostrum, qui super eundem Deũ, & Dominum nostrum Iesum Christum in columbæ specie descendisti, & super Apostolos in linguis igneis apparuisti. Qui & omnes Sanctos, & electos Dei à principio; tuæ gratiæ munere docuisti, & ora Prophetarum, vt enarrent mirabilia regni Dei, aperuisti: qui ab omnibus Sanctis Dei cum Patre, & Filio simul adoraris, & glorificaris. Inter quos, & ego filius ancillæ tuæ, corde meo glorifico nomen tuum, quoniam illuminasti me. Tu enim es vera lux, lumen veridicum, ignis

Dei,

Dei, & magiſter ſpirituum: qui vnctione tua doces nos omnem veritatem, Spiritus veritatis: ſine quo impoſſibile eſt placere Deo, quoniam tu ipſe Deus es ex Deo, & lux de luce procedens, à Patre luminum ineffabiliter, & ab eius filio Domino noſtro Ieſu Chriſto: quibus conſubſtantialis, & coæqualis, & coæternus, exiſtens in vnius Trinitatis eſſentia, ſupereſſentialiter congloriaris, & conregnas.

6. Cognoui te vnum Deum viuum, & verum, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum; trinum quidem in perſonis, ſed vnum in eſſentia: quem confiteor, adoro, & glorifico toto corde meo, verum Deum ſolum, ſanctum immortalem, inuiſibilem, incommutabilem, inacceſſibilem, imperſcrutabilem: vnum lumen, vnum ſolem, vnum panem, vnam vitam, vnum bonum, vnum principium, vnum finem, vnum creatorem cæli, & terræ; per quem omnia viuunt, per quem omnia ſubſiſtunt, per quem omnia gubernãtur, reguntur, & viuificantur, quæ in cælis ſunt, & quæ in terris, & quæ ſub terra; præter

ter quem non eſt Deus in cælo, & in terra.

7 Sic cognoui te Domine Deus cognitor mei, ſic cognoui te. Cognoui te per fidem tuam, quam inſpiraſti mihi, lux mea, lumen oculorum meorum, Domine Deus meus, ſpes omnium finium terræ, gaudium lætificans iuuentutem meam, & bonum ſubſtentans ſenectutem meam. In te enim Domine iubilant omnia oſſa mea, dicentia: Domine, quis ſimilis tibi? Quis ſimilis tibi in dijs Domine? Non quem fecit manus hominum, ſed qui feciſti manus hominum. Simulachra gentium argentum, & aurum, opera manuum hominum; non ſic operator hominum. Omnes dij gentium dæmonia; Dominus autẽ cælos fecit, Dominus ipſe eſt Deus. Dij, qui non fecerunt cælum, & terram, pereant de cælo, & de terra; Deum, qui creauit cælum, & terram, cæli, & terra benedicant.

CAPVT XXXIII.

De confessione propriæ vtilitatis.

1 QVis similis tibi etiam in dijs Domine? Quis similis tibi? Magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia? Sero te cognoui lumen verum, sero te cognoui. Erat autem nubes magna, & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ: ita vt videre non possem solem iustitiæ, & lumen veritatis. Inuoluebar in tenebris; filius tenebrarum, tenebras meas amabam: quia lumen non cognoscebam. Cæcus eram, & cæcitatem amabam, & ad tenebras per tenebras ambulabam. Quis inde me eduxit, vbi eram homo cæcus, sedens in tenebris, & vmbra mortis?

2 Quis accepit manum meam, vt inde me educeret? Quis est ille illuminator meus? Non enim quærebam, & ipse quæsiuit me: non vocabam eum, & ipse vocauit me. Quis est ille? Tu es Domine Deus meus, misericors, & miserator, Pater misericordiarum,

& Deus totius consolationis. Tu sancte Domine Deus meus, quem confiteor toto corde meo, gratias agens nomini tuo. Non te quærebam, tu me quæsiuisti; non te inuocabam, tu me vocasti.

3 Vocasti enim me nomine tuo. Intonasti desuper voce grandi, in interiorem aurem cordis mei, fiat lux, & facta est lux, & discessit nubes magna, & liquefacta est nubes tenebrosa, quæ operuerat oculos meos: & vidi lucem tuam, & cognoui vocem tuã, & dixi: Vere Domine tu es Deus meus, qui eduxisti me de tenebris, & vmbra mortis; & vocasti me in admirabile lumen tuum, & ecce video. Gratias tibi illuminator meus. Et conuersus sum, & vidi tenebras, in quibus fueram; & abyssum tenebrosam, in qua iacueram; & contremui, & expaui, & dixi: Væ, væ tenebris meis, in quibus iacui: Væ, væ cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cœli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te, Domine. Gratias tibi ago, illuminator, & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognoui

gnoui te. Sero cognoui te, veritas antiqua, ſero te cognoui, veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoſcebam te: quia illuminari non poteram ſine te, & nou eſt lux extra te.

CAPVT XXXIV.

Conſideratio diuinæ maieſtatis.

1 SAncte ſanctorum, Deus inæſtimabilis maieſtatis, Deus Deorum, & Dominus dominorum, mirabilis, inerrabilis, inexcogitabilis; quem contremiſcunt in cęlo Angelicæ poteſtates; quem adorant omnes Dominationes, & Throni, & omnes Virtutes pauent à conſpectu tuo; cuius potentiæ, & ſapientiæ non eſt numerus, qui fundaſti mũdum ſuper nihilum, & mare colligaſti in aëre quaſi in vtre, omnipotentiſſime, ſanctiſſime, fortiſſime Deus ſpirituum vniuerſæ carnis, a cuius conſpectu fugit cœlum, & terra; ad cuius nutum omnia ſe ſubijciunt elementa: te adorent, & glorificent omnes creaturæ tuæ.

2 Et ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto ceruicem cordis mei, sub pedibus Maiestatis tuæ, gratias agens: quoniam dignatus es per tuam misericordiam illuminare me. Lumen verum, lumen sanctum, lumen delectabile, lumen superlaudabile, lumen admirabile, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & etiam oculos Angelorum. Ecce video, gratias ago. Ecce video lumen cœli, interlucet oculis mentis meæ radius desuper, à facie luminis tui, & lætificat omnia ossa mea. O si perficeretur in me! Auge quæso, luminis auctor, auge quæso, quod interlucet in me. Dilatetur, obsecro, dilatetur ex te.

3 Quid est hoc, quod sentio? Quis est ignis, qui calefacit cor meum? Quæ est lux, quæ irradiat cor meum? O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris, accende me! O lux, quæ semper luces, & nunquam obfuscaris, illumina me! O vtinam arderem ex te! Ignis sancte, quam dulciter ardes, quam secrete luces, quam desideranter aduris! Væ ijs, qui non ardent ex te: Væ illis,

qui

qui non illuminantur ex te: O lumen veridicum, illuminans omnem mundum, cuius lux implet mundum!

4 Væ cæcis oculis, qui te non vident, ſol illuminans cœlum, & terram. Væ caligantibus oculis, qui te videre non poſſunt. Væ auertentibus oculis, vt non videant veritatem. Væ non auertentibus, vt non videant vanitatem: nequeunt enim oculi aſſueti tenebris, ſummæ veritatis radios intueri; nec ſciunt de lumine aliquid æſtimare, quorum eſt in tenebris habitatio. Tenebras vident, tenebras diligunt, tenebras approbant: de tenebris euntes in tenebras, neſciunt vbi corruant. Miſeri, qui neſciunt quid amittant; & miſeriores vtique, qui ſciunt quid amittãt; qui cadunt apertis oculis, & deſcendunt in infernum viuentes.

5 O lux beatiſſima; quæ non niſi á purgatiſſimis oculis videri potes. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Munda me, mundans virtus; ſana oculos meos, vt ſanis oculis te contempler, quem non niſi ſani oculi intuentur. Aufer, quæſo, ſquamas

caliginis antiquæ, radio tuæ illuminationis ſplendor inacceſſibilis, vt te videre valeam irreuerberatis obtutibus, & in lumine tuo videam lumen. Gratias tibi ago, lux mea. Ecce video. Dilatetur obſecro viſus meus Domine ex te. Reuela oculos meos, vt conſiderem mirabilia de lege tua: qui es mirabilis in Sanctis tuis. Gratias tibi ago, lumen meum. Ecce video, ſed per ſpeculum in ænigmate. Sed quando facie ad faciem? Quando veniet dies lætitiæ, & exultationis, in qua ingrediar in locum tabernaculi admirabilis, vſque ad domum Dei: vt videam videntem me, facie ad faciem, & ſatietur deſiderium meum?

CAPVT XXXV.

De deſiderio ſuæ animæ ad Deum.

1 QVemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad te Deum fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? O fons vitæ! vena

vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terra deserta, inuia, & inaquosa, vt videam virtutem tuam, & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio Domine; fons vitæ es, satia me. Sitio Domine, sitio te Deum viuum. O quando veniam, & apparebo Domine ante faciem tuam? Putasne videbo diem illam, diem inquam iucunditatis, & lætitiæ, diem quam fecit Dominus, vt exultemus, & lætemur in ea?

2 O dies præclara, & pulchra, nesciens vesperum, non habens occasum: in qua audiam vocem laudis, vocem exultationis, & confessionis. In qua audiam: Intra in gaudium Domini tui. Intra in gaudium sempiternum, in domum Domini Dei tui; vbi sunt magna, & inscrutabilia, & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudium sine tristitia, quod continet æternam lætitiam. Vbi erit omne bonum, & non erit aliquod malum. Vbi erit quicquid voles, & non erit quidquid noles. Vbi erit vita vitalis dulcis, & amabilis, semperque memorialis: vbi non

erit hoſtis impugnans, nec vlla illecebra, ſed ſumma, & certa ſecuritas, ſecura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, iucunda fœlicitas, fœlix æternitas, æterna beatitudo, & beata Trinitas, & Trinitatis Vnitas, & Vnitatis deitas, & deitatis beata viſio; quæ eſt gaudium Domini Dei tui.

3. O gaudium ſuper gaudium: gaudium vincens omne gaudium, extra quod non eſt gaudium! Quando intrabo in te, vt videam Deum meum, qui habitat in te? Ibo illuc, & videbo viſionem hanc grandem. Quid eſt, quod me detinet? Heu me, quia incolatus meus prolongatus eſt! Heu me, quam diu dicetur mihi: Vbi eſt Deus tuus? quamdiu dicetur mihi. Expecta, reexpecta. Et nunc quæ eſt expectatio mea? Nonne, Domine Deus, ſaluatorem expectamus, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ; configuratum corpori claritatis ſuæ? Expectamus Dominum, quando reuertatur à nuptijs, vt inducat nos ad ſuas nuptias. Veni Domine, & noli tardare. Veni Domine Ieſu Chriſte, veni,

ni, & visita nos in pace: Veni, & educ vinctos de carcere, vt lætemur coram te corde perfecto. Veni Saluator noster. Veni desideratus cunctis gentibus, ostende faciem tuam, & salui erimus. Veni lux mea, redemptor meus; educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini sancto tuo.

4 Quamdiu miser iactabor in fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te Domine, & non exaudis? Audi clamantem, Domine, de hoc mari magno, & adduc me ad portum fœlicitatis æternæ. Fœlices, qui de periculo maris huius educti, ad te Deum, portum tutissimum, peruenire meruerunt. O vere fœlices, qui de pelago ad litus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium peruenerunt, optata iam quiete beati; qui brauium illud perpetuæ gloriæ, quod hic per multas tribulationes quæsierunt, iam fœlici iucunditate adepti, lætantur in perpetuum. O vere beati, ò terque quaterque beati, qui iam omnium malorum exuti, securi de sua immarciscibili gloria, ad te, regnum decoris, peruenire meruerunt. O æternum regnum,

regnum omnium sæculorum; vbi lumen indeficiens, & pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum: In quo sanctorum animæ requiescũt, & lætitia sempiterna super capita eorum, gaudium, & exultationem obtinebunt, & fugiet dolor, & gemitus.

5 O quam gloriosum est regnum, in quo tecum, Domine, regnant omnes Sancti, amicti lumine sicut vestimento, habentes in capite suo coronam de lapide precioso! O regnum beatitudinis sempiternæ, vbi tu Domine, spes Sanctorum, & diadema gloriæ, facie ad faciem videris à Sanctis, lętificans eos vndique in pace tua, quæ exsuperat omnem sensum. Ibi gaudium infinitum, lætitia sine tristitia, salus sine dolore, via sine labore, lux sine tenebris, vita sine morte, omne bonum sine omni malo. Vbi iuuentus nunquam senescit, vbi vita terminum nescit, vbi decor nunquam pallescit, vbi amor nunquam tepescit, vbi sanitas nunquam marcescit, vbi gaudium nunquam decrescit, vbi dolor nunquã sentitur, vbi gemitus nunquam auditur, vbi triste nihil videtur, vbi lætitia semper habetur,

tur, vbi malum nullum timetur, quoniam ibi ſummum bonum poſſidetur, quod eſt videre ſemper faciem Domini virtutum.

6 Fœlices igitur, qui de naufraga vita præſenti, ad tanta gaudia iam peruenire meruerunt. Infœlices heu nos miſeri, qui per huius maris magni fluctus procelloſaſque voragines nauem trahimus; ignorantes an ad portum ſalutis peruenire valeamus. Infœlices inquam, quorum vita eſt in exilio, vita in periculo: finis in dubio, neſcientes finem noſtrum: quia omnia in futurum reſeruantur incerta. Adhuc in pelagi fluctibus verſamur, ſuſpirantes ad te portum maris. O patria noſtra, patria ſecura, à longe te videmus, ab hoc mari te ſalutamus, ab hac valle ad te ſuſpiramus, & nitimur cum lachrymis, ſi quomodo ad te perueniamus.

7 Spes humani generis Chriſte, Deus de Deo, refugium noſtrum, & virtus, cuius lumen à longe inter caliginoſas nebulas ſuper maris procellas, quaſi ſtellæ maris radius oculos noſtros irradiat, vt dirigamur ad te portum: Guberna Domine nauem noſtram

tua

tua dextra clauo crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus ne nos demergat tempeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundum: ſed vnco crucis retrahe nos ab hoc pelago, ad te ſolamen vnicum noſtrum, quem à longe, quaſi ſtellam matutinã, & Solem iuſtitiæ, vix lachrymantibus oculis in lictore cæleſtis patriæ nos exſpectantem videmus.

8 En ad te clamamus redempti tui; ſed & nunc exules tui, quos precioſo ſanguine redemiſti. Exaudi nos Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & in mari longe. In mari turbulento verſamur. Tu in lictore ſtans, aſpicis pericula noſtra: ſaluos nos fac propter nomen tuum. Da nobis Domine inter ſcyllam, & charybdim ita tendere, & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, ſalua naue, & mercibus, ſecuri perueniamus ad portum.

* * *
* *
*

CAPVT XXXVI.

De gloria cœlestis patriæ.

1 CVm ergo peruenerimus ad te ſapientiæ fontem, ad te lumen indeficiēs, ad te lucem inextinguibilem: vt te non iam per ſpeculum in ænigmate, ſed facie ad faciē videamus; tunc ſatiabitur in bonis deſideriū noſtrum: quia nihil erit exterius quod deſideretur, niſi tu Domine ſummum bonum; qui eris præmium beatorum, & diadema decoris eorum, & lætitia ſempiterna ſuper capita eorum; pacificans eos intus, & extra, in pace tua, quæ exſuperat omnem ſenſum. Ibi videbimus, amabimus, & laudabimus. Videbimus in lumine tuo lumen tuum, quoniam apud te eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Quale autem lumen? Lumen immenſum, lumen incorporeum, incorruptibile, incomprehenſibile: lumen indeficiēs, lumen inextinguibile, lumen inacceſſibile, lumen increatum, lumen veridicum, lumen diuinum; quod illuminat oculos Angelorum;

quod

quod lætificat iuuentutem Sanctorum; quod eſt lumen luminum, & fons vitæ; quod es tu, Domine Deus meus.

2 Tu es quippe lumen, in cuius lumine videbimus lumen, te ſcilicet in te, in ſplendore vultus tui, quando te videbimus facie ad faciem. Quid eſt videre facie ad faciem, niſi quod ait Apoſtolus: Cognoſcere ſicut, & cognitus ſum: cognoſcere veritatem tuam, & gloriam tuam? Hoc eſt cognoſcere faciem tuam, cognoſcere Patris potentiam, Filij ſapientiam, Spiritus ſancti clementiam, ipſius ſummæ Trinitatis vnam, & indiuiduam eſſentiam. Videre enim faciem Dei viui, hoc eſt ſummum bonum, gaudium Angelorum, atque omnium Sanctorum, præmium vitæ æternæ, gloria ſpirituum, lætitia ſempiterna, corona decoris, brauium fœlicitatis, requies opulenta, pulchritudo pacis, intimum, & externum gaudium, paradiſus Dei: Hieruſalem cœleſtis, vita beata, plenitudo beatitudinis, gaudium æternitatis; pax Dei, quæ exſuperat omnem ſenſum.

3 Hæc eſt plena beatitudo, & tota glo-

rificatio hominis, videre faciem Dei sui, videre eum, qui fecit cælum, & terram, videre eum, qui fecit eum, qui saluauit eum, & qui glorificauit eum. Videbit eum cognoscendo, amabit diligendo, laudabit possidendo. Ipse enim erit hæreditas populi sui, populi Sanctorum, populi quem redemit. Ipse possessio fœlicitatis eorum, ipse præmium, & merces expectationis. Ero, inquit, merces tua magna nimis, magnum enim magna decent. Vere, Domine Deus meus, magnus es tu nimis super omnes Deos, & merces tua magna nimis. Neque enim magnus es tu, & parua merces tua: sed vt magnus es tu, ita magna merces tua: quoniam non aliud es tu, & aliud merces tua. Sed tu ipse magnus nimis: tu ipse merces magna nimis: tu ipse coronator es, & corona: tu ipse promissor es, & promissio. Tu remunerator, & munus: tu præmiator, & præmium fœlicitatis æternæ.

4 Tu ergo coronator es, & corona, Deus meus, & diadema spei meæ, quæ ornata est gloria: lumen lætificans, lux renouans, decor adornans: spes mea magna, desiderium

cordis

cordis Sanctorum, & desideratus eorum. Visio ergo tua tota merces est, totum præmiũ, & totum gaudium, quod expectamus. Hæc est enim vita æterna, hæc est, inquam, sapientia tua. Hæc est vita æterna, vt cognoscamus te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Cum igitur videbimus te solum Deum, Deum verum, Deum viuum, omnipotentem, simplicem, inuisibilem, incircumscriptibilem, incomprehensibilem: & Filium tuum vnigenitum, consubstantialem, & coæternum tibi, Dominum nostrum Iesum Christum, quem pro salute nostra misisti in mundum in virtute Spiritus sancti, trinum in personis, & vnum in essentia, Deum sanctum solum, extra quem non est Deus; tunc habebimus quod nunc quærimus, vitam æternam, gloriam sempiternam, quam præparasti diligentibus te, quam abscondisti timentibus te, quam daturus es quęrentibus faciem tuam semper.

5 Et tu Domine Deus meus, formator meus ex vtero matris meæ, quæ me recommendauit manui tuæ, non me permittas amplius

plius ex vno diſtrahi in multa: ſed collige me de exterioribus ad me, de me ad te; vt dicat tibi ſemper cor meum, Exquiſiuit te facies mea; faciem tuam Domine requiram, faciem Domini virtutum, in qua ſola conſiſtit tota gloria ſempiterna beatorum. Quam quidem videre, vita æterna eſt, & gloria ſempiterna Sanctorum. Lætetur ergo cor meum, vt timeat nomen tuum. Lætetur cor quærentium Dominum, ſed multo magis cor inuenientiũ. Si enim lætitia eſt in quærendo, qualis lætitia erit in inueniendo? Quæram ergo ſemper ardenter, & indeſinenter faciem tuam, ſi quando tandem aperiatur mihi oſtium, & porta iuſtitiæ, vt intrem in gaudium Domini mei. Hæc porta Domini; iuſti ingredientur per eam.

CAPVT XXXVII.

Oratio ad ſanctam Trinitatem.

1 O Tres coæquales, & coæternæ perſonæ, Deus vnus, & verus, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus; qui ſolus habitas

æternitatem, & lucem inaccessibilem. Qui fundasti terram in potentia tua, & regis orbem terræ prudentia tua. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Terribilis, & fortis; iustus, & misericors; admirabilis, laudabilis, amabilis. Vnus Deus, Tres personæ, vna essentia, potentia, sapientia; bonitas, vna, & indiuisa Trinitas. Aperi mihi clamanti portas iustitiæ; & ingressus in eas, confitebor tibi Domine.

2. En ad ostium tuum, summe paterfamilias, mendicus pulso. Iube aperiri pulsanti, qui dixisti: Pulsate, & aperietur. Pulsant enim ad ostium tuum, Pater misericordissime, desideria rugientium præcordiorum meorũ, & clamores lachrymarum oculorum meorũ. Ante te est omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Et tu Domine non auertas faciem tuam amplius à me, nec declines in ira à seruo tuo. Pater misericordiarum, audi eiulatum pupilli tui, & porrige manum tuam optimam adiutricem; vt retrahat me de profundis aquarum, & de lacu miseriæ, & de luto fæcis, ne peream vi-

dente misericordia oculorum tuorum, aspiciente clementia viscerum tuorum, sed euadam ad te Dominum Deum meum; vt videã diuitias regni tui, & intuear faciem tuam sẽper, & laudem dicam nomini tuo sancto. Domine, qui facis mirabilia; qui cor meum lætum facis memoria tui; qui illuminas iuuentutem meam: ne despicias senectutem meam, sed iubilare facias ossa mea, & reuiuiscere facias; vt Aquilæ canos meos.

Soliloquiorum finis.

***

MANVALE DIVI AVGVSTINI

SEV LIBELLVS

De Contemplatione Christi, siue de Verbo Dei, quo sopita cælestis desiderij memoria renouetur.

PRÆFATIO.

QVoniam in medio laqueorum positi sumus, facile à cœlesti desiderio frigescimus. Quapropter assiduo indigemus munimento, vt expergefacti ad Deum nostrum, verum, & summum bonum, cum defluimus, recurramus. Idcirco non præsumptionis temeritate, sed magna Dei dilectione, huic opusculo ad laudem eius operam dedi; vt ex elegantioribus dictis sanctorum Patrum, breue, & manuale verbum de Deo meo me-

cum ſemper haberem: ex cuius lectionis igne, quoties tepeſco, in eius accendar amorem. Nunc adeſto mihi Deus meus, quem quæro, quem diligo, quem corde, & ore, & qua valeo virtute, laudo atque adoro.

2 Mens mea deuota tibi, tui amore accenſa, tibi ſpirans, tibi inhians, te ſolum videre deſiderans: nihil habet dulce niſi de te loqui, de te audire, de te ſcribere, de te conferre, tuam gloriam frequenter ſub corde reuoluere: vt tui ſuauis memoria ſit inter hos turbines aliqua repauſatio mea. Te ergo inuoco, deſideratiſſime, ad te clamo clamore magno in toto corde meo. Et cum te inuoco, vtique in me ipſo inuoco. Quoniam omnino non eſſem, niſi tu eſſes in me: & niſi ego eſſem in te, non eſſes in me. In me es, quoniam in memoria mea manes: ex ea cognoui te, & in ea inuenio te, cum reminiſcor tui, & delector in te, ex quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia.

CAPVT PRIMVM.

De mirabili essentia Dei.

1 TV, Domine, cœlum, & terram imples, omnia portans, sine onere, omnia implens, sine inclusione. Semper agens, semper quietus. Colligens, & non egens. Quærens, cum nihil desit tibi. Amans, nec æstuans: zelans, & securus es. Pœnitet te, & non doles: Irasceris, & tranquillus es. Opera mutas, sed non mutas consilium. Recipis quod inuenis, & nunquam amisisti. Nunquam inops, & gaudes lucris. Nunquam auarus, & vsuras exigis. Supererogas, cui non debes: vel semper superogatur tibi, vt debeas.

2 Ecquis habet quicquam non tuum? Reddis debita, nulli debens. Donas debita, nihil perdens. Qui vbique es, & vbique totus. Qui sentiri potes, & videri non potes. Qui nusquam dees, & tamen ab iniquorum cogitationibus longe es: Qui nec ibi dees, vbi longe es: quia vbi non es per gratiam,

ades per vindictam. Qui vbique præsens es, & vix inueniri potes. Quem stantem sequimur, & apprehendere non valemus. Qui tenes omnia, imples omnia, circumplecteris omnia, superexcedis omnia, sustines omnia.

3 Qui corda fidelium doces sine strepitu verborum. Qui locis non distenderis, nec temporibus variaris, nec habes accessus, & recessus: qui habitas lucem inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, nec videre potest. In te manens quietus vbique circuis totum. Non enim scindi, & diuidi potes, quia vere vnus es: nec in partes efficeris, sed totus totum tenes, totum imples, totum illustras, & possides.

CAPVT II.

De indicibili scientia Dei.

1 SI totum mundum libri repleant, tua scientia inenarrabilis nō potest enarrari. Quoniam vero indicibilis es, nullo modo scribi poteris, nec concludi. Tu es fons

lucis diuinæ, & Sol claritatis æternæ. Magnus es sine quantitate, & ideo immensus: Bonus sine qualitate, & ideo vere, & summe bonus, & nemo bonus, nisi tu solus. Cuius voluntas, opus est: cuius velle, posse est. Qui omnia quæ ex nihilo creasti, sola voluntate fecisti. Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas, & absque tædio regis, & nihil est quod conturbet ordinem imperij tui, vel in summis, vel in imis.

2 Qui in omnibus locis sine loco haberis; & omnia contines sine ambitu, & vbique præsens es sine situ, & motu. Qui nec mali auctor es, quod facere non potes. Qui nihil non potes, nec vnquam quicquam te fecisse pœnituit. Cuius bonitate facti sumus, & iustitia pœnas luimus, & clementia liberamur. Cuius omnipotentia omnia gubernat, regit, & implet, quæ creauit. Nec ideo te implere omnia dicimus, vt te contineant; sed ipsa potius à te continentur. Nec particulatim imples omnia, nec vllatenus ita putandum est, vt vnaquæque res pro magnitu-

dine

dine suæ portionis capiat te: id est maxima maius, minima minus; dum sis potius ipse totus in omnibus, & omnia in te. Cuius omnipotentia omnia concludit, nec euadendi potentiam tuam, quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatum, nequaquam euadet iratum.

CAPVT III.

De desiderio animæ sentientis Deum.

1 TE igitur clementissime Deus inuoco in animam meam, quam præparas ad capiendum te ex desiderio, quod inspiras ei. Intra, rogo, in eam, & coapta eam tibi, vt possideas illam, quam fecisti, & refecisti; vt habeam te velut signaculum super cor meum. Quæso pijssime, inuocantem te non deseras; quia priusquam te inuocarem, me vocasti, & quæsijsti: vt ego seruus tuus te quærerem, quærendo inuenirem, & inuentum amarem. Quæsiui, & inueni te Domine, & amare desidero. Auge desiderium meum, & da quod peto; quoniam si cuncta, quæ feci-

ſti mihi dederis, non ſufficit ſeruo tuo, niſi teipſum dederis. Da ergo teipſum mihi: Deus meus redde te mihi. En amo te, & ſi parum eſt, amem validius. Tui ergo amore teneor, tui deſiderio flagro, tui dulci memoria delector.

2 Ecce, dum tibi mens mea ſuſpirat, & tuam ineffabilem pietatem meditatur, ipſa carnis ſarcina minus grauat, cogitationum tumultus ceſſat, pondus mortalitatis, & miſeriarum more ſolito non hebetat; ſilent cuncta, tranquilla ſunt omnia. Cor ardet, animus gaudet, memoria viget, intellectus lucet, & totus ſpiritus, ex deſiderio viſionis tuæ accenſus, inuiſibilium amore rapi ſe videt. Aſſumat ſpiritus meus pennas, vt Aquilæ; volet, & non deficiat: volet, & perueniat vſque ad decorem domus tuæ, & thronum gloriæ tuæ; & ibi ſuper menſam refectionis ciuium ſupernorum paſcatur de occultis tuis, in loco paſcuæ iuxta fluenta pleniſſima. Tu eſto exultatio noſtra, qui es ſpes noſtra, ſalus atque redemptio. Tu eſto noſtrum gaudium, qui es futurus præmium. Te ſemper

quærat

quærat anima mea: & tu præsta, vt quærendo non deficiat.

CAPVT IV.

De miseria animæ, quæ Dominum nostrum Iesum Christum non amat, nec quærit.

1 VÆ miseræ animæ, quæ Christum non quærit, nec amat, arida manet, & misera. Perdit quod viuit, qui te Deũ non diligit. Qui curat viuere non propter te, Domine, nihil est, & pro nihilo est. Qui tibi viuere recusat, mortuus est. Qui tibi non sapit, desipit. Misericordissime, tibi me commendo, reddo, & concedo; per quem sum, viuo, & sapio: in te confido, spero, & totam spem meam pono, per quem resurgam, viuam, & requiescam. Te cupio, diligo, adoro: cum quo manebo, regnabo, & beatus ero. Anima quæ te non quærit, nec diligit, mundum diligit, peccatis seruit, & vitijs subiecta est: nunquam quieta, nunquam secura est. Famuletur tibi semper mens mea, pijssime. Suspiret tibi semper peregrinatio

mea:

mea: ardeat in amore tui cor meum.

2 Requiescat in te, Deus meus, anima mea: contempletur te in mentis excessu: cantem laudes tuas in iubilatione: & hæc sit in hoc exilio meo consolatio mea. Confugiat mens mea sub vmbra alarum tuarum, ab ædibus cogitationum sæculi huius. Repauset in te cor meum, cor, mare magnum tumens fluctibus. O diues omnium bonarum dapũ, supernæ satietatis opulentissimæ largitor; Deus; da lasso cibum, collige dispersum, libera captiuum, & reintegra scissum. En stat ad ostium, & pulsat. Obsecro per viscera misericordiæ tuæ, quibus visitasti nos oriẽs ex alto, iube pulsanti misero aperiri, vt liberis gressibus ingrediatur ad te, & requiescat in te, & reficiatur de te pane cœlesti. Tu enim es panis, & fons vitæ: tu lumen claritatis æternæ: tu omnia ex quibus viuunt recti, qui diligunt te.

CA-

CAPVT V.

De desiderio animæ.

1 DEvs, lumen cordium te videntium, & vita animarum te amantium, & virtus cogitationum te quærentium: da vt sancto tui amori inhæream. Veni, rogo, in cor meum, & ab vbertate voluptatis tuæ inebria illud, vt obliuiscar ista temporalia. Pudet, ac piget me talia pati, qualia mundus iste agit. Triste est mihi, quod video, graue est omne, quod de transitorijs audio. Adiuua me Domine Deus meus, & da lætitiam in corde meo: veni ad me, vt videam te. Sed angusta est mihi domus animæ meæ, quousque venias ad eam, & dilatetur à te. Ruinosa est, refice eam. Habet plurima, quæ offendunt oculos tuos; fateor, & scio: sed quis mundabit eam, aut cui alteri præter te clamabo: Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce seruo tuo?

2 Fac me dulcis Christe, bone Iesu, fac me, rogo, amore, & desiderio tui deponere onus

onus carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum. Dominetur carni anima, animæ ratio, rationi gratia tua, & tuæ me interius, & exterius subde voluntati. Tribue mihi, vt laudet te cor meum, & lingua mea, & omnia ossa mea. Dilata mentem meam, & attolle intuitum cordis mei; vt vel rapida cogitatione spiritus meus attingat te, æternam sapientiam super omnia manentem. Dissolue me, oro, à vinculis, quibus constrictus teneor, vt relinquens omnia ista, tibi seruiam, tibi soli inhæream, tibi soli intendam.

CAPVT VI.

De fœlicitate animæ à terreno carcere resolutæ.

1 FOElix anima, quæ terreno resoluta carcere, libera, cœlum petit; quæ te dulcissimum Dominum facie ad faciem cernit; quæ nullo metu mortis afficitur, sed de incorruptione perpetuæ gloriæ lætatur. Tranquilla est, & secura; iam non timet ho-

stem,

ſtem, nec mortem. Habet te pium Dominum, quem diu quæſiuit, ſemperque amauit: hymnidicis ſociata choris, melliflua perpetuæ feſtiuitatis carmina, ad laudem gloriæ tuæ, rex Chriſte, bone Ieſu, in æternum concinit. Inebriata enim ab vbertate domus tuæ; & torrente voluptatis tuæ potas eam. Fœlix ſocietas ſupernorum ciuium, & glorioſa ſolemnitas omnium ad te redeuntium ab huius noſtræ peregrinationis triſti labore, ad amœnitatem pulchritudinis, ad formoſitatem totius ſplendoris, atque dignitatem totius elegantiæ; ibi te iugiter, Domine, tui ciues cernunt. Nihil omnino, quod conturbet mentem, ibidem auribus datur.

2. Quæ cantica? Quæ organa? Quæ cantilenæ? Quæ melodiæ ibi ſine fine decantantur? Sonant ibi ſemper melliflua hymnorum organa, ſuauiſſima Angelorum melodia, cantica canticorum mira; quæ ad ſalutem, & gloriam tuam, à ſupernis ciuibus decantantur. Amaritudo, & omnis fellis aſperitas, in regione tua locum non habent. Non enim eſt ibi malus, neque malitia. Non eſt aduer-

ſarius,

ſarius, & impugnans, nec eſt vlla peccati illecebra. Nulla eſt ibi indigentia, dedecus nullum, rixa nulla, nullum improperium, cauſatio nulla, nullus timor, nulla inquietudo, nulla pœna, nulla dubietas, nulla violentia, nulla diſcordia: ſed eſt ibi pax ſumma, charitas plena, iubilatio, & laus Dei æterna, ſine fine ſecura requies, & gaudium ſemper in Spiritu ſancto.

3 O quam fortunatus ero, ſi audiuero iucundiſſimas ciuium tuorum cantilenas, carmina melliflua, laudes ſummæ Trinitati debito honore promentia! Sed, & nimium fęlix, ſi ego ipſe meruero cantare canticum Domino Ieſu Chriſto, de dulcibus canticis Sion.

CAPVT VII.

De gaudio Paradiſi.

1 O Vita vitalis, vita ſempiterna, & ſempiterne beata! Vbi gaudium ſine mœrore, requies ſine labore, dignitas ſine tremore, opes ſine amiſſione, ſanitas ſine languo-

languore, abundantia ſine defectione, vita ſine morte, perpetuitas ſine corruptione, beatitudo ſine calamitate: vbi omnia bona in charitate perfecta: vbi ſpecies, & viſio facie ad faciem: vbi plena ſcientia in omnibus, & per omnia; vbi ſumma Deì bonitas cernitur, & lumen illuminans à Sanctis glorificatur; vbi præſens maieſtas Dei conſpicitur: & hoc vitæ cibo, ſine defectu, mens intuentium ſatiatur; vident ſemper, & videre deſiderant; ſine anxietate deſiderant, & ſine faſtidio ſatiantur.

2 Vbi verus Sol iuſtitiæ mira ſuæ pulchritudinis viſione omnes reficit: & ita vniuerſos cœleſtis patriæ ciues illuminat, vt luceant ipſi: lumen videlicet illuminatum per diuinum lumen, illuminans vltra omnem Solis noſtri ſplendorem, atque cunctarum ſtellarum claritatẽ: Immortali adhærentes Deitati, ac per hoc immortales, & incorruptibiles facti, iuxta promiſſionem Domini Saluatoris; Pater, quos dediſti mihi, volo vt vbi ego ſum, & illi ſint mecum, vt videant claritatem meam; vt omnes vnum ſint, ſicut tu

Pater in me, & ego in te, & ipsi in nobis vnum sint.

CAPVT VIII.

De Regno cælorum.

1 REgnum cœlorum, regnum fœlicissimum, regnum carens morte, & vacans fine; cui nulla tempora succedunt per æuum. Vbi continuus sine nocte dies, nescit habere tempus; vbi victor miles post laborẽ, donis ineffabilibus cumulatur, nobile perpetua caput amplectente corona.

2 Vtinam remissa peccatorum mole me vltimum seruorum Christi, iuberet diuina pietas hanc carnis sarcinam deponere; vt in suæ ciuitatis gaudia æterna repausandus transirem, sanctissimis supernorum choris interessem, cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assisterem, præsentem Dei vultum cernerem, nullo mortis metu tangerer, de perpetuæ immortalitatis incorruptione securus gauderem, & scienti omnia coniunctus omnem ignorantiæ cæcitatem amitterem:

terrena cuncta paruipenderem, conuallem lachrymarum istam intueri, vel reminisci vlterius non dignarer; vbi vita laboriosa, vita corruptibilis, vita omni amaritudine plena, vita domina malorum, ancilla infernorum.

3 Quam humores tumidant, dolores extenuant, ardores exsiccant, aëra morbidant, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci soluunt, tristitiæ consumunt, solicitudo coarctat, securitas hebetat, diuitiæ iactant, paupertas deijcit, iuuentus extollit, senectus incuruat; infirmitas frangit, mœror deprimit; diabolus insidiatur, mundus adulatur, caro delectatur; anima excæcatur, totus homo conturbatur. Et his tot, & tantis malis mors furibunda succedit; vanisque gaudijs ita finem imponit, vt cum esse desierint, nec fuisse putentur.

***
**
*

CAPVT IX.

Quomodo post nimios ploratus mœstam animam consolatur Deus.

1 SEd quas laudes, quasue gratiarum actiones, tibi referre valeamus, Deus noster; qui nos etiam inter has tantas mortalitatis nostræ ærumnas non desinas consolari mira visitatione gratiæ tuæ? Ecce me miserum multis mœroribus plenum, dum vitæ meæ finem timeo, dum peccata mea considero, dum iudicium tuum formido, dum mortis horam cogito, dum supplicia tartari horreo; dum opera mea, qua districtione, & discussione à te pensentur, ignoro, dum quo fine illa clausurus sim, penitus nescio.

2 Cumque hæc, & alia multa mecum sub corde retracto, consolaturus ades solita pietate Domine Deus, & inter has querelas nimiosque ploratus, ac profunda cordis suspiria assumis mœstam, & anxiam mentem super alta iuga montium, ad areolas vsque aro-

aromatum, & collocas me in loco pascuæ, secus riuulos dulcium aquarum; vbi præparas in conspectu meo mensam multiplicis apparatus, quæ fatigatum spiritum repauset, & cor triste lætificet: quibus tandem refocillatus delicijs, multarum miseriarum mearum oblitus, leuatus super altitudinem terræ, in te; vera pace, quiesco.

CAPVT X.

De dulcedine diuini amoris.

1 AMo te Deus meus, amo te, & magis, atque magis amare volo. Da mihi Domine Deus meus, speciose præ filijs hominum, vt desiderem te, vt amem te quantum volo, & quantum debeo. Immensus es, & sine mensura debes amari; præsertim à nobis, quos sic amasti, sic saluasti, pro quibus tanta, & talia fecisti.

2 O amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris! dulcis Christe, bone Iesu, charitas Deus meus; accende me totum igne tuo, amore tui, dulcedine tua, dilectione

tui, desiderio tui, charitate tua, iucunditate, & exultatione tua, pietate, & suauitate tua, voluptate, & concupiscentia tui; quæ sancta est, & bona, quæ casta est, & munda; vt totus dulcedine amoris tui plenus, tota flamma tuæ charitatis vaporatus, diligam te, Dominum meum dulcissimum, & pulcherrimum, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis, & ex omni intentione mea; cum multa cordis contritione, & lachrymarum fonte: cum multa reuerentia, & tremore: habens te in corde, & in ore, & præ oculis meis semper, & vbique; ita vt nullus in me adulterinis amoribus pateat locus.

CAPVT XI.

De præparatione nostræ redemptionis.

1 PVlcherrime Iesu Christe, rogo te, per illam sacratissimam effusionem pretiosi sanguinis tui, quo redempti sumus, da mihi cordis contritionem, & lachrymarum fontem, præcipue dum preces, & orationes tibi offero. Dum tuæ laudis tibi psalmodiam decanto.

decanto. Dum myſterium noſtræ redemptionis, manifeſtum miſericordiæ tuæ iudicium, recolo, vel profero. Dum ſacris altaribus, licet indignus, aſſiſto: cupiens tibi offerre illud mirabile, & cœleſte ſacrificium, omni reuerentia, & deuotione dignum; quod tu, Domine Deus meus, ſacerdos immaculate, inſtituiſti, & offerre præcepiſti in commemorationem tuæ charitatis: mortis ſcilicet, & paſſionis pro ſalute noſtra, pro quotidianà noſtræ fragilitatis reparatione.

2 Confirmetur mens mea, inter tantà myſteria, dulcedine præſentiæ tuæ; ſentiat te ſibi adeſſe, & lætetur coram te, ignis, qui ſemper luces, amor, qui ſemper ardes; dulcis Chriſte, bone Ieſu, lumen æternum, & indeficiens: panis vitæ, qui nos reficis, & in te non deficis; quotidie comederis, & ſemper integer manes: reſplende mihi, accende me, illumina, & ſanctifica vas tuũ, de malitia euacua, imple de gratia, & plenũ conſerua; vt ad ſalutẽ animæ meæ manducem cibũ carnis tuæ: quatenus mãducando te, viuam de te, viuam per te, perueniã ad te, & repauſem in te.

CAPVT XII.

De Gaudio.

1 O Dulcedo amoris, & amor dulcedinis; comedat te venter meus, & nectare tui amoris repleantur viſcera mea, & eructet mens mea verbum bonum. Charitas Deus meus, mel dulce, lac niueum, cibus, & gaudium, fac me creſcere in te; vt ſano palato poſſis manducari à me. Tu es vita mea, qua viuo; ſpes cui inhæreo; gloria, quam adipiſci deſidero. Tu mihi cor tene, mentem rege, intellectum dirige, amorem erige, animum ſuſpende, & in ſuperna fluenta os ſitientis te ſpiritus trahe.

2 Taceat, quæſo, tumultus carnis; conticeſcant phantaſiæ terrarum, & aquarum, aëris, & poli. Taceant ſomnia, & imaginariæ reuelationes: omnis lingua, omne ſignũ, & quicquid tranſeundo fit. Sileat ſibi, & ipſa anima, & tranſeat ſe, non cogitando ſe, ſed te Deus meus: quoniam tu es reuera tota ſpes, & fiducia mea. Eſt enim in te Deo, &

Domino

Domino noſtro Ieſu Chriſto, dulciſſimo, & benigniſſimo, atque clementiſſimo, vniuſcuiuſque noſtrum, & portio, & ſanguis, & caro. Vbi ergo portio mea regnat, ibi regnare me credo. Vbi ſanguis meus dominatur, ibi dominari me confido. Vbi caro mea glorificatur, ibi glorioſum me eſſe cognoſco. Quamuis peccator ſim, de hac tamen communione gratiæ non diffido: Et ſi peccata mea prohibent, ſubſtantia mea requirit. Et ſi delicta propria me excludunt, naturæ communio non repellit.

CAPVT XIII.

Quod Verbum incarnatum ſit cauſa ſpei noſtræ.

1 NOn enim tam inimicus eſt Dominus, vt non diligat carnem ſuam, membra ſua, & viſcera ſua. Deſperare vtique potuiſſem propter nimia peccata mea, & vitia, culpas, & infinitas negligentias meas, quas egi, & quotidie indeſinenter ago, corde, ore, & opere, & omnibus modis,

dis, quibus humana fragilitas peccare potest; nisi Verbum tuum, Deus meus, caro fieret, & habitaret in nobis.

2 Sed desperare iam non audeo, quoniam subditus ille tibi, vsque ad mortem, mortem autem crucis, tulit chirograhum peccatorum nostrorum, & affigens illud cruci, peccatum crucifixit, & mortem. In ipso autem securus respiro, qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis. In ipso confisus, ad te peruenire desidero, in quo iam resurreximus, & reuiximus, iam in cœlum conscendimus, & in cœlestibus considemus. Tibi laus, tibi gloria, tibi honor, tibi gratiarum actio.

CAPVT XIV.

Quod quanto maior sit de Deo meditatio, tanto sit, & dulcior.

1 PIjssime Domine, qui sic nos amasti, & saluasti, sic viuificasti, & sublimasti: Pijssime Domine, quam dulcis est memoria tui! Quantò magis in te meditor, tanto es mihi

mihi dulcior, & amabilior. Idcirco delectant me valde bona tua puro mentis intuitu, & dulcissimo pij amoris affectu, in loco peregrinationis meæ, iuxta modulum meum. Interim quamdiu his fragilibus subsisto membris, miram tui dilectionem, & pulchritudinem indesinenter cupio desiderare, & considerare: tuæ enim charitatis iaculo vulneratus sum: tui vehementer desiderio flagro; ad te peruenire cupio, te videre desidero. Idcirco super custodiam meam stabo, & vigilantibus oculis psallam spiritu, psallam, & mente; & totis viribus meis te, factorem, & refectorem mei, collaudabo. Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero; vt in præsēti quidem miseria solo corpore tenear: tecum autem cogitatione, & auiditate, atque omni desiderio sim semper; qnatenus ibi sit cor meum, vbi tu es, thesaurus meus desiderabilis, incomparabilis, multumque amabilis.

2. Sed ecce, Deus meus pijssime, ac misericordissime, dum tuæ immensæ bonitatis, & pietatis gloriam considerare volo, cor

meum non ſufficit: excedit enim omnem ſenſum humanæ mentis tuum decus, tua pulchritudo, tua virtus, tua gloria, tua magnificentia, tua maieſtas, & tua charitas. Sicut inæſtimabilis eſt tuæ gloriæ ſplendor, ita ineffabilis eſt æternæ tuę charitatis benignitas; qua illos, quos de nihilo creaſti, adoptas in filios, & tibi coniungis.

CAPVT XV.

Quod deſiderandæ ſint pro Christo tribulationes in hac vita.

1 O Anima mea, ſi quotidie oporteret nos tormenta perferre; ſi ipſam gehennam longo tempore tolerare, vt Chriſtum in gloria ſua videre poſſemus, & Sanctis eius ſociari; nonne dignum eſſet pati omne quod triſte eſt, vt tanti boni tantæque glorię participes haberemur? Inſidientur ergo dęmones, parent ſuas tentationes, frangant corpus ieiunia, præmant carnem veſtimenta, labores grauent, vigiliæ exſiccent: clamet in me iſte, inquietet me ille, vel ille; fri-

gus

gus incuruet, conſcientia murmuret, calor vrat, caput doleat, pectus ardeat, infletur ſtomachus, palleſcat vultus; infirmer totus; deficiat in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus; ingrediatur putredo in oſſa mea, & ſubter me ſcateat: vt requieſcam in die tribulationis, & aſcendam ad populum accinctum noſtrum.

2 Quæ enim erit iuſtorum gloria? quam grandia Sanctorum lætitia, cum vnaquæque facies fulgebit vt Sol? Cum ordinibus diſtinctis, populum ſuum Dominus in regno Patris ſui cœperit recenſere: & meritis atque operibus ſingulorum promiſſa præmia reſtituet; pro terrenis cœleſtia, pro temporalibus ſempiterna, pro modicis magna? Reuera cumulus fœlicitatis erit, cum Dominus adducet ſuos Sanctos in viſionem paternæ gloriæ, & faciet in cœleſtibus conſidere, vt ſit Deus omnia in omnibus.

CA-

CAPVT XVI.

Quomodo regnum cœlorum possit acquiri.

1 O Fœlix iucunditas, & iucunda fœlicitas, Sanctos videre, cum Sanctis esse, & esse sanctum: Deum videre, & Deum habere in æternum, & vltra. Hæc sedula mente cogitemus, hæc toto desiderio desideremus, vt ad eos cito peruenire valeamus. Si quæras, quomodo istud potest fieri, vel quibus meritis, quibusue auxilijs? Audi: Res ista posita est in potestate facientis: quoniam regnum cœlorum vim patitur.

2 Regnum cœlorum, ò homo, aliud non quærit precium, nisi teipsum: tantum valet, quantum es. Te da, & habebis illud. Quid turbaris de precio? Christus semetipsum tradidit, vt acquireret te regnum Deo Patri. Ita tu temetipsum da, vt sis regnum eius, ac non regnet peccatum in tuo mortali corpore, sed spiritus in acquisitione vitæ.

CAPVT XXVII.

Quid sit, & quid habeat Paradisus.

1 O Anima mea, reuertamur ad ciuitatem cęlestem; in qua scripti sumus, & ciues decreti. Sicut enim ciues Sanctorum, & domestici Dei, & sicut hæredes Dei, cohæredes autem Christi, consideremus inclytam nostræ vrbis fœlicitatem, in quantum considerare possibile est. Dicamus ergo cum Propheta: O quam gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei: sicut lætantium omnium habitatio est in te. Fundaris enim exultatione vniuersæ terræ: Non est in te senectus, nec senectutis miseria: Non est in te mancus, nec claudus, neque gibbosus, neque deformis; dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram ætatis pulchritudinis Christi.

2 Quid hac vita beatius, vbi non est paupertatis metus, non ægritudinis imbecillitas? Nemo læditur, nemo irascitur, nemo inuidet, cupiditas nulla exardescit. Nullum cibi desiderium. Nulla honoris, aut potesta-

tis

tis pulsat ambitio. Nullus ibi diaboli metus, insidiæ dæmonum nullæ, terror gehennæ procul. Mors neque corporis, neque animæ: sed immortalitatis munere iucunda vita. Nulla erunt tunc mala, nusquam discordia, sed cuncta conuenientia, quia omnium sanctorum vna erit concordia. Pax cuncta, & lætitia continet, tranquilla sunt omnia, & quieta. Iugis splendor; non ille qui nunc est: sed tanto clarior, quanto felicior; quia ciuitas illa (vt legitur) non egebit Sole, neque Luna; sed Dominus omnipotens illuminabit eam, & lucerna eius est Agnus. Vbi Sancti fulgebunt vt stellæ, in perpetuas æternitates, & sicut splendor firmamenti, qui erudiunt multos.

3 Quapropter nox ibi nulla, nullæ tenebræ, concursus nubium nullus, nec frigoris ardorisue asperitas vlla, sed talis erit rerum temperies, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis adscendit, nisi illorum qui ea perfrui digni inueniuntur, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Verum super hæc omnia est, consociari choris

ris Angelorum, & Archangelorum, atque omnium cœleſtium virtutum, intueri Patriarchas, & prophetas, videre Apoſtolos atque omnes Sanctos, videre etiam parentes noſtros. Glorioſa ſunt hæc; ſed multo glorioſius eſt, præſentem Dei vultum cernere, & incircumſcriptum lumen videre. Superexcellens gloria erit, cum Deum videbimus in ſeipſo, videbimus & habebimus in nobis, quem cernere finis non erit.

CAPVT XVIII.

Quod homo non valet Deo vicem reddere nisi per amorem.

1 ANima inſignis Dei imagine, illuſtris ſimilitudine, habet in ſeſe ex Deo, quo admoneatur ſemper aut ſtare cum eo, aut ad eum redire, ſi mota ſuis affectibus, imo defectibus, fuerit. Et non ſolum habet vnde reſpirare queat, in ſpe veniæ & miſericordiæ, ſed etiam vnde audeat aſpirare ad nuptias Verbi: & cum Deo inire fœdus ſocietatis, atque cum rege Angelorum ducere ſuaue jugum amoris.

2 Hæc omnia facit amor, si animo exhibeat se similem Deo per voluntatem; cui similis est per naturam, diligens sicut dilecta est. Solus enim est amor, ex omnibus animæ motibus, sensibus atque affectibus, in quo potest creatura, etsi non ex æquo, respondere auctori, vel ipsi mutuam rependere vicem. Amor vbi venerit, cæteros in se omnes traducit, & captivat affectus. Amor per se sufficit, per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse præmium, ipse causa, ipse fructus, ipse vsus. Per amorem enim coniungimur Deo.

3 Amor facit vnum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. Amor facit prius mores componere, postmodum omnia quæ adsunt, tanquam non adsint considerare: tertio vero loco, munda cordis acie, superna, & interna conspicere, per amorem primum in sæculo bene geruntur honesta, postmodum etiam honesta sæculi despiciuntur, ad extremum etiam Dei intima conspiciuntur.

CAPVT XIX.

Quid in nobis Deus requirat sibi simile.

1 DEus Pater charitas est, Deus Filius dilectio est, Spiritus sanctus amor Patris, & Filij est. Hæc charitas, & hæc dilectio aliquid simile requirit in nobis; scilicet charitatem, qua velut quadam affinitate consanguinitatis, ei sociemur, & coniungamur. Amor dignitatis nescius, reuerentiam nescit. Qui amat, per se ipsum fiducialiter accedit ad Deum, familiariterque loquitur ei, nihil timens, nihil hæsitans. Perdit quod viuit, qui non diligit. Qui autem diligit, oculos suos semper habet ad Deum, quem diligit, quem desiderat; in quo meditatur, in quo delectatur, in quo pascitur, in quo impinguatur.

2 Iste talis sic deuotus, ita cantat, ita legit, & in omnibus operibus suis sic est prouidus & circũspectus, quasi Deus adsit præsens ante oculos ejus, sicut re vera adest. Ita orat, quasi sit assumptus & præsentatus

ante faciem maieſtatis in excelſo throno; vbi millia millium miniſtrant ei, & decies centena millia adſiſtunt ei. Animam, quam viſitat amore, expergefacit dormientem. Monet & emollit eam, & vulnerat cor ejus. Tenebroſa illuminat, clauſa reſerat, frigida inflammat: mentem aſperam & iraſcibilem & impatientem mitigat, vitia fugat: carnales affectus comprimit: mores emendat, reformat & innovat ſpiritum: lubricæ ætatis motus actuſque leves coercet. Hæc omnia facit amor cum præſens eſt: cum vero abſceſſerit, ita incipit anima jacere languida, ac ſi cacabo bullienti ſubtraxeris ignem.

CAPVT XX.

De confidentia animæ amantis Deum.

1 MAgna res eſt amor, quo anima per ſemetipſam fiducialiter accedit ad Deum, Deo conſtanter inhæret, Deum familiariter percunctatur, conſultatque de omni re. Anima quæ amat Deum, nil aliud poteſt cogitare, nil loqui; cætera contemnit, omnia faſti-

faſtidit. Quicquid meditatur, quicquid loquitur, amorem ſapit, amorem redolet, ita amor Dei eam ſibi vindicauit. Qui vult habere notitiam Dei, amet. Fruſtra accedit ad legendum, ad meditandum, ad prædicandum, ad orandum, qui non amat. Amor Dei amorem animæ parit, & eam intendere ſibi facit. Amat Deus, vt ametur. Cum amat, nil aliud vult quam amari, ſciens, amore eſſe beatos, qui ſe amauerint.

2 Anima amans, cunctis ſuis renunciat affectionibus, & tota ſoli incumbit amori: vt poſſit reſpondere amori, in redhibendo amore. Et cum tota ſe effuderit in amorem, quantum eſt ad aliud fontis perenne profluuium? Non pari vbertate concurrunt amor & amans, anima & Deus, creator & creatura: tamen ſi ex toto ſe diligit, nihil eſt, vbi totum deeſt. Non timeat anima, quæ amat; paueat quæ non amat.

3 Anima amans fertur votis, trahitur deſiderijs, diſimulat merita: maieſtati oculos claudit, aperit voluptati, ponens ſe in ſalutari, & fiducialiter agens in eo. Amore

anima ſecedit, & excedit à corporeis ſenſibus: vt ſeſe non ſentiat, quæ Deum ſentit. Hoc fit, cum mens, ineffabili Dei illecta dulcedine, quodammodo ſeſe ſibi furatur, immo rapitur atque elabitur à ſeipſa, vt Deo fruatur ad iucunditatem. Nihil tam iucundum, niſi eſſet tam modicum. Amor dat familiaritatem Dei, familiaritas auſum, auſus guſtum, guſtus, famem. Anima, quam tangit amor Dei, nihil aliud poteſt cogitare, nil deſiderare; ſed frequenter ſuſpirat, dicens: Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te, Deus meus.

CAPVT XXI.

Quid fecit Deus propter hominem.

1 DEus amore venit ad homines, venit in homines, factus eſt homo. Amore Deus inuiſibilis, ſeruis ſuis factus eſt ſimilis. Amore vulneratus eſt propter delicta noſtra. Tuta & firma requies eſt infirmis & peccatoribus, in vulneribus Saluatoris. Securus illic habito, patent mihi viſcera per vulnera.

Quic-

Quicquid ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus Domini mei: quoniam misericordiæ affluunt, nec desunt foramina per quæ affluant; per foramina corporis, patent mihi arcana cordis. Patet magnum pietatis sacramentum. Patent viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

2 Vulnera Iesu Christi plena sunt misericordia, plena pietate, plena dulcedine, & charitate. Foderunt manus eius, & pedes eius, & latus eius lancea perforauerunt. Per has rimas licet mihi gustare, quam suauis est Dominus Deus meus, quoniam reuera suauis & mitis, & multæ misericordiæ est omnibus eũ inuocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, & maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis in vulneribus Iesu Christi Saluatoris nostri. Magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiæ, & perfectio virtutum.

CAPVT XXII.

De recordatione vulnerum Iesu Christi Domini nostri.

1 CVm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei, resurgo. Cum diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordiæ Domini mei; & recedit à me. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri Filij Dei extinguitur. In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium, quam vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus.

2 Christus mortuus est pro nobis. Nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte Domini meï. Mors ejus, meritum meum & refugium meum, salus, vita, & resurrectio mea: meritum meum, miseratio Domini. Non sum meriti inops, quamdiu ille misera-

tio-

tionum Dominus non defuerit. Et si misericordiæ Domini multæ, multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad saluandum, tanto ego sum securior.

CAPVT XXIII.

Quod recordatio vulnerum Christi est efficax remedium contra omnes aduersitates.

1 PEccaui peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum. Nec sic despero, quoniam vbi abundauerunt delicta, superabundauit & gratia. Qui de venia peccatorũ suorum desperat, negat Deum esse misericordem. Magnam iniuriam Deo facit, qui de eius misericordia diffidit. Quantum in se est, negat Deum habere charitatem, veritatem & potestatem, in quibus tota spes mea consistit: scilicet in charitate adoptionis, in veritate promissionis, & in potestate redẽptionis. Murmuret iam quantum voluerit, insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu? & quanta est gloria illa,

illa, quibusue meritis illam obtinere speras?
Et ego fiducialiter respondebo: Scio cui credidi; quia charitate nimia ~~anima~~ adoptauit me in filium: quia verax est in promissione, potés in exhibitione, & licet ei facere, quod vult.

2. Non possum terreri multitudine peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit; quoniam peccata mea illum vincere non possunt. Claui & lancea clamant mihi, quod vere reconciliatus sum Christo, si eum amauero. Longinus aperuit mihi latus Christi lancea, & ego intraui, & ibi requiesco securus. Qui timet, amet: quoniam charitas foras mittit timorem. Nullum tam potens est, & tam efficax contra ardorem libidinis medicamentum, quam mors Redemptoris mei. Extendit brachia sua in cruce, & expandit manus suas, paratus in amplexus peccatorum. inter brachia Saluatoris mei & viuere volo, & mori cupio. Ibi securus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Saluator noster caput inclinauit in morte, vt oscula daret suis dilectis. Toties Deum

oscu-

osculamur, quoties in eius amore compungimur.

CAPVT XXIV.

Meditatio animæ ad amorem Christi.

1 O Anima mea, insignita Dei imagine, redempta Christi sanguine, desponsata fide, dotata spiritu, ornata virtutibus, deputata cum Angelis! Dilige illum, à quo tantum dilecta es. Intende illi, qui intendit tibi. Quære quærentem te. Ama amatorem tui, à quo amaris: cuius amore præuenta es, qui est causa amoris tui. Ipse est meritum, ipse præmium, ipse fructus, ipse vsus, ipse finis. Esto sollicita cum sollicito, cum vacante vacans, cum mundo munda, cum sancto sancta. Qualis apparuerit Deo, talis oportet vt appareat tibi Deus: suauis & mitis, & multæ misericordiæ, suaues, mites, dulces, humiles & misericordes requirit. Ama illum, qui eduxit te de lacu miseriæ, & de luto fæcis.

2 Elige illum amicum tuum præ omnibus amicis tuis, qui, cum omnia subtracta fue-

fuerunt, solus tibi fidem seruabit. In die sepulturæ tuæ, cum omnes amici tui recedent à te, ille te non derelinquet: sed tuebitur à rugientibus præparatis ad escam, & conducet te per ignotam regionem, atque perducet ad plateas supernæ Sion, & ibi collocabit te cum Angelis ante faciem maiestatis suæ, vbi audies illud Angelicum melos: Sanctus, Sanctus, Sanctus, &c. Ibi est canticum lætitiæ, vox exultationis & salutis, & gratiarum actionis, & vox laudis, atque Alleluia in perpetuum. Ibi est cumulus fœlicitatis, supereminens gloria, superabundans lætitia, & omnia bona.

3 O anima mea, suspira ardenter, desidera vehementer; vt possis peruenire in illam supernam ciuitatem, de qua tam gloriosa dicta sunt: in qua, sicut lætantium omnium habitatio est. Amore potes ascēdere. Amanti nihil est difficile, nihil impossibile. Anima quæ amat, ascendit frequenter, & currit familiariter per plateas cœlestis Hierusalem: visitando Patriarchas & prophetas, salutando Apostolos, admirando exercitus Martyrum

rum & Confessorum, chorosque Virginum speculando. Cœlum, & terra, & omnia quæ in eis sunt, non cessant mihi dicere, vt amem Dominum Deum meum.

CAPVT XXV.

Nihil potest animæ sufficere præter summum bonum.

1 COr humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse; sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit, quærens requiem vbi non est. In his autem caducis & transitorijs, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum, præter summum bonum, ei sufficere possit. Tantæ est enim libertatis, vt in aliquod vitium cogi non possit. Propterea, vnicuique propria voluntas est causa suæ damnationis vel saluationis; & ideo nihil ditius bona volũtate Deo offertur. Bona voluntas Deum ad nos deducit, & nos in eum dirigit. Per bonam voluntatem

tatem Deum diligimus, Deum eligimus, ad Deum currimus, ad Deum peruenimus, & eum possidemus.

2. O bona voluntas, per quam ad Dei similitudinem reformamur, & ei similes efficimur. Ita amabilis est Deo bona voluntas, vt ipse in corde habitare non velit, in quo bona voluntas non fuerit. Bona voluntas, illius summæ maiestatis Trinitatem ad se inclinat. Sapientia namque ad cognitionem veritatis illam illuminat: Charitas ad desiderium bonitatis inflammat; Paternitas in ea custodit quod creauit, ne pereat.

CAPVT XXVI.

Quid sit cognitio veritatis.

1. QVid est cognitio veritatis? Primo, cognoscere teipsum; & quod esse debes, esse studeas; quod autem corrigendum est, corrigas. Deinde, cognoscere & amare creatorem tuum. Hoc enim est totum hominis bonum. Vide ergo, quam

quam ineffabilis est diuinæ charitatis erga nos dilectio. De nihilo nos creauit, & quicquid habemus donauit. Sed quia plus dileximus datum, quam datorem, creaturam quam creatorem, cecidimus in laqueum diaboli, & facti sumus eius serui. Deus verò misericordia motus, misit Filium suum quo redimeret seruos; misit etiam Spiritum sanctum, quo seruos adoptaret in filios: Filium dedit in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in priuilegium amoris, se denique totum seruat in hæreditatem adoptionis.

2. Ita Deus vt pijssimus & misericordissimus, præ desiderio vel amore hominis, non solum sua, verum etiam & seipsum impendit; vt hominem recuperaret, non tam sibi, quam homini ipsi. Vt homines ex Deo nascerentur, primo ex ipso natus est Deus. Quis est tam durus, quem non emolliat amor Dei, sic hominem præueniens; tam inquam vehemens amor, quod homo propter hominem dignatus est fieri? Quis potest odisse hominem, cuius naturam & similitudinem videt in humanitate Dei? Reuera qui odit illum, odit

Deum;

Deum; & ita perdit, quicquid facit.

3. Deus namque propter hominem factus est homo, vt esset redemptor, qui est & creator, vt de suo redimeretur homo. Et vt familiarius diligeretur ab homine, Deus in similitudine hominis apparuit; & vt vterque sensus hominis in ipso beatificaretur, & reficeretur oculus cordis in eius diuinitate, & oculus corporis in eius humanitate; vt, siue ingrediens, siue egrediens, in ipso pascua inueniret natura humana condita ab ipso.

CAPVT XXVII.

Quid in nobis operetur missio Spiritus sancti.

1. SAluator namque noster natus est nobis, crucifixus, & mortuus est pro nobis, vt morte sua mortem nostram destrueret. Et quia botrus carnis portatus fuerat ad torcular crucis, & expressione facta fluere cœperat mustum diuinitatis; missus est Spiritus sanctus, quo vasa cordium præparentur, & vinum nouũ in vtres nouos poneretur primum

mum vt corda mundarentur, ne infuſum polluęretur: & poſtea ligarentur, ne infuſum amitteretur. Mundarentur à gaudio iniquitatis, ligarentur contra gaudium vanitatis. Non enim quod bonum eſt venire potuit, niſi prius recederet, quod malum eſt. Gaudium iniquitatis polluit, & gaudium vanitatis effundit. Gaudium iniquitatis reddit vas ſordidum, & gaudium vanitatis facit rimoſum.

2. Gaudium iniquitatis eſt, cum peccatum diligitur: & gaudium vanitatis eſt, cum tranſitoria amantur. Eijce ergo quod malum eſt, vt quod bonum eſt, percipere poſſis. Effunde amaritudinem, vt dulcedine impleri poſſis. Spiritus ſanctus gaudium eſt, & amor. Eijce ſpiritum diaboli, & ſpiritum mundi huius, vt accipias ſpiritum Dei. Spiritus diaboli operatur gaudium iniquitatis, & ſpiritus mundi gaudium vanitatis. En, hæc gaudia mala ſunt, quoniam alterum habet culpam, alterum occaſionem culpæ. Veniet autem ſpiritus Dei, cum eiecti fuerint ſpiritus mali: & intrabit tabernaculum cordis, & operabitur gaudium bonum & amorem bonum,

quo expellitur amor mundi, & amor peccati. Amor mundi allicit,& decipit: amor peccati polluit, & ad mortem adducit. Amor Dei mèntem illuminat, conſcientiam mundat, animam lætificat, & Deum demonſtrat.

CAPVT XXVIII.

De operatione eius qui diligit Deum.

1 IN quo amor Dei eſt, ſemper cogitat quando ad Deum perueniat, quando mundum derelinquat, quando carnis corruptionem euadat,vt veram pacem inueniat: ſemper habet cor ſuum & deſiderium in ſuperna eleuatum. Quando ſedet,quando ambulat,quando requieſcit, vel quando aliquid agit,cor à Deo non recedit. Omnes ad amorem Dei exhortatur. omnibus amorem Dei commendat: & quam dulcis ſit Dei amor, & quam malus, & quam amarus ſit amor ſæculi, corde, ore, & opere omnibus demonſtrat.

2 Deridet huius ſæculi gloriam, arguit ſolicitudinem: & quam ſtultum ſit, in ijs quæ tranſeunt fiduciam habere, oſtendit. Mira-

tur

tur cæcitatem hominum, qui hæc diligunt. Miratur etiam quomodò vniuersa hæc transitoria & caduca omnes non derelinquunt. Omnibus existimat dulce, quod sibi sapit; omnibus placere, quod diligit; omnibus quidem esse manifestum, quod cognoscit. Frequenter Deum suum contemplatur, & in eius contemplatione suauiter reficitur, tanto felicius, quanto frequentius. Dulce est enim semper ad considerandum, quod ad amandum & laudandum semper est suaue.

CAPVT XXIX.

De vera cordis requie.

1 REuera hæc est vera cordis requies, cum totum in amorem Dei per desiderium figitur; nec quidquam aliud appetit, sed in eo quod tenet, fœlici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vana aliqua cogitatione, vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summa cum festinatione illuc redire festinat; exilium reputans, alibi quam ibi mo-

ram facere. Nam ſicut nullum eſt momentum, quo homo non fruatur vel vtatur pietate diuina; ſic nullum debet eſſe momentum, quo eum præſentem non habeat in memoria.

2 Idcirco non leui crimine tenetur aſtrictus, quiſquis in oratione cum Deo loquitur, & ſubito abſtrahitur ab eius conſpectu, quaſi ab oculis non videntis, nec audientis. Hoc autem fit, quando cogitationes ſuas malas & importunas ſequitur; & aliquam viliſſimam creaturam, ad quam mentis intuitus facile diſtrahitur, ei præfert: illam videlicet in cogitatione ſæpius reuoluendo vel cogitando, quam Deum, quem aſſiduè debet recolere Creatorem, adorare Redemptorem, expectare Saluatorem, timere Iudicem.

CAPVT XXX.

Quidquid mentis aſpectum à Deo retrahit, omnino fugiendum eſt, atque execrandum.

1 *QVisquis amas mundum, tibi proſpice quo ſit eundum.*
Hæc via, qua vadis, via peſſima, plenaque cladis.

Fuge igitur, ô homo, paululum occupationes tuas, & abſconde te modicum à tumultuoſis cogitationibus tuis. Abijce nunc oneroſas curas, poſtpone laborioſas diſſenſiones, vaca aliquantulum Deo, & paululum requieſce in eo. Intra in cubiculum mentis tuæ; exclude omnia præter Deum, & quæ valent ad quærendum eum; & clauſo oſtio quære eum. Dic nunc totum, cor meum, dic nunc Deo: Quęro vultum tuum, vultum tuum, Domine, requiro.

2 Eia nunc ergo, Domine Deus meus, tu doce cor meum, vbi & quomodo te quærat, vbi & quomodo te inueniat. Domine, ſi hic non es, vbi te quæram abſentem? Si

autem vbique es, cur te non video præsentem? Sed certæ habitas lucem inaccessibilem. Sed quomodo accedam ad lucem inaccessibilem? Aut quis me deducet & inducet in illam, vt videam te in illa? Deinde, quibus signis, qua facie te quæram? Nunquam te vidi, Domine Deus meus, nunquam noui faciem tuam. Quid faciet, altissime Domine, quid faciet iste longinquus exul tuus; Quid faciet seruus tuus anxius amore tui, & longè proiectus à facie tua? En anhelat videre te; & nimis illi abest facies tua. Accedere ad te desiderat, & inacessibilis est habitatio tua. Inuenire te cupit & nescit locum tuum. Quærere te affectat, & ignorat vultum tuum.

CAPVT XXXI.

Quod visio Dei perdita sit propter peccatum, & miseria inuenta sit.

1 DOmine, Deus meus es tu & Dominus meus, & nunquam vidi te: tu me fecisti, & refecisti & omnia bona tua mihi cōtulisti; & nondū vidi te, neque noui. Deniq; ad te

te videndum factus ſum, & nondum feci id, propter quod factus ſum. O miſera ſors hominis cum hoc perdidit, ad quod factus eſt! O dirus, ac durus caſus ille! Heu, quid perdidit, & quid inuenit? Quid abſceſſit, & quid remanſit? Perdidit beatitudinem, ad quam factus eſt; & inuenit miſeriam ad quam factus non eſt. Abſceſſit, ſine quo nihil fœlix eſt; & remanſit, quod per ſe non niſi miſerum eſt. Manducabat tunc homo panem Angelorũ, quem nunc eſurit: manducat nunc panem doloꝛem, quem tunc neſciebat.

2 O tu Domine, vſquequo? vſquequo Domine obliuiſceris nos? vſqueuo auertis faciem tuam à nobis? Quando reſpicies & exaudies nos? Quandò illuminabis oculos noſtros, & oſtẽdes nobis faciem tuam? quando reſtitues te nobis? Reſpice Domine & exaudi; & illumina nos, & oſtende nobis te ipſum. Reſtitue te nobis, vt bene ſit nobis, ſine quo tam male eſt nobis. Miſerare labores & conatus noſtros ad te, qui nihil valemus ſine te. Inuita nos, adiuua nos. Obſecro, Domine, ne deſperem ſuſpirando, ſed reſpi-

rem ſperando. Obſecro, Domine, amaricatum eſt cor meum ſui deſolatione, indulca illud tua conſolatione. Obſecro Domine, eſuriens cœpi quœrere te, ne deſerar ieiunus à te; ſamelicus acceſſi, ne recedam impaſtus; pauper veni ad diuitem, miſer ad miſericodem, ne recedam vacuus & contemptus.

3 Domine, incuruatus ſum, & non poſſum niſi deorſum aſpicere. Erige me, vt poſſim ſurſum intendere. Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, obuoluerunt me, & ſicut onus graue grauarunt me. Euolue me, & exonera me, ne vrgeat ſuper me puteus os ſuum. Liceat mihi ſuſpicere lucem tuam vel de longo vel deprofundo. Doce me quærere te, & oſtende te quærenti; quia nec quærere te poſſum, niſi doceas tu, nec inuenire, niſi te oſtendas. Quæram te deſiderando, deſiderem, te quærendo, inueniam amando, amem inueniendo.

CA-

CAPVT XXXII.

De bonitate Dei.

1 FAteor, Domine, & gratias ago, qui creasti in me hanc imaginem tuam: vt tui memor, te cogitem, te amem. Sed sic est oblita attritione vitiorum, sic est obfuscata fumo peccatorum: vt non possit facere ad quod facta est, nisi tu renoues & reformes eam. Non tento, Domine, penetrare altitudinem tuam, quia nullatenus comparo illi intellectum meum. Desidero aliquatenus intelligere veritatem tuam, quam credit & diligit cor meum; neque enim quæro intelligere vt credam, sed credo vt intelligam. Ergo, Domine, qui das fidei intellectum, da mihi vt quantum scis expedire intelligam, quia es sicut credimus, & hoc es quod credimus: quia credimus te esse aliquid, quo nihil maius aut melius cogitari possit. Quid ergo es, Domine Deus? Quo maius meliusue nihil valet cogitari. Sed hoc quid est, nisi quod summum omnium solum existens

per

per ſeipſum, omnia alia fecit ex nihilo? Quicquid hoc non eſt, minus eo eſt quo nihil maius poſſit excogitari, ſed hoc de te cogitari non poteſt. Quod ergo bonum deeſt ſummo bono, per quod omne bonum? Tu es itaque, iuſtus, verax, beatus, & quidquid melius eſt eſſe, quam non eſſe.

2 Verum malis quomodo parcis, ſi es totus & ſumme iuſtus? An quia bonitas tua eſt incomprehenſibilis, & latet in luce inacceſſibili, quam inhabitas? Vere in altiſſimo & ſecretiſſimo bonitatis tuæ profundo latet fons, vnde manat fluuius miſericordiæ tuæ. Nam cum totus & ſumme iuſtus ſis, tamen idcirco etiam malis benignus es, quia totus & ſumme bonus es. Minus namque bonus eſſes, ſi nulli malo eſſes benignus. Melior eſt enim qui & bonis ſimul & malis bonus eſt, quam qui bonis tantum bonus eſt. Et melior eſt qui malis & parcendo & puniendo bonus eſt, quam qui puniendo tantum. Ideo ergo miſericors es, quia totus & ſumme bonus es.

CA-

CAPVT XXXIII.

De delectabili fruitione Dei.

1 O Immensa bonitas, quæ sic omnem intellectum excedis, veniat super me misericordia illa, quæ de tanta opulentia procedit: influat in me, quæ profluit de te. Parce per clementiam, ne vlciscaris per iustitiam. Excita te nunc anima mea, & erige te & totum intellectum tuum, & cogita quantum potes, quantum & quale sit illud bonum, quod Deus est.

2 Si enim singula bona delectabilia sunt, cogita intente, quam delectabile sit illud bonum, quod continet iucunditatem omnium, & non qualem in rebus creatis sumus experti, sed tanto differentem, quanto differt à creatura Creator. Si enim est bona vita creata, quam bona est vita creatrix? Si iucunda est salus facta, quam iucunda est salus, quæ facit omnium salutem? Si amabilis est sapientia in cogitatione rerum conditarum, quam amabilis est sapientia,

quæ

quæ omnia fecit & condidit ex nihilo? Denique, si multæ & magnæ sunt delectationes in rebus delectabilibus, qualis & quanta est delectatio in eo, qui ipsa delectabilia fecit? O qui hoc bono fruetur, quid illi erit; quid illi non erit? Certe quicquid voluerit illi erit; & quid noluerit, non erit. Ibi quippe illi erunt bona animæ & corporis, qualia nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.

CAPVT XXXIV.

Summum bonum appetendum est.

1 CVr ergo per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ & corporis tui? Ama vnum bonum, in quo sunt omnia bona, & sufficit? Desidera simplex bonum, quod est omne bonum, & satis est. Quid enim amas caro mea? Quid desideras anima mea? Ibi est quicquid amas: Ibi est, ibi est, quicquid amatis, quicquid desideratis. Si delectat pulchritudo, fulgebunt

bunt iusti sicut sol. Si velocitas, aut fortitudo, aut libertas corporis, cui nihil obsistere poterit, erunt similes Angelis Dei; quia seminatur corpus animale, surget corpus spirituale; potestate vtique, non natura.

2 Si longa aut salubris vita: ibi erit sana æternitas & æterna sanitas; quia iusti in perpetuum viuent, & salus iustorum à Domino. Si satietas, satiabuntur cum apparuerit gloria Domini. Si ebrietas: inebriabuntur ab vbertate domus Dei. Si melodia: ibi Angeli concinent sine fine Deo. Si quælibet non immunda, sed munda voluptas: torrente voluptatis suæ potabit eos Dominus. Si sapientia, ipsa Dei sapientia ostendet eis seipsam Si amicitia: diligent Deum plusquam seipsos, & inuicem tanquam seipsos, & Deus illos, plusquam illi seipsos, quia illi illum, & se & inuicem per illum: & ille se, & illos per seipsum. Si concordia: omnibus illis erit vna voluntas; quia nulla in illis erit, nisi Dei summa voluntas.

3 Si potestas: omnipotentes erunt suæ voluntatis, vt Deus suæ. Nam sicut Deus poterit

terit quod volet per seipsum; ita poterunt illi quod volent per illum: quia sicut illi non aliud volent, quam ille volet, ita ille volet, quicquid illi volent, & quod ille volet, non poterit non esse. Si honor & diuitiæ: Deus seruos suos bonos & fideles supra multa bona constituet: immo filij Dei & Dij vocabuntur & erunt: & vbi erit vnicus eius, ibi erunt & illi hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Si vera securitas: certe ita certi erunt, nunquam vllatenus illud bonum sibi defuturum, sicut certi erunt se non sua sponte illud amissuros, nec dilectorem Deum illud dilectoribus suis inuitis ablaturum, nec aliquid Deo potentius, Deum & illos separaturum. Gaudium vero quale quantumue est, vbi tale ac tantum bonum est!

CAPVT XXXV.

De mutua charitate Sanctorum in cælis.

1 COr humanum, cor indigens, cor expertum ærumnas & miserias, imo obrutum miserijs, quantum gauderes, si in

his

his omnibus abundares? Interroga intima tua, si capere possint gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe, si quis alius, quem omnino sicut teipsum amares, eandem beatitudiném haberet, duplicaretur gaudium tuum: quia non minus gauderes pro eo, quam pro teipso. Si vero duo, vel tres, vel multo plures idipsum haberent, tantumdem pro singulis, quantum pro teipso gauderes, si singulos sicut teipsum amares. Ergo quid erit in illa perfecta charitate innumerabilium beatorum Angelorum & hominum, & vbi nullus diligit alium minus quam seipsum? Non enim aliter gaudebit vnusquisque pro singulis alijs, quam pro seipso.

2 Si ergo cor hominis de tanto bono suo vix gaudium suum capiet, quomodo capax erit tot & tantorum gaudiorum? Et vtique, quantum quisque diligit aliquem, tantum de bono eius gaudet. Et sicut in illa beata fœlicitate vnusquisque sine comparatione plus amabit Deum, quam se, & omnes alios secum: ita plus gaudebit absque

æsti-

æſtimatione de fœlicitate Dei, quam de ſua, & omnium aliorum ſecum. Et ſi Deum ſic diligent toto corde, tota mente, tota anima, vt tamen totum cor, tota mens, tota anima, non ſufficiat dignitati dilectionis: profectò ſic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima; vt tamen totum cor, tota mens, tota anima, non ſufficiat plenitudini gaudij.

CAPVT XXXVI.

De pleno gaudio vitæ æternæ.

1 DEus meus, & Dominus meus, ſpes mea, & gaudium cordis mei, dic animæ meæ, ſi hoc eſt gaudium, de quo nobis per Filium tuum dicis: Petite, & accipietis, vt gaudium veſtrum ſit plenum. Inueni namque gaudium quoddam plenum, & pluſquam plenum: pleno quippe corde, plena mente, plena anima, pleno toto homine, gaudio illo adhuc ſupra modum ſupererit gaudium. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes, ſed toti

2 gau-

gaudentes intrabunt gaudium illud.

2 Dic Domine, dic seruo tuo intus in corde meo: si hoc est gaudium, in quod intrabunt serui tui, qui intrabunt in gaudium Domini sui. Sed certe gaudium, illud, quo gaudebunt electi tui, nec oculus, vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: Nondum ergo cogitaui aut dixi, Domine, quantum gaudebunt electi tui. Vtique tantum gaudebunt, quantum amabunt: tantum amabunt, quantum cognoscent. Et quantum te, Domine, cognoscent, quantum te amabunt? Certe nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit in hac vita, quantum te cognoscent & amabunt in illa vita.

3 Oro te, Deus meus, cognoscam, te, amem te, vt gaudeam de te. Et si non possum in hac vita ad plenum, vel proficiam de die in diem vsque dum veniat illud ad plenum. Proficiat in me hìc notitia tua, vt ibi fiat plena. Crescat in me hic amor tuus, vt ibi sit plenus; vt hic gaudium meum sit in spe magnum, & ibi in re plenum.

Deus verax, peto vt accipiam quod promittis, vt gaudium meum sit plenum. Meditetur inde interim mens mea; loquatur inde lingua mea; amet illud cor meum; sermocinetur os meum. Esuriat illud anima mea; sitiat illud caro mea, desideret illud tota substantia mea, donec intrem in gaudium Domini mei: Qui est trinus & vnus Deus benedictus in sæcula, Amen.

Manualis finis.

